

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ

Fakulta humanitních studií

Institut mezioborových studií Brno

**Alternativní tresty – trest obecně
prospěšných prací**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Vedoucí diplomové práce:
PhDr. Lenka Štěpánková, Ph.D.**

**Vypracovala:
Bc. Růžena Pogšťeflová, DiS.**

Brno 2009

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Alternativní tresty – trest obecně prospěšných prací“ zpracovala samostatně a použila jen literaturu uvedenou v seznamu literatury.

Brno 15.2.2009

.....

Bc. Růžena Pogšťeflová, DiS.

Poděkování

Děkuji paní PhDr. Lence Štěpánkové, Ph.D. za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé diplomové práce.

Bc. Růžena Pogšťeflová, DiS.

OBSAH

Úvod	5
1. Alternativní tresty	7
1.1 Pojem alternativní tresty	7
1.2 Kategorie alternativních trestů	8
1.3 Cíle alternativních trestů	9
1.4 Historie alternativních trestů	11
1.5 Srovnání trestu OPP se zahraničím	14
1.6 Závěrečné srovnání právních úprav v ČR se zahraničními	20
2. Druhy alternativních trestů	23
2.1 Další alternativy	25
3. Trest obecně prospěšných prací	28
3.1 Zavádění trestu OPP do právního řádu ČR	30
3.2 Platná právní úprava trestu OPP v České republice	31
3.3 Postup střediska Probační a mediační služby (dále jen PMS) v rámci trestu OPP	35
3.4 Trest obecně prospěšných prací v obrazu změn trestního zákona a souvisejících předpisů	43
3.5 Veřejně prospěšné práce	44
4. Vlastní průzkum	46
4.1 Cíle práce a hypotézy	46
4.2 Výsledky analýzy dat	48
4.3 Diskuze	59
Závěr	61
Resumé	64
Anotace	66
Klíčová slova	66
Annotation	67

Keywords:	67
Seznam použitých zdrojů	68
Seznam použitých zkratek	72
Přílohy	73
Příloha č. 1: Postup při doručování pozvánek klientům	73
Příloha č. 2: Doporučení k zajištění ochrany a bezpečnosti zdraví při práci osobám, odsouzeným k výkonu trestu OPP	74
Příloha č. 3: Doporučení k postupu při překročení hranice 400 hodin OPP	83
Příloha č. 4: Dohoda o realizaci výkonu trestu OPP a harmonogram	85
Vzor č. 1: Stanovisko obviněného k uložení trestu OPP	88
Vzor č. 2: Požadavek na vykonání OPP	89
Vzor č. 3: Pozvánka k projednání výkonu trestu OPP	90
Vzor č. 4 Projednání podmínek výkonu trestu OPP – podklad pro vydání usnesení o nařízení trestu	91
Vzor č. 5: Poslední výzva k nástupu výkonu trestu OPP	94
Vzor č. 6: Návrh PMS ČR na přeměnu trestu OPP (zbytku trestu)	95
Vzor č. 7: Podnět střediska PMS ČR k podání stížnosti pro porušení zákona	96
Tabulka č. 7: Vybrané trestné činy podle ukládání trestu OPP v ČR celkem a v Jihomoravském kraji v letech 1997-2006	97
Obrázek č. 1: Úloha zúčastněných stran při výkonu trestu OPP	98
Obrázek č. 2: Obecně prospěšné práce – průvodce trestem OPP pro klienty PMS ČR	99
Příloha č. 5: Usnesení soudu o přeměně trestu OPP	100
Příloha č. 6: Rozsudek - uložení trestu OPP	102
Příloha č. 7: Trestní příkaz – uložení trestu OPP	108

Úvod

Trend přehodnocování přístupu k trestnému činu, pachateli, oběti a vlastnímu trestu, reagující na nárůst kriminality a selhávání některých tradičních postupů v trestním řízení, vedl i v České republice k vytváření podmínek pro uplatnění alternativních způsobů řízení před soudem a využití alternativ k potrestání v trestních věcech. Inspirací v aplikaci reformy trestní justice a trestání na přelomu 20. a 21. století se pro nás staly zahraniční zkušenosti, především evropských zemí. **Mezi první nové alternativní tresty v českém trestním právu patří trest obecně prospěšné práce (dále OPP), který byl původně ustanoven jako alternativa k trestu odnětí svobody.** Zaveden do našeho právního řádu byl novelou zákona č. 152/1995 Sb. S účinností od 1. ledna 1996. Novelizací zákonem č. 265/2001 Sb. S účinností od 1. ledna 2002 se pak tento trest obecně prospěšných prací stal samostatně ukládaným trestem.

V současné době je trest OPP jedním z nejužívanějších alternativních trestů. Často se stává středem zájmu v médiích, v souvislosti s jeho aplikací se intenzivně vedou diskuse v odborných kruzích. Zabezpečení kontroly jeho výkonu a ostatních realizačních kroků bylo svěřeno nové instituci v resortu spravedlnosti a to **Probační a mediační službě České republiky (dále jen PMS).** Její vznik značí důkaz o změně v přístupu ke kriminalitě v našem státu. Zásadním způsobem otevírá možnosti uplatnění sociální práce v oblasti trestní justice tam, kde se dosud realizovala pouze v souvislosti s trestem odnětí svobody.

Důvodem, který mě vedl ke zpracování tématu „Alternativní tresty – trest obecně prospěšných prací“ je fakt, že i přes svou dvacetiletou historii je u nás tento trest stále poměrně málo známým a veřejnost si jej často plete s trestem veřejně prospěšných prací. V povědomí veřejnosti o něm koluje mnoho zkreslených informací, tyto nejsou vyvraceny ani ze strany médií, které samy často o tomto trestu podávají další nepřesné údaje.

Diplomovou práci bych chtěla pomyslně rozdělit do dvou částí. V teoretické části bych ráda poukázala na různorodost alternativ, nahlédla do historie i zahraničních zemí, kde rovněž znají trest OPP a pokusila bych se tak o malé srovnání s naší právní úpravou. V další části bych pak chtěla poukázat na samostatný trest OPP, jak je u nás zaváděn, jeho platnou právní úpravu a postup střediska PMS v rámci trestu OPP. V poslední části této práce, bych

se ráda pokusila o vlastní výzkum a našla odpovědi na tyto otázky: Jak jsou tresty obecně prospěšných prací opravdu vykonávány (co je pracovní náplní)? **Kolik z uložených trestů obecně prospěšných prací je přeměněno** na trest odnětí svobody? Co bývá nejčastějším důvodem nevykonání trestu **obecně prospěšných prací** a tedy následnou přeměnou **v trest odnětí svobody**? Průzkum bude proveden při Městském soudě v Brně a to na základě analýzy dat náhodně vybraných spisů.

1. Alternativní tresty

„Poslední list se třese na platanu, neboť on dobře ví, že co je bez chvění, není pevné.

List nemusí tě, Bože, prosit o nic, dal jsi mu růst a on to nepokazil. Ale co já ...“

(Vladimír Holan, Poslední)¹

Při slově trest se většině populace vybaví jako první vězení, tedy nepodmíněný trest odnětí svobody. Není to ovšem trest jediný, který náš právní řád zná. V posledních letech dosahují značné popularity tzv. tresty alternativní.

Tyto tresty nevykazují nevýhody trestu odnětí svobody, jejich výkon není tak ekonomicky náročný, nevytvářejí další překážky pro neintegraci pachatele do společnosti, v řadě případů jí naopak účinně napomáhají. U části méně narušených pachatelů jsou podstatně účinnější z hlediska odstranění hrozby recidivy, než podmíněný trest odnětí svobody. Tento často prohlubuje v odsouzených pocit nezájmu okolí o jejich osud, frustrace a křivdy, vedoucí k negativním postojům k hodnotovým základům společnosti, zvláště když dojde k narušení rodinných i společenských vztahů, ztrátě zaměstnání a bydlení. Alternativní tresty mohou znamenat příležitost pro hledání řešení problémů a šanci začlenit se do společnosti při zachování rodinných i společenských vztahů.²

1.1 Pojem alternativní tresty

Alternativou se rozumí možnost volit mezi dvěma a více způsoby řešení. V trestním právu to znamená, že soudce při ukládání trestu odsouzenému má možnost uložit trest odnětí svobody nebo naopak vybrat trest, který bude vykonán na svobodě. Toto rozhodování klade na osobu soudce značné nároky. Soudce musí mít nejen výborné znalosti v oblasti práva, ale také v oblasti psychologie a sociologie. Uložení trestu pro dobrého a zodpovědného soudce neznamená pouze vyřknout nad odsouzeným ortel určitého trestu, a tím celý případ

¹ Holan, V. Básně, Havlíčkův Brod: Literární čajovna Suzanne Renaud, 2002. 51 s, ISBN 80-902231-7-6.

² Rozum, J.; Kotulan, P.; Háková, L. Ukládání nepodmíněného trestu odnětí svobody a jeho alternativ. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2005. 116 s.

uzavřít, ale také se zamyslet nad osobou odsouzeného, zvážit jeho sociální situaci, a především vybrat pro něj vhodný trest vzhledem k závažnosti spáchaného trestného činu. Jistě není snadné vybírat z možných trestů, které nabízí český trestní zákon, protože jedinečnost osobnosti každého pachatele a nutnost individualizace trestu nutí soudce k pečlivému zvážení nabízených možností potrestání a následnému vybrání toho trestu, o němž je soudce přesvědčen, že nejlépe splní svůj účel.

Nejlépe smysl alternativy v trestním právu vystihuje její čtyřbodová definice:

- Alternativa je volba trestu nespojeného s odnětím svobody. Je ukládán pachateli, který by jinak byl odsouzen k trestu odnětí svobody.
- Alternativa trestu odnětí svobody nesmí zahrnovat žádnou ztrátu svobody. Jinak by mohlo jít pouze o vylepšení trestu odnětí svobody, o jeho lepší a humánnější výkon.
- Pachatel musí být schopen vyhovět stanoveným podmínkám, což se týká zejména výše ukládaného peněžitého trestu.
- Délka trvání alternativní sankce musí být úměrná trestnému činu a délce odnětí svobody, který by jinak byl za trestný čin uložen.³

1.2 Kategorie alternativních trestů

Alternativní tresty lze rozdělit zhruba do dvou kategorií. Jejich společným rysem je, že pachatele nezabavují zcela svobody, ale částečně zbavují nebo omezují jeho práva. První kategorie těchto trestů nespojených s odnětím svobody zahrnuje např. elektronické monitorování (Anglie, Nizozemsko) a kontrolovanou svobodu (Francie a Itálie). Do této skupiny rovněž patří peněžité tresty, které zasahují do finanční svobody pachatele. Zejména pokuty, vypočtené na základě denního příjmu odsouzeného, se stále častěji používají jako alternativa k trestu odnětí svobody.

Druhá kategorie se liší od první tím, že se zaměřuje nejenom na negativní omezení práv a svobod, ale má také pozitivní obsah - úmysl bolestně konfrontovat pachatele s trestným činem, který spáchal, a zároveň ho konfrontovat s jeho odpovědností vůči sobě samému a vůči společnosti tím, že mu poskytnou příležitost vrátit něco pozitivního oběti nebo společnosti. "Obnovující" (tj. do původního stavu věci vracející) justice (*restorative*

³ Černíková, V., Makariusová, V. Sociální ochrana. Praha: Vydavatelství PA ČR, 1996, s. 111

justice) je nové moderní pojetí, z něhož tyto sankce vycházejí. Do této skupiny patří sankce jako náhrada způsobené škody, kompenzace oběti trestného činu, narovnání, kurzy sociálního výcviku, kurzy zaměřené na řešení problémů pachatele s alkoholem za volantem, výkon bezplatné práce ve prospěch společnosti a probace.⁴

1.3 Cíle alternativních trestů

Vzhledem k faktu, že nepodmíněné tresty odnětí svobody mají spíše desocializační než resocializační účinky, je žádoucí, aby byly uplatňovány pouze jako “ultima ratio”, jako poslední možné řešení. Nezanedbatelnou skutečností je i negativní působení vězeňského prostředí na psychiku všech osob, které se uvnitř vězení nachází. Jedná se jak o samotné odsouzené, tak i o ty, kteří ve vězeňství pracují. Považuji za bloudění v začarovaném kruhu, pokud odsouzený k nepodmíněnému trestu odnětí svobody získá za svého pobytu ve vězení nové zkušenosti a znalosti o zdokonalení páčání trestné činnosti, po propuštění spáchá další trestný čin a vrací se opět do vězení. V tomto případě trest neplní svůj účel, nebrání totiž odsouzenému v dalším páčání trestné činnosti a nevychovává jej k tomu, aby vedl řádný život. Pokud se trest mívá svým účinkem, tak je načase začít hledat vhodné a lepší alternativy, které by nevyhovující trest nahradily. Je nutné najít nové efektivnější způsoby zacházení s pachateli trestných činů a pokusit se až do nedávné doby tolik preferovaný trest odnětí svobody nahradit tresty vykonávanými na svobodě.

Pokládám za velmi důležitou potřebu individuálního přístupu ke každému pachateli. Jelikož účelem trestu a v českém soudnictví i trestu alternativního je chránit společnost před pachateli trestných činů, zabránit odsouzenému v dalším páčání trestné činnosti a vychovat jej k tomu, aby vedl řádný život, a tím působit výchovně i na ostatní členy společnosti. Jedním z hlavních cílů, ke kterým se mělo zavedením alternativních opatření dospět, bylo snížení míry zasahování do osobní svobody pachatele. Proti zavádění nových alternativ jsou často vznášeny námitky, mezi které často patří i názor, že alternativní opatření ve skutečnosti nenahrazují trest odnětí svobody, ale že v praxi spíše zaujímají místo méně radikálních nevězeňských trestů. Obecné pravidlo upravující vztah mezi vězeňskými a nevězeňskými tresty, které můžeme chápat jako výraz toho, že omezování ukládání vězeňských trestních sankcí je považováno za žádoucí, nalezneme ve švédském trestním

⁴ Kalmthout, A.. M. Uplatňování alternativních sankcí - některé zkušenosti západoevropských zemí. Institut pro kriminologii a sociální prevenci. 1996, s. 125-126.

zákonu. Stojí zde, že “soud... by měl mít především na paměti skutečnost, že trest má příznivě napomoci pachatelově adaptaci ve společnosti”.⁵

Jak už jsem výše zmínila, podle mého názoru trest odnětí svobody uložený v případě, kdy je vhodnější trest alternativní, napomáhá pachateli adaptovat se nikoli ve společnosti, ale spíše v kriminálním prostředí, kde si propuštěný může lépe ověřit své poznatky a zkušenosti, které nabyl ve vězeňském prostředí. Často se z těchto lidí stávají recidivisté, kteří páchají stále závažnější trestné činy a výrazně se u nich snižuje možnost resocializace, tedy jakékoliv převýchovy, natož aby je soudní aparát přinutil k respektování našich zákonů a vychoval z nich řádné občany.⁶

Neméně důležitou okolností je, že alternativy k nepodmíněnému trestu odnětí svobody jsou u části méně narušených pachatelů podstatně účinnější z hlediska odstranění hrozby recidivy, než nepodmíněný trest odnětí svobody, který zpravidla prohlubuje v odsouzených pocit nezájmu společnosti o jejich osud, frustrace a křivdy, které pak vedou k negativním postojům těchto odsouzených k hodnotovým základům společnosti, v které žijí, obzvlášť když dojde k zásadnímu narušení jejich rodinných i společenských vztahů, ztrátě zaměstnání i bydlení, jak tomu často v průběhu výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody bývá.

Naproti tomu alternativní tresty, zejména při vhodném a účinném vedení ze strany probačních pracovníků, poskytují méně narušeným pachatelům novou či další příležitost řešit své problémy způsobem, který jim dává šanci uspokojivého začlenění do společnosti při zachování rodinných i společenských vztahů.⁷

⁵ Alternativní opatření k trestu odnětí svobody. České vězeňství, 1995, č.2, s. 29

⁶ Šaštinská, M. Obecně prospěšné práce, jejich výkon a význam v českém trestním právu [online]. Poslední aktualizace 14.4.2004. [cit. 2007-03-11]. Dostupný na: <http://trestni2.juristic.cz/489620/clanek/trest3>.

⁷ Sotolář, A., Sovák, Z., Kratochvíl, V. et al. Právní rámec alternativního řešení trestních věcí – díl první. Praha: Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti České republiky, 2001. 607s.

Sotolář, A., Púry, F., Šámal, P. Alternativní řešení trestních věcí v praxi. 1.vyd. Praha: C.H. Beck, 2000. 468 s.

1.4 Historie alternativních trestů

Koncem šedesátých let se objevují názory, které posilují používání sociálně – výchovných prvků při práci s pachateli trestných činů, zejména se zaměřením na odstranění příčin porušování právních norem. V letech 1968 až 1971 vzniklo ve spolupráci Národního výboru hlavního města Prahy a Výzkumného ústavu kriminologického při tehdejší Generální prokuratuře experimentální středisko postpenitenciární péče, které pracovalo v rámci projektu „Výzkum faktorů recidivy“, jehož cílem bylo ověřit v podmínkách velkého města účinné metody sociální práce s tzv. nepřizpůsobivými občany, včetně těch, kteří byli propuštěni z výkonu trestu. Tím vzniká nová profese sociálních kurátorů. V návaznosti na práci sociálních kurátorů vznikají místa specialistů pro práci s delikventní mládeží v rámci okresních národních výborů. V současné době je tato činnost stále vykonávána na základě zákona o sociálně právní ochraně dětí a mládeže.

Rovněž v rámci vězeňství byla zřizována místa sociálních pracovníků, mezi jejichž činnosti patřilo mimo jiné umožňovat odsouzeným udržovat kontakty s jejich rodinami a sociálním prostředím po dobu výkonu trestu a připravovat podmínky pro jejich propuštění.⁸ S ohledem na politickou situaci tehdejšího Československa dochází k systémovým změnám až po roce 1989, kdy klíčovou roli sehrál vývoj trestní politiky. Pozornost byla věnována celkové reformě a humanizaci justice včetně vězeňského systému, rozšíření škály trestů i opatření a dále také snaze o posílení postavení poškozeného v trestním řízení.⁹

V návaznosti na zkušenosti sociálních pracovníků zemí západní Evropy se začíná vytvářet řada experimentů. V roce 1991 byl zahájen experiment „Mimosoudní alternativa pro delikventní mládež“. Inspirací byly především zkušenosti z Rakouska, kde od roku 1985 probíhal experiment narovnání mezi pachatelem a obětí u mladistvých pachatelů méně závažných trestných činů. S experimentem Mimosoudní alternativa pro delikventní mládež souvisely i postupné změny na poli trestní legislativy směrem k rozšíření škály trestů nespojených s uvězněním pachatele. Poprvé byly uplatněny prvky mediace mezi poškozeným a obviněným jako metody řešení sporu za pomoci třetí osoby – mediátora.¹⁰

⁸ Doubravová, D., et al. Příručka pro probaci a mediaci. 1. vyd. Praha: Institut pro probaci a mediaci, 2001. 26 s.

⁹ Matoušek, O., et al. sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. 352 s.

¹⁰ Doubravová, D., et al. Příručka pro probaci a mediaci. 1. vyd. Praha: Institut pro probaci a mediaci, 2001. 28 s.

Zvláště po roce 1989 zesílily aktivity směřující k reformě trestního práva, k rozšíření škály trestů a k opatřením nespojenými s trestem odnětí svobody a k posílení prvků psychosociálního zacházení s pachateli trestných činů. Do popředí zájmu se dostala rovněž otázka postavení poškozených v trestním procesu a možnosti jejich účinnější morální i materiální satisfakce. V této souvislosti byla v průběhu 90. let prostřednictvím dílčích novel trestního zákona a řádu přijata řada alternativních sankcí a odklonů od klasického trestního.

Novelami trestního zákona a trestního řádu byly zavedeny následující právní instituty:

- institut podmíněného zastavení trestního stíhání (§ 307, 308 TrŘ) zákonem č. 292/1993 Sb. s účinností od 1. ledna 1994;
- trest obecně prospěšných prací (§45 – 45a TrZ) zákonem č. 152/1995 Sb.) s účinností od 1.ledna 1996. V tomto případě už se předpokládá rozsáhlé spolupůsobení probačního úředníka;
- institut narovnání mezi poškozeným a obviněným (§ 309 – 314 TrŘ) zákonem č. 152/1995 Sb. s účinností od 1. září 1995;
- trest podmíněného odsouzení s dohledem (§ 60a TrZ) zákonem č. 253/1997 Sb. s účinností od 1.ledna 1998;
- institut podmíněného upuštění od potrestání s dohledem (§ 26 TrZ) rovněž zákonem č. 253/1997 Sb. s účinností od 1. ledna 1998.

Sociální práce jako relativně mladá společensko vědní disciplína dopomohla k tvorbě metod a vhodných řešení při práci s pachateli trestných činů. V roce 1994 vzniklo v Praze Sdružení pro rozvoj sociální práce v trestní justici. Bylo založeno při Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

Snaha o přiblížení se legislativním standardům zemí Evropské unie a reforma trestní justice, přinesla myšlenku vytvořit ucelený systém pro realizaci a efektivní využívání zavedených alternativních trestů a odklonů v trestním řízení. Byl přijat program prevence kriminality v roce 1994 „Současný stav a východiska do roku 2000“ a usnesení č. 341/1994, ve kterém bylo úkolem tehdejšího ministra spravedlnosti zřídit místa probačních úředníků.

Od 1.1.1996 bylo usnesení realizováno a byla zřízena první místa probačních úředníků v některých krajských a většině okresních, městských a obvodních soudů. Zkušenosti ukázaly, že praxe těchto úředníků je nejednotná. Činnost probačních úředníků bylo možno charakterizovat ve dvou rovinách:

1. Administrativně technické zajištění alternativních trestů a odklonů v trestním řízení. Činnost probačních úředníků zajišťovali pracovníci soudů, kteří vykonávali i jinou funkci, např. soudní vykonavatel, soudní tajemník, vyšší státní úředník. Díky tomu jejich práce nebyla jednotná, zajištění alternativ (např. obecně prospěšné práce) bylo vykonáváno především administrativně a probační dohledy byly formální. Tyto nedostatky byly odstraněny zřízením míst administrativně – technických pracovníků, neboli asistentů v později vznikajících probačních a mediačních službách.
2. Probační a mediační činnost v klasickém pojetí. V tomto případě již probační činnost vykonávali pracovníci vzdělaní v oborech tzv. pomáhajících disciplín. Byli to speciální a sociální pedagogové, psychologové i právníci. Měli možnost a prostor věnovat se činnosti nejen administrativně, ale v celém rozsahu, tedy v před i porozsudkové fázi trestního řízení. Jejich činnost byla komplexní a byla zaměřena nejen na pachatele, prvopachatele, mladistvé, ale také na dosud velmi opomíjené oběti. V této rovině měla probační a mediační činnost podobu dnešních středisek.¹¹

Na základě těchto a dalších hodnocení činnosti probačních pracovníků vznikl pilotní projekt modelových pracovišť nazvaných „Justiční mediační a probační služba“. Tento projekt byl průběžně sledován a vyhodnocován na základě kritérií :

- ověření praktického uplatnění alternativních přístupů v trestním řízení,
- efektivita účinného řešení konfliktů spojených s trestnou činností,
- efektivita z hlediska finančních nákladů na výkon trestu a civilní spravedlnosti,
- ověření funkčnosti modelu a personálního obsazení modelových pracovišť.

Od 1. července 2000 byla na okresních soudech v Praze, Ostravě a Ústí nad Labem zřízena modelová pracoviště Probační a mediační služby, která byla obsazena

¹¹ Sotolář, A., Ouředníčková, L aj. *Mediační a probační služba v ČR*. Éthum, 1998, č.18, 13 – 14 s.

kvalifikovanými pracovníky tzv. pomáhajících procesí, zejména z oblasti sociální práce. Měli za úkol rozvíjet a ověřit nové postupy nejen v rámci vykonávacího řízení, ale také v řízení přípravném. Pozornost byla zaměřena na práci s osobami závislými na návykových látkách. Na svých pracovištích navazovali na působení předchozích probačních pracovníků. Ukázalo se, že nebyly vytvořeny podmínky pro vykonání jiných alternativních trestů než trestu peněžitého a trestu odnětí svobody podmíněně odloženého (viz administrativně-technická rovina). Avšak na modelovém pracovišti v Ústí nad Labem se povedlo během půl roku zabezpečit výkon všech alternativ, včetně aktivit v přípravném řízení, v plném rozsahu a na celém okresním teritoriu.¹²

Proto byla zákonem č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě, který nabyt účinnosti dne 1. ledna 2000, zřízena Probační a mediační služba a vytvořena její organizační a personální struktura. Uvedeným zákonem byly změněny také zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně – právní ochraně dětí.

1.5 Srovnání trestu OPP se zahraničím

Ve srovnání se zahraničními právními úpravami nacházíme několik základních rozdílů, které mnohdy vypovídají o některých nedostacích naší právní úpravy, jež vycházejí s největší pravděpodobností z nedostatku zkušeností s uplatněním tohoto druhu trestu. Pro srovnání ukládání trestu obecně prospěšných prací v České republice a v cizině uvádím obecná kritéria, která jsou pro určité země závazná.

Slovensko

„Trest povinnej práce“ (dále jen „PP“) byl do slovenského právního řádu zaveden rekodifikací trestního práva hmotného a trestního práva procesního s účinností od 1. 1. 2006. Trest „povinnej práce“ může soud uložit jen se souhlasem pachatele, pokud jej odsuzuje za přečin, za který zákon umožňuje uložit trest odnětí svobody, jehož horní hranice trestu odnětí

¹² Větrovce, V., Nedorost, L., Sovák, Z. Probační a mediační služba ČR. *Právní rádce* [online]. 2002, [cit. 23. března 2006]. Dostupný na WWW: [http://pravniradce.ihned.cz/index.php?s1=F&s2=0&s3=0&s4=0&s5=0&s6=0&m=d&article\[id\]=11416450](http://pravniradce.ihned.cz/index.php?s1=F&s2=0&s3=0&s4=0&s5=0&s6=0&m=d&article[id]=11416450)

svobody nepřesahuje pět roků. Trest PP může soud uložit ve výměře od 40 do 300 hodin. Dále tento trest může soud uložit jako trest samostatný nebo vedle trestu jiného. Nemůže však uložit vedle sebe trest PP a trest odnětí svobody.

Odsouzený je povinen trest PP vykonat nejpozději do jednoho roku od nařízení jeho výkonu, musí jej vykonat osobně, ve svém volném čase a bez nároku na odměnu. Soud může pachateli uložit po dobu výkonu trestu též přiměřené omezení nebo povinnosti, zpravidla mu uloží, aby podle svých sil a schopností nahradil škodu, kterou trestným činem způsobil. Pokud odsouzený v době výkonu trestu nevedl řádný život nebo zaviněně nevykonal práce v určeném rozsahu, nebo nesplnil uložená omezení nebo povinnosti, soud přemění trest PP nebo jeho zbytek na trest odnětí svobody tak, že za každé dvě hodiny nevykonané práce nařídí jeden den nepodmíněného trestu odnětí svobody.

Vykonávané práce musí sloužit k veřejně prospěšným účelům ve prospěch státu, obce nebo jiné právnické osoby. Práce vykonává odsouzený v době svého osobního volna tak, aby odpracoval nejméně 20 hodin v kalendářním měsíci. Trest PP vykoná odsouzený zpravidla v obvodu okresního soudu, ve kterém má své bydliště. Dohled a kontrolu nad výkonem trestu PP vykonává probační a mediační úředník. Návrh zákona rovněž předpokládá, že osoby, které vykonávají práce v rámci trestu PP, budou mít ze zákona nárok na dávky úrazového pojištění, ačkoli práce v rámci trestu PP nevykonávají v pracovně právním vztahu.¹³

Rakousko

Problematika obecně prospěšných prací byla v Rakousku zakotvena nejdříve pro mladistvé pachatele. Obecně prospěšné práce byly obsaženy již v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže z roku 1988 (Jugendgerichtsgesetz BGBl Nr. 599/1988). Pro dospělé pachatele byly obecně prospěšné práce zakotveny v trestním řádu (Strafprozessordnung BGBl, Nr. 631/1975) poměrně v nedávné době, a to s účinností od 1. ledna 2000. Obecně prospěšné práce v Rakousku se řadí k odklonům, nejedná se o samostatný trest.¹⁴

¹³ Barbořík, M. Trest obecně prospěšných prací [online]. Poslední aktualizace 22.3.2006. [cit. 2007-03-20]. Dostupný na <http://www.vsehrd.info/node/view/48>.

¹⁴ Krejčířková, K. Problematika obecně prospěšných prací v Rakousku s přihlédnutím k jejich ukládání mladistvým. Státní zastupitelství. 2008, č. 7-8, 64 s.

Obecně prospěšné práce lze uložit jak v přípravném řízení, ve kterém rozhoduje státní zastupitelství, tak i v řízení před soudem. Obecně prospěšné práce musí být vykonány ve lhůtě nejvýše 6 měsíců, a to jak u dospělých obviněných/odsouzených, tak i u mladistvých. Musí být provedeny ve volném čase obviněného/odsouzeného a u vhodné instituce. Způsobil-li obviněný/odsouzený svým činem škodu, je povinen ji ve lhůtě nejvýše 6 měsíců nahradit nebo se jinak přičinit k odčinění následků činu. Náhrada škody či jiné odčinění následků činu musí být státnímu zastupitelství nebo soudu prokázáno. Obecně prospěšné práce u dospělého nemohou činit denně více než 8 hodin, týdně ne více než 40 hodin a celkem ne více než 240 hodin. U mladistvého obviněného/odsouzeného platí samozřejmě speciální ustanovení, které stanovuje, že obecně prospěšné práce nemohou činit denně více než 6 hodin, týdně ne více než 20 hodin a celková výměra nesmí přesáhnout 120 hodin.¹⁵

V Rakousku státní zastupitelství a soudy spolupracují se sociálními pracovními institucemi NEUSTART (obdoba české Probační a mediační služby). Jedná se o nestátní organizaci, která provádí svou činnost na základě smlouvy uzavřené v roce 1994 s rakouským spolkovým ministerstvem spravedlnosti. NEUSTART provozuje v Rakousku 15 regionálních středisek.¹⁶

Německo

Německé trestní právo nezná obecně prospěšné práce jako samostatnou sankci. Podle úpravy v obecném trestním právu existují 3 formy OPP:

- a) OPP uložené namísto vykonání náhradního trestu odnětí svobody – nařízení náhradního trestu odnětí svobody předpokládá, že nemůže být z objektivních důvodů zaplacen uložený peněžitý trest. Je-li nařízen výkon náhradního trestu odnětí svobody, zkoumá se, zda místo něj nelze provést obecně prospěšné práce.
- b) OPP uložené při zastavení vyšetřování při nepatrné škodě nebo při podmíněném odsouzení – v rámci institutu odkladu trestu na zkušební dobu (podmíněné odsouzení) může soud odsouzenému uložit povinnosti, které

¹⁵ Krejčířková, K. Problematika obecně prospěšných prací v Rakousku s přihlédnutím k jejich ukládání mladistvým. Státní zastupitelství. 2008, č. 7-8, 65 s.

¹⁶ Krejčířková, K. Problematika obecně prospěšných prací v Rakousku s přihlédnutím k jejich ukládání mladistvým. Státní zastupitelství. 2008, č. 7-8, 66 s.

slouží jako zadostiučinění za spáchaný delikt a jimiž může být i povinnost vykonat obecně prospěšnou práci.

- c) OPP nařízené mladistvému (14 - 18 let) nebo mladému dospělému (18 – 21 let) – zákon o soudnictví nad mládeží reaguje na kriminalitu mládeže prostřednictvím výchovných opatření, kázeňských prostředků a trestů. Jedním z výchovných opatření je možnost uložit mladistvému pachateli povinnost vykonat práce, rovněž tak v rámci kázeňských prostředků. Práci lze uložit i při odkladu trestu mladistvím na zkušební dobu nebo při podmíněném odsouzení nebo při probační pomoci.¹⁷

Při zajišťování OPP mají významnou roli sociální pracovníci sociálních služeb justice, kteří se mj. spolu s odsouzeným podílejí na hledání místa práce či dohlížejí na odsouzeného během výkonu trestu OPP. Pokud není práce řádně vykonávána, je odvoláno povolení k výkonu práce a dojde k výkonu trestu odnětí svobody. Práce musí být vykonávána bezplatně, nesmí sloužit k výtěžným účelům a musí být prováděny ve prospěch veřejnosti. V úvahu přicházejí práce v charitativních zařízeních, nemocnicích, sportovních spolcích, domovech důchodců, záchranných službách či práce v oblasti životního prostředí apod.¹⁸

Nizozemsko

V roce 1982 byl v Nizozemsku oficiálně zahájen experiment pro ukládání trestu OPP, kdy státní zastupitelství mohlo v určitých případech navrhnout trest OPP namísto postoupení věci soudu. Tento experiment trval až do roku 1989, kdy počet případů již činil 6000 z původních 100 v roce 1982. V roce 1989 byl institut OPP zakotven do trestního zákona a stal se vedle trestu odnětí svobody a peněžitého trestu třetím nejčastěji užívaným. Trest OPP je ukládán soudem pachatelům trestných činů, u nichž by soud zvažoval trest odnětí svobody do 6-ti měsíců. Trest OPP je možno uložit v maximální výměře 240 hodin. Jeho realizací jsou pověřeni probační pracovníci, kteří v Nizozemsku působí již od roku 1823. Při OPP jde o neplacenou práci v obecný prospěch. Většinou se práce vykonávají jednotlivě,

¹⁷ Přesličková, H., Gajdoš, R., Krutina, M. Obecně prospěšné práce a další instituty restorativní justice. 1. vyd. Praha: Český helsinský výbor, 2003. 72 s.

¹⁸ Vůjtěch, J., Hanák, V. et al. Výzkum institut obecně prospěšných prací. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1998. 155 s.

ale v poslední době se uplatňuje i výkon prací skupinou odsouzených. Od roku 1995 je realizace trestu OPP svěřena specializovaným pracovištím, které vykonávají nejen dohled a kontrolu, ale i sociální pomoc pachatelům.¹⁹

Francie

Ve Francii byl zakotven trest obecně prospěšných prací v roce 1984. Může mít povahu buď samostatné trestní sankce nebo podmínky při odkladu výkonu trestu odnětí svobody. OPP patří do skupiny tzv. nápravných trestů. Pokud je přečin trestán trestem uvěznění, soud může nařídit, že odsouzený bude vykonávat po dobu od 40 do 240 hodin práci v obecném zájmu, bezplatně, ve prospěch právnické osoby veřejného práva nebo organizace způsobilé ukládat vykonání prací v obecném zájmu. Trest práce v obecném zájmu nemůže být vysloven vůči obviněnému, který ji odmítne nebo který není přítomen jednání. Zákon nepřipouští uložení trestu OPP v případech, kdy pachatel byl v posledních pěti letech odsouzen pro závažný trestný čin (k nepodmíněnému trestu odnětí svobody převyšujícímu 4 měsíce).²⁰

Výkon OPP jako samostatné sankce může být uložen v rozmezí od 40 do 240 hodin a musí být vykonán během 18 měsíců. U mladistvých pachatelů (tj. 16-18 let) se rozsah hodin zkracuje na polovinu a celková doba výkonu prací se omezuje na jeden rok. Stanovené doby výkonu práce mohou být modifikovány z vážných zdravotních, rodinných, sociálních či profesionálních důvodů. Jestliže je odsouzená osoba zaměstnána, nesmí výkon trestu OPP přesáhnout 12 hodin denně. Průběh výkonu trestu OPP je sledován pracovníkem probační služby, který je v osobním kontaktu s odsouzeným, navštěvuje místo výkonu práce a informuje soud při případných obtížích a nedostacích při výkonu tohoto soudního rozhodnutí. Na provádění soudně uložené OPP se vztahují podmínky a omezení vyplývající z obecných pracovněprávních předpisů např. pokud jde o bezpečnost a hygienu při práci atd.

¹⁹ Barbořík, M. Trest obecně prospěšných prací [online]. Poslední aktualizace 22.3.2006. [cit. 2007-03-20]. Dostupný na <http://www.vsehrd.info/node/view/48>>. k dané problematice rovněž Vůjtěch, J., Hanák, V. et al. Výzkum institut obecně prospěšných prací. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1998. 155 s.

²⁰ Probační dohled. Informační leták PMS. k dané problematice rovněž Vůjtěch, J., Hanák, V. et al. Výzkum institut obecně prospěšných prací. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1998. 155 s.

Na odsouzenou osobu se pak vztahují předpisy o sociálním pojištění. Odsouzená osoba si však sama hradí náklady spojené s výkonem práce (cestovné, stravu apod.).²¹

Velká Británie

Ve Velké Británii mají, dá se říci, prakticky nejbohatší zkušenosti s obecně prospěšnými pracemi, ty zde byly uzákoněny již v roce 1972 (Criminal Justice Act). Podle platných právních předpisů může soud uložit OPP jako samostatný trest za předpokladu, že pachatel se dopustil trestného činu, za který by mohl být uvězněn a jsou-li splněny následující podmínky. Pachatel dosáhl věku 16 let, má bydliště v oblasti, kde existují reálné možnosti pro vykonání OPP, pachatel s tímto trestem souhlasí, soudu byla předložena zpráva probačního úředníka, že pachatel vzhledem ke své osobě a poměrům je schopen výkonu OPP, pro výkon konkrétně uložené práce mohou být pachateli vytvořeny potřebné předpoklady.²²

Za splnění těchto podmínek může soud uložit trest OPP v rozmezí od 40 do 240 hodin. Práce musí být uskutečněny do 12 měsíců. Jestliže práce není vykonána ve stanoveném rozsahu a kvalitě, soud může pachateli uložit další sankci. OPP musí pachatel vykonat ve svém volném čase a bezplatně a musí se jednat o činnosti, při kterých odsouzený bude v osobním styku s ostatními členy společnosti, kterým bude poskytovat různé služby. Může jít i o činnosti, ze kterých má prospěch větší skupina občanů.²³

Anglie a Wales

Anglie a Wales mají dlouholetou tradici probační služby jako samostatné organizace specificky zřízované za účelem spolupráce se soudy a pachateli. Její kořeny spočívají v charitativní činnosti a sociální práci. Postupem doby narůstalo znepokojení nad zařazením

²¹ Barbořík, M. Trest obecně prospěšných prací [online]. Poslední aktualizace 22.3.2006. [cit. 2007-03-20]. Dostupný na <http://www.vsehrd.info/node/view/48>>; k dané problematice rovněž Přesličková, H., Gajdoš, R., Krutina, M. Obecně prospěšné práce a další instituty restorativní justice. 1. vyd. Praha: Český helsinský výbor, 2003. 72 s.

²² Barbořík, M. Trest obecně prospěšných prací [online]. Poslední aktualizace 22.3.2006. [cit. 2007-03-20]. Dostupný na <http://www.vsehrd.info/node/view/48>>.

²³ Přesličková, H., Gajdoš, R., Krutina, M. Obecně prospěšné práce a další instituty restorativní justice. 1. vyd. Praha: Český helsinský výbor, 2003. 71 s.

probační služby mezi instituce sociální práce a v roce 2000 přijal Parlament zákon o trestním soudnictví a trestních službách, který vytyčil její nové zaměření jakožto orgánu činného v trestním řízení, který usiluje o snížení výskytu recidivující trestné činnosti a pomáhající chránit veřejnost, tedy Národní probační služba.

Ta vychází z pěti základních cílů, kterými jsou ochrana veřejnosti, snížení recidivy, správný či odpovídající trest pachatelů v daném společenství, snaha o zvýšení povědomí u pachatelů o dopadech jejich zločinů na oběti a na veřejnost a náprava pachatelů. K postupnému naplňování těchto cílů byl vytvořen strategický plán „Nová choreografie“, který rozvíjí dále tyto cíle. Důležitým momentem tohoto strategického plánu je „metoda strategického partnerství“, neboť je zřejmé, že má-li být práce probační služby efektivní, nemůže problémy řešit sama, nýbrž je v tomto ohledu závislá na spolupráci s mnoha dalšími subjekty (např. policií, probační službou, vězeňskou službou, královskými soudy, nižšími soudy, královskými prokuraturami atd.), jejichž služby se s jejími vzájemně doplňují a rovněž disponují odborností nebo zdroji pro řešení specifických otázek apod.²⁴

1.6 Závěrečné srovnání právních úprav v ČR se zahraničními

Pokusíme-li se srovnat pojetí institutu obecně prospěšných prací v našem právním řádu (tedy trestním právem) a v právních řádech jiných států, kde byl tento trest zaveden, nalezneme zde podstatné rozdíly, které často vypovídají o některých nedostatcích naší právní úpravy, a které pravděpodobně můžeme připisat nedostatku zkušeností při uplatňování tohoto druhu trestu u nás.

Pro zahraniční úpravy obecně prospěšných prací jsou charakteristická určitá obecná kritéria při ukládání tohoto trestu. Jedná se zejména o tato:

1. Významná pozornost je věnována v první řadě výběru pachatelů, jimž je trest obecně prospěšných prací ukládán. Tyto tresty jsou ukládány prvotrestaným a mladistvým. Zákonně úpravy stanoví, za spáchání jakých trestných činů lze trest OPP uložit, jde při tom však především o činy, za které by připadalo v úvahu uložení krátkodobého trestu

²⁴ Přesličková, H., Gajdoš, R., Krutina, M. Informativní brožura pro obce, nevládní organizace a účastníky trestního řízení. *Obecně prospěšné práce a další instituty restorativní justice*: 1. vyd. Praha: Český helsinský výbor, 2003. 84 s.

odnětí svobody. Za krátkodobý trest je pak považován trest ve výměře maximálně v trvání od 3 do 6 měsíců, v některých zemích až do 12 měsíců.

2. Například v Nizozemsku může soudce uložit trest OPP, zvažoval-li uložení trestu odnětí svobody do 6 měsíců. V Anglii, Francii, Nizozemsku se trest OPP ukládá jako hlavní trest nebo jako specifická podmínka při podmíněném odsouzení. V Německu, Itálii, Švýcarsku trest OPP funguje dosud jako alternativa trestu nespojeného s trestem odnětí svobody, nikoli tedy jako alternativa k hlavnímu nepodmíněnému trestu odnětí svobody.
3. Výměra trestu obecně prospěšných prací v zahraničních právních úpravách většiny zemí činí maximálně 240 hodin (např. Anglie, Francie, Nizozemsko), pouze výjimečně je stanovena horní hranice, tedy 400 hodin. Ve většině právních úprav je stanoveno, že trest OPP, ukládaný mladistvým, lze uložit jen v polovině zákonné sazby.
4. Dále ve většině zahraničních úprav je vyžadován souhlas pachatele s uložení trestu obecně prospěšné práce.
5. V evropských zemích jsou práce vymezeny velmi široce, a to tak, že zahrnují širokou škálu činností počínaje pomocí starým a bezmocným lidem v domácnosti nebo v ústavech sociální péče, přes práci v zájmových nebo sportovních klubech, údržbu veřejné zeleně, čištění veřejných budov, zlepšování životního prostředí, čištění veřejných komunikací, veřejných dopravních prostředků, administrativní práce atd.

Se shora uvedeného vyplývá, že zahraniční právní úpravy dovolují uložení trestu obecně prospěšných prací opravdu jen za méně závažné trestné činy a že trest OPP je ukládán skutečně jen místo krátkodobých trestů odnětí svobody, přičemž výše takovýchto trestů je stanovena maximálně na 12 měsíců. Svou podstatnou úlohu sehrává tento trest u prvotrestaných pachatelů a mladistvých a výlučně pak za trestné činy menší závažnosti, přičemž je zvlášť stanovena výměra trestu pro mladistvé. Mimo to ukládání tohoto trestu recidivistům se v zahraničí prakticky neuplatňuje, i když to právní úpravy nevyklučují.

Naproti tomu, podle naší právní úpravy lze trest obecně prospěšných prací uložit i za úmyslné trestné činy, které jsou ohroženy vysokou trestní sazbou pěti let, tedy lze takto postihnout i pachatele, kterému hrozí trest dosti vysoký v porovnání se zahraničím. Dále z výše uvedeného vyplývá, že tento trest ukládají soudy ve značné míře i recidivistům, kterým hrozí krátkodobý trest.

Rozdílná je i výměra trestu, kde v našem právní řádu je stanovena maximální hranice tohoto trestu na 400 hodin, což je v porovnání se zahraničím spíše extrémní výjimkou oproti běžným 240 hodinám.²⁵

Velmi zásadní rozdíl (v současnosti značně diskutovanou otázkou jak v teorii tak i praxi) můžeme spatřovat i v podmínce, kde ve většině evropských zemích je vyžadován souhlas pachatele s uložením trestu obecně prospěšných prací (např. Velká Británie, Francie, Slovensko...). Do českého právního řádu tento prvek bohužel převzat nebyl. Obecně existují nejméně tři důvody, proč je užitečné trest OPP podmínit souhlasem pachatele. První důvod tkví v obavě, aby se použití obecně prospěšných prací nedostalo do konfliktu se zákazem nucené práce. Druhý neméně významný důvod pro souhlas pachatele souvisí s výchovným účelem trestu. Vyjádřeným souhlasem pachatel na sebe bere povinnosti spojené s výkonem tohoto trestu. Tento souhlas, zpočátku formální, by mělo posléze pod vhodným vedením sociálního pracovníka vyústit ve vnitřní akceptaci viny a následujícího trestu. Třetí důvod vychází z požadavku respektování citelnosti trestu. Trest obecně prospěšných prací, záležející většinou v pomocných manuálních pracích vykonávaných na očích veřejnosti, by mohl být některými pachateli, např. trestných činů v dopravě, považován za příliš citelný, neodpovídající svou úměrností spáchanému trestnému činu.²⁶

²⁵ Přesličková, H., Gajdoš, R., Krutina, M. Informativní brožura pro obce, nevládní organizace a účastníky trestního řízení. Obecně prospěšné práce a další instituty restorativní justice: 1. vyd. Praha: Český helsinský výbor, 2003. 87 s.

²⁶ Vanduchová, M. K novému trestu obecně prospěšných prací. Právní praxe. 1996, č. 7, s. 398 k dané problematice rovněž: Karabec, Z., Rozum, J. K problematice souhlasu pachatele s uložením trestu obecně prospěšných prací. Právní praxe. 1998, č. 4, 8 s.

2. Druhy alternativních trestů

Rozlišujeme alternativní tresty v užším a širším pojetí. V užším pojetí jsou to tresty zahrnující odborné psychosociální vedení a kontrolu pachatele zajišťované specializovanou sociální službou (v ČR se jedná o Probační a mediační službu působící v resortu Ministerstva spravedlnosti ČR). Alternativním trestem v širším pojetí rozumíme všechny tresty nespojené s odnětím svobody.

Alternativní tresty se tedy ukládají místo trestu odnětí svobody. Při jejich neplnění dochází k plnění náhradní sankce - většinou trestu nepodmíněného.²⁷

Alternativní tresty v užším pojetí:

- *Podmíněné odsouzení* (viz § 58-60 TrZ) spočívá v podmíněném odkladu výkonu trestu odnětí svobody na zkušební dobu od jednoho do pěti let. Lze je uložit pouze u trestu odnětí svobody nepřevyšujícího dvě léta. Odsouzenému může soud uložit přiměřená omezení a povinnosti (např. podrobit se výcviku pro získání zaměstnání, léčit se ze závislosti, zdržet se návštěv nevhodného prostředí a styku s určitými osobami, atd.) nebo povinnost nahradit škodu způsobenou trestným činem.
- *Podmíněné odsouzení s dohledem*²⁸ (viz § 60a-60b TrZ) spočívá v podmíněném odkladu výkonu trestu odnětí svobody nepřevyšujícího tři roky na zkušební dobu od jednoho do pěti let. Soud nad pachatelem zároveň vysloví (probační) dohled, spočívající v pravidelném osobním kontaktu pachatele s pracovníkem Probační a mediační služby. Obdobně jako u podmíněného trestu může uložit přiměřená omezení a povinnosti.

²⁷ Sdružení pro probaci a mediaci v justici. *Posílení úlohy nevládních neziskových organizací při řešení trestních věcí v rámci komuni.* [on line]. [cit. 2008-07-06]. Dostupné z <http://spj.cz/opp/menu/meindex.php?source=aktuality>.

²⁸ **Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 2. 2000 sp. zn. 3 To 123/1999:** Podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem podle § 60a TrZ nelze omezovat jen na pachatele, kteří před spácháním činu nežili řádným způsobem života a dohled má tudíž přispět k jejich nápravě. Dohled vyslovený nad pachatelem žijícím dosud řádně má rovněž své opodstatnění, neboť je součástí zpřísnění podmínek podmíněného odsouzení oproti ust. § 58 a 59 TrZ a umožňuje podmíněné odložení výkonu trestu odnětí svobody ve výměře až do tří let.

- *Trest obecně prospěšných prací* (viz § 45 TrZ) spočívá v povinnosti pachatele odpracovat osobně a bezplatně ve svém volném čase soudem stanovený počet hodin (v rozmezí 50 - 400 hodin). Práce má být vykonávána ve prospěch obcí, státních nebo jiných obecně prospěšných institucí.²⁹

Alternativní tresty v širším pojetí:

- *Peněžitý trest* (viz § 53-54 TrZ) ve výměře od dvou tisíc korun do pěti milionů korun českých, pokud pachatel získal nebo chtěl získat trestným činem majetkový prospěch, popř. u méně závažných trestných činů, pokud není třeba ukládat trest odnětí svobody. Současně soud ukládá tzv. náhradní trest odnětí svobody do dvou let, pokud by peněžitý trest nebyl zaplacen ve stanovenou dobu.
- *Trest zákazu činnosti* (viz § 49-50 TrZ) na jeden rok až deset let, pokud se pachatel dopustil trestného činu v souvislosti s touto činností, např. při řízení automobilu, při výkonu určitého povolání (lékaře, policisty, účetního atd.).
- *Trest vyhoštění* (viz § 57 TrZ), který lze uložit pouze pachateli, který není občanem České republiky nebo není osobou, které bylo přiznáno postavení uprchlíka, a znamená zákaz zdržovat se po dobu jednoho roku až deseti let nebo na dobu neurčitou na území České republiky.
- *Trest zákazu pobytu* (viz § 57a TrZ) na jeden rok až pět let v místě, kde pachatel spáchal nebo opakovaně páchá trestnou činnost; nelze však zakázat pobyt v místě, kde má občan trvalý pobyt.
- *Trest propadnutí majetku* (viz § 51-52 TrZ), který je ukládán buď pachatelům odsuzovaným k výjimečnému trestu nebo k nepodmíněnému trestu odnětí svobody za zvlášť závažný úmyslný trestný čin, jímž pachatel získal nebo se snažil získat majetkový prospěch, nebo samostatně, pokud TrZ ve zvláštní části uložení tohoto trestu umožňuje a uložení jiného trestu není třeba.

²⁹ Sdružení pro probaci a mediaci v justici. *Posílení úlohy nevládních neziskových organizací při řešení trestních věcí v rámci komuni.* [on line]. [cit. 2008-07-06]. Dostupné z <http://spj.cz/opp/menu/meindex.php?source=aktuality>.

- *Trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty* (viz § 55-56 TrZ), která byla získána trestným činem nebo byla ke spáchání trestného činu použita.³⁰

Trestní zákon upravuje ještě dva druhy trestů, které nejsou v pravém slova smyslu alternativní. Udělují se jen v případě uložení přísného trestu odnětí svobody nejméně na dva roky jako doplňující vzhledem ke zvláště zavržením hodné pohnutce pachatele: *ztráta čestných titulů a vyznamenání a ztráta vojenské hodnosti*.³¹

2.1 Další alternativy

Vedle alternativních trestů existují v trestním právu další alternativy:

- *Alternativy ke klasickému trestnímu řízení* (viz § 307-314 Trestního řádu; dále jen TrŘ), které umožňují řešit věc *odklonem* od standardního trestního řízení, to znamená mimo hlavní líčení. Podmínkou využití těchto postupů (narovnání, podmíněné zastavení trestního stíhání) je např. náhrada škody ze strany obviněného nebo uzavření dohody s poškozeným o její náhradě, souhlas obviněného a u narovnání také poškozeného s tímto postupem. Využití těchto postupů často předchází mediační jednání mezi poškozeným a obviněným, které může zprostředkovat Probační a mediační služba:

- a) *Podmíněné zastavení trestního stíhání* – Jeho podstatou je dočasné zastavení probíhajícího trestního stíhání s tím, že vyhoví-li obviněný stanoveným podmínkám po určitou zkušební dobu, bude jeho trestní stíhání zastaveno definitivně. V takovémto řízení se nerozhoduje o vině a není ukládán žádný trest. Jde vlastně o jakýsi podmíněný odklad konečného rozhodnutí.³²

- b) *Narovnání* – Základem narovnání je narovnání mezi obviněným a poškozeným o vypořádání vzájemných vztahů, jejíž schválení soudem či státním zástupcem má právní důsledky zastavení trestního stíhání.

Vystupuje zde do popředí zájem na tom, aby sám pachatel odčinil důsledně škodlivé následky, které byly způsobeny poškozenému spácháním trestného činu. Poškozený

³⁰ Sdružení pro probaci a mediaci v justici. Posílení úlohy nevládních neziskových organizací při řešení trestních věcí v rámci komuni. [on line]. [cit. 2008-07-06]. Dostupné z <http://spj.cz/opp/menu/meindex.php?source=aktuality>.

³¹ Karabec, Z., Rozum, J. K problematice souhlasu pachatele s uložení trestu obecně prospěšných prací. Právní praxe. 1998, č. 4, 241 s.

³² Sotolář, A. a kol. Právní rámec alternativního řešení trestních věcí. Díl 1. Praha: Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti ČR, 2001. s. 403

a obviněný se tak stávají hlavními aktéry řešení projednávaného případu a právě urovnání konfliktu mezi nimi dostává při splnění zákonných předpokladů přednost před veřejným zájmem na odsouzení a potrestání pachatele trestného činu, a to do takové míry, že dojde-li k náhradě újmy, trestní stíhání obviněného se definitivně zastaví.³³

• *Alternativy k potrestání* (viz § 24-26b TrZ), kterými soud rozhoduje o *upuštění od potrestání* nebo *podmíněném upuštění od potrestání s dohledem*.

- a) *Upuštění od potrestání* – Předpokladem upuštění od potrestání je uznání viny obviněného za spáchání trestného činu vyjádřené v rozsudku. Upouští-li soud od potrestání, nesmí uložit žádný trest, není tedy možné upuštění od potrestání jen ve vztahu k některému druhu trestu.
- b) *Podmíněné upuštění od potrestání s dohledem* – Jde o přísnější formu alternativy oproti prostému upuštění od potrestání, a to proto, že jde o rozhodnutí podmíněné, tedy prozatímní, tzn. že toto rozhodnutí předpokládá splnění určitých podmínek a již v průběhu zkušební doby může soud rozhodnout o uložení trestu.³⁴

Jde tedy ve své podstatě o odklad rozhodnutí o trestu na určitou zkušební dobu. Přísnější je také v tom, že pachatel je po zkušební dobu povinen podrobit se probačnímu dohledu a navíc mu vedle toho mohou být uložena i přiměřená omezení a povinnosti směřující k tomu, aby vedl řádný život a případně nahradil způsobenou škodu, kterou svou trestnou činností způsobil. Dohled a kontrolu chování pachatele, případně plnění dalších uložených povinností a omezení zajišťuje Probační a mediační služba.

• *Alternativy k vazbě* (viz § 71-73a TrŘ), které umožňují ve vhodných případech nahradit pobyt pachatele ve vazbě jiným opatřením. Jedná se o *záruku sdružení nebo důvěryhodné osoby, slib pachatele, že povede řádný život, dohled pracovníka Probační a mediační služby* nebo *peněžitou záruku* (tzv. kauci).³⁵

³³ Sotolář, A. a kol. Právní rámec alternativního řešení trestních věcí. Díl 1. Praha: Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti ČR, 2001. 327 s.

³⁴ Rozum, J. Výzkum nově zavedených prvků probace do trestního práva ČR. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2000. 141 s.

³⁵ Sdružení pro probaci a mediaci v justici. Posílení úlohy nevládních neziskových organizací při řešení trestních věcí v rámci komuni. [on line]. [cit. 2008-07-06]. Dostupné z <http://spj.cz/opp/menu/meindex.php?source=aktuality>.

• *Alternativy k výkonu uloženého trestu* (viz § 61-64 TrZ), které umožňují podmíněně upustit od výkonu zbytku uloženého trestu. Jedná se o podmíněné propuštění odsouzeného z trestu odnětí svobody a podmíněné upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti nebo trestu zákazu pobytu. Při tomto rozhodnutí je stanovena zkušební doba, u podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody může být nad odsouzeným vysloven také (probační) dohled nebo uložena další omezení a povinnosti.³⁶

³⁶ Sdružení pro probaci a mediaci v justici. Posílení úlohy nevládních neziskových organizací při řešení trestních věcí v rámci komuni. [on line]. [cit. 2008-07-06]. Dostupné z <http://spj.cz/opp/menu/meindex.php?source=aktuality>.

3. Trest obecně prospěšných prací

„ A dej mi sílu unésti všechno co změnit nemám sil. Odvahu abych to nač stačím na tomto světě pozměnil. A také moudrost abych znal a od sebe to rozeznal.“

(Jan Skácel, *Modlitba stará – stará*)³⁷

S novým druhem trestu, který spočívá v tom, že pachatel své trestné jednání odčiní prací ve prospěch veřejnosti a přiměřeným způsobem nahradí oběti svého činu škodu, kterou způsobil, byla spojena velká očekávání.³⁸

Jako vzor této trestní sankce se uvádí „práce pro společnost“ (*community service*), která byla zavedena ve Velké Británii (v Anglii a Walesu) na počátku 70. let (Criminal Justice Act z roku 1972). Podle této právní úpravy může soud uložit jako samostatný trest práci pro společnost, za předpokladu, že se pachatel dopustil trestného činu, za který by mohl být uvězněn, za současné existence dalších podmínek, ke kterým patří věk pachatele vyšší než 16 let, jeho souhlas s tímto trestem, reálné možnosti pro vykonání trestu v místě pachatelova bydliště, probačním úředníkem pro soud vypracovaná zpráva, že pachatel je vzhledem ke své osobě a poměrům schopen výkonu tohoto trestu a vytvoření potřebných podmínek k výkonu trestu.³⁹

Podle zahraničních zkušeností jsou hlavní přednosti alternativních sankcí spojených s výkonem práce pro společnost spatřovány v uvolnění místa ve věznicích pro těžší zločince, ve snížení nákladů na výkon trestu (i když i administrativní činnosti, spojené s organizací a kontrolou prací pro společnost vyžadují prostředky z daní občanů), ve větším zapojení veřejnosti do procesu převýchovy a resocializace pachatelů, ve zvyšování zájmu občanů o způsoby zacházení s pachateli, u veřejnosti ve vytváření pocitu odpovědnosti za činnost trestní justice.⁴⁰

³⁷ Skácel, J. *Básně II*. 2 vyd. Třebíč: Akcent. 1997. 454 s.

³⁸ Osmančík, O. a kol. *K problematice alternativních trestů a opatření*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996. 151 s.

³⁹ Karabec, Z., Diblíková, S., Macháčková, R. *Krátkodobé tresty odnětí svobody*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2000. 87 s.

⁴⁰ Přes určitý punitivní charakter obecně prospěšných prací jako trestněprávní sankce neznamená tento druh trestu pro pachatele jen negativní zkušenost a má pro něj i řadu pozitivních aspektů. Pachatel je sice povinen

Rada Evropy zdůrazňuje, že obecně prospěšné práce jsou jedním z nejprogresivnějších opatření evropského trestního práva posledních let. Nabízejí řadu možností pro budoucí využití a jsou do nich vkládány značné naděje odborníků.

Originalita tohoto trestu je spatřována především v tom, že OPP aktivně přispívá k možnosti nápravy odsouzeného, a to nejen při výkonu práce. Nenarušují se užitečné a velmi důležité svazky pachatele s jeho okolím, není zbaven výkonu normálních společenských povinností ani zodpovědnosti. Zvyšuje se tím jeho motivace zachovávat stanovená pravidla a co nejdříve se zařadit do normálního života. Co se týče zákonnosti uložení obecně prospěšných prací jako alternativy trestu odnětí svobody tento trest není v rozporu s konvencí o zákazu nucené práce. Podle definice Mezinárodní organizace práce jsou považovány za nucené práce všechny případy, kdy se pro ně občan nerozhodl dobrovolně a jejich výkon je vyžadován pod hrozbou jakékoliv sankce. Mezinárodní konvence Organizace spojených národů o občanských a politických právech ale uvádí, že zákaz vyžadování povinné práce nelze vztahovat na osoby, které jsou uvězněny, podmíněně odsouzeny nebo podmíněně propuštěny z výkonu trestu odnětí svobody.⁴¹

Toto pojetí je zohledněno také v českém právním řádu. Čl. 9 Listiny základních práv a svobod, který zakotvuje zákaz nucených prací, v odst. 2 písm. a) stanoví, že ustanovení odstavce 1 se nevztahuje na práce ukládané podle zákona osobám ve výkonu trestu odnětí svobody nebo osobám vykonávajícím jiný trest nahrazující trest odnětí svobody.⁴²

bezplatně vykonávat stanovenou práci a může mu hrozit i určitý stupeň stigmatizace, naproti tomu jsou však tyto nevýhody obecně prospěšných prací dostatečně vyváženy některými jejími přednostmi a výhodami. Pokud jde o přednosti, je to nepochybně hmatatelný a viditelný charakter této sankce umožňující zachování rodinného svazku a sociálních kontaktů. Pachatel zůstává ve svém vlastním prostředí, nemusí pociťovat ztrátu sebeúcty a není vystaven obecnému riziku kriminogenní infekce, kterou přináší výkon trestu odnětí svobody. Obecně prospěšnými pracemi se předchází nákladům a sociálním škodám spojeným s výkonem trestu odnětí svobody a především faktu, že trest odnětí svobody je trestem i pro rodinu odsouzeného. Obecně prospěšné práce přinášejí, resp. by měly přinášet navíc užitek i pro společnost. Pachatel zůstává integrován ve společnosti, zadostiučinění spočívá v práci pro tuto společnost prospěšnou. Resocializace pachatele je usnadněna tím, že jeho sociální kontakty nejsou úředním zásahem narušeny nebo dokonce přerušeny, a je podporována tím, že prací si osvojuje určitý pracovní návyk, rozvíjí se jeho pocit sociální odpovědnosti a nabývá větší sebedůvěry. Suchý, O., Válková, H. Obecně prospěšné práce jako alternativa trestu odnětí svobody v mezinárodním srovnání. Právní rozhledy. 1996, č. 4, s. 151.

⁴¹ Karabec, Z., Diblíková, S., Macháčková, R. Krátkodobé tresty odnětí svobody. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2000. 96 s.

⁴² **Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 27. 2. 2002 sp. zn. 7 To 51/2002** (Soudní rozhledy 105/2002) Svojí podstatou je trest obecně prospěšných prací určitým druhem legální nucené práce prováděné k obecnému prospěchu širšího okruhu lidí. Při jeho ukládání podle § 45 TrZ je třeba vycházet z účelu trestu podle § 23 odst. 1 TrZ a z obecných zásad pro ukládání trestů podle § 31 odst. 1 TrZ. Základním předpokladem jeho uložení je to,

3.1 Zavádění trestu OPP do právního řádu ČR

Do trestního zákona byl trest obecně prospěšných prací zaveden novelou zákona č. 152/1995 Sb. s účinností od 1. ledna 1996. Jde o klasický alternativní trest, kterým rozumíme trest nespojený s odnětím svobody, jehož uložení připadá v úvahu v těch případech, kdy by pachatel mohl být odsouzen k trestu odnětí svobody. Podle důvodové zprávy k novele zákona jsou podmínky pro jeho uložení vymezeny tak, aby se tento druh trestu uplatnil u pachatelů méně závažných trestných činů, na něž není třeba působit trestem odnětí svobody a z nějakého důvodu zároveň nepostačuje nebo není vhodné uložení samostatného peněžitého trestu. Předpokládá se, že ukládání tohoto druhu trestu bude přicházet v úvahu zejména za projevy vandalství, výtržnictví nebo méně závažné majetkové trestné činnosti, kde je žádoucí na pachatele působit i veřejným míněním. Sazba tohoto trestu vychází z typové závažnosti činů, za které má být ukládán,⁴³ a výměra trestu odnětí svobody, ve který může být přeměněn, sleduje podporu zájmu odsouzeného tento trest v co nejkratší době vykonat.⁴⁴

Zákonem č. 265/2001 Sb. byla s účinností od 1. ledna 2002 právní úprava trestu OPP významným způsobem novelizována. Trest OPP zde již není vymezen jako alternativa vůči vykonanému trestu odnětí svobody, ale v podmínkách pro jeho uložení bylo nově stanoveno, že je možno jej uložit tam, kde uložení jiného trestu (kteréhokoliv) k dosažení účelu trestu není třeba. Dále byl rozšířen výčet subjektů a demonstrativně byly uvedeny druhy prací, které je možno v rámci uloženého trestu OPP vykonat, a bylo výslovně stanoveno, že práce nesmí sloužit k výtěžným účelům. Při ukládání trestu OPP bylo uloženo, vedle obecných hledisek rozhodných pro stanovení druhu trestu a jeho výměry, přihlídnout vedle zdravotního stavu též

že k dosažení účelu trestu není třeba uložení jiného druhu trestu než právě trestu obecně prospěšných prací. Nevylučuje-li to povaha spáchaného trestného činu a možnosti nápravy pachatele, může plnit funkci alternativy ke kterémukoliv trestu.

⁴³ Typová nebezpečnost (závažnost) trestného činu je odrazem reálné existence určitých skupin činů, které představují pro chráněné zájmy ve společnosti *typicky* natolik výrazné nebezpečí, že nezbyvá, než na ně reagovat prostředky trestního práva; tedy taková jednání kriminalizovat pomocí skutkových podstat trestných činů, které popisují typy těchto deliktů, a stanovit za ně typově odpovídající sankce. „Typovost“ této formy nebezpečnosti trestného činu se projevuje jak v jejím charakteru, tak v jejím stupni. Jakýmsi hrubým *ukazatelem* nejen stupně, nýbrž i charakteru typové nebezpečnosti trestného činu pro společnost je zákonná trestní sazba.

Kratochvíl, V. a kolektiv. Trestní právo hmotné. Obecná část. Masarykova universita v Brně, 2002, ISBN 80-210-2985-4, 176 s.

Z hlediska typové závažnosti dělíme trestné činy na: a) trestné činy zvlášť závažné, b) trestné činy, za které lze uložit trest odnětí svobody nejvýše do pěti let, c) trestné činy, za které lze uložit trest odnětí svobody nejvýše do tří let, d) trestné činy, za které lze uložit trest odnětí svobody nejvýše do dvou let.

Jelínek, J. a kolektiv. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. Praha, Linde, 2006, ISBN 807201630X, 113 s.

⁴⁴ Rozum, J., Kotulan, P., Háková, L. Několik poznámek k trestu obecně prospěšných prací. Trestní právo. 2005, roč. 10, č. 4, s. 9-14.

ke stanovisku pachatele k možnosti uložení tohoto trestu. Byla doplněna i možnost uložit pachateli po dobu výkonu trestu přiměřená omezení a přiměřené povinnosti uvedené v § 26 odst. 4 TrZ. Ustanovení § 45a odst. 3 TrZ bylo doplněno o skutečnosti, jejichž doba trvání se nezapočítává do lhůty jednoho roku od nařízení výkonu trestu OPP, v které musí být tento trest vykonán. Změny doznala i úprava vykonávacího řízení, přičemž nejvýznamnější je účast probačního pracovníka při výkonu tohoto trestu. V našem právním řádu neexistuje institut trestního práva, při jehož uplatňování je zapojeno takové množství subjektů, jako v případě institutu OPP. Dá se tvrdit, že jeho účinnost je podmíněna přiměřenou kvalitní kooperací různých orgánů – jak ve fázi ukládání, tak i výkonu trestu OPP.⁴⁵

3.2 Platná právní úprava trestu OPP v České republice

Trest obecně prospěšných prací může být uložen za splnění následujících zákonných podmínek: byl spáchán trestný čin, jehož horní hranice trestní sazby stanovená ve zvláštní části trestního zákona nepřevyšuje 5 let trestu odnětí svobody, a dále vzhledem k povaze spáchaného trestného činu a možnosti nápravy pachatele uložení jiného trestu k dosažení účelu trestu není třeba. Soud by měl dále přihlídnout ke stanovisku pachatele, k možnosti uložení tohoto trestu a k jeho zdravotní způsobilosti.⁴⁶

Trest OPP je univerzálním trestem, který není obsažen ani v jediné sankci uvedené ve zvláštní části trestního zákona, lze jej uložit za jakýkoliv trestný čin při splnění výše uvedených zákonných podmínek, a to s poukazem jen na ustanovení obecné části trestního zákona. Může být uložen samostatně nebo vedle jiného trestu (s výjimkou trestu odnětí svobody, ať už podmíněného nebo nepodmíněného).⁴⁷

⁴⁵ Rozum, J., Kotulan, P., Háková, L. Několik poznámek k trestu obecně prospěšných prací. Trestní právo. 2005, roč. 10, č. 4, s. 9-14.

⁴⁶ Zákon č. 140/1961 Sb. Trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁷ Sotolář, A. a kol. Právní rámec alternativního řešení trestních věcí. Díl 1. Praha: Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti ČR, 2001. 212 s.

Podstata a rozsah trestu OPP

Podstatou trestu je povinnost výkonu určité práce⁴⁸ ve stanoveném rozsahu, kterou musí pachatel splnit osobně, bezplatně a ve svém volném čase,⁴⁹ nejpozději do jednoho roku ode dne, kdy soud nařídil výkon tohoto trestu.⁵⁰ Nedojde-li k upuštění od výkonu trestu nebo jeho zbytku, je pachatel povinen trest celý vykonat, nelze jej podmíněně odložit. V zákoně jsou demonstrativně vypočteny druhy prací, které by měly splňovat podmínku obecné prospěšnosti. Zákon upravuje i okruh subjektů, v jejichž prospěch mohou být práce prováděny. Obecně prospěšné práce lze provádět jen ve prospěch obcí, nebo ve prospěch státních nebo jiných obecně prospěšných institucí, které se zabývají vzděláváním a vědou, kulturou, školstvím, ochranou zdraví, požární ochranou, ochranou životního prostředí, podporou a ochranou mládeže, ochranou zvířat, humanitární, sociální, charitativní, náboženskou, tělovýchovnou a sportovní činností.⁵¹

Subjekty, které se podílejí na výkonu trestu obecně prospěšných prací, jsou soudy, organizace, u nichž jsou obecně prospěšné práce vykonávány a pracovníci PMS. Probační pracovníci provádí kontrolu nad výkonem tohoto trestu, přičemž postupují v součinnosti s příslušnou organizací.⁵²

⁴⁸ **Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. 7. 2001 sp. zn. 7 To 291/2001** (Soudní rozhledy 12/2001-IV.): 1. Výběr obecně prospěšných prací v rámci výkonu trestu obecně prospěšných prací není věcí svobodné volby odsouzeného. Druh prací (náplň pracovní činnosti), místo a dobu jejich provádění určuje soud usnesením o nařízení výkonu trestu obecně prospěšných prací, proti němuž není stížnost přípustná (§ 141 odst. 2 i. f. TrŘ). Soud odsouzeného zároveň poučí o povinnosti dostavit se do 14 dnů od doručení výzvy na obecní úřad, v jehož obvodu má trest vykonávat, k projednání podmínek výkonu trestu (§ 336 odst. 2 TrŘ).

⁴⁹ **Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. 7. 2001 sp. zn. 7 To 291/2001** (Soudní rozhledy 12/2001-V.): 1. Provádění obecně prospěšných prací není pro odsouzeného zaměstnáním a nemůže být tedy ani zdrojem jakéhokoli jeho příjmu (§ 45a odst. 3 TrZ). Odsouzený je povinen vykonat obecně prospěšné práce osobně, tedy sám bez pomoci jakékoliv jiné osoby, a ve svém volném čase nejpozději do jednoho roku ode dne, kdy soud nařídil výkon tohoto trestu (§ 45a odst. 3 TrZ).

⁵⁰ Stanovisko Nejvyššího soudu **ČR R 50/1999-I.**: Pojmem „stanovená doba“ se pro účely výkonu trestu obecně prospěšných prací (§ 45a odst. 4 TrZ) rozumí konkrétní časové vymezení (harmonogram) provádění výkonu tohoto trestu příslušným obecním úřadem (*po novele provedené zákonem č. 265/2001 Sb., též obecně prospěšnou institucí*) v rámci projednání podmínek jeho výkonu s odsouzeným (§ 336 odst. 2 TrŘ). Při vymezení této doby postupuje přitom obecní úřad tak, aby odsouzený mohl vykonat uložený trest nejpozději do jednoho roku ode dne, kdy soud nařídil jeho výkon. Jen v případě, že odsouzenému není při projednání podmínek výkonu trestu obecně prospěšných prací takto vymezena doba jeho provádění, je touto „stanovenou dobou“ lhůta jednoho roku uvedená v § 45a odst. 3 TrZ.

⁵¹ Sotolář, A. a kol. Právní rámec alternativního řešení trestních věcí. Díl 1. Praha: Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti ČR, 2001. 301 s. k dané problematice rovněž Zákon č. 140/1961 Sb. Trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

⁵² Přesličková, H., Gajdoš, R., Krutina, M. Informativní brožura pro obce, nevládní organizace a účastníky trestního řízení. Obecně prospěšné práce a další instituty restorativní justice: 1. vyd. Praha: Český helsinský výbor, 2003. 98 s.

Trest OPP může soud uložit ve výměře od 50 do 400 hodin⁵³, v případě mladistvých pachatelů ve výměře od 50 do 200 hodin. Soud může zároveň uložit pachateli na dobu trestu i přiměřená omezení nebo přiměřené povinnosti směřující k tomu, aby vedl řádný život. Zpravidla mu též uloží, aby podle svých sil nahradil škodu, kterou trestným činem způsobil.⁵⁴

Přeměna trestu

Soud přemění trest obecně prospěšných prací nebo jeho zbytek na trest odnětí svobody, pokud odsouzený nevedl řádný život v době od odsouzení do skončení výkonu trestu nebo zaviněně⁵⁵ nevykonal uložený trest ve stanovené době⁵⁶. V tomto případě zákon

⁵³ V porovnání se zahraničními právními úpravami představuje maximální výměra trestu v rozsahu 400 hodin výrazně vyšší objem obecně prospěšných prací. Takto vymezená maximální možná výměra problematizuje tradiční pojetí obecně prospěšné práce ve smyslu výchovného prostředku a posouvá její těžiště blíže punitivně orientovaným sankcím. V tomto pojetí by se pak práce mohla stát újmou v pravém smyslu slova a nemohla by tudíž ani plnit roli prostředníka mezi odsouzeným a společností.

Suchý, O., Válková, H. Obecně prospěšné práce jako alternativa trestu odnětí svobody v mezinárodním srovnání. *Právní rozhledy*. 1996, č. 4, s. 156

Nový trestní zákoník již počítá s maximální výměrou trestu do 300 hodin.

⁵⁴ Zákon č. 140/1961 Sb. Trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů; k dané problematice rovněž Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže.

⁵⁵ **Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. 7. 2001 sp. zn. 7 To 291/2001** (Soudní rozhledy 12/2001-VII.): 2. K přeměně trestu obecně prospěšných prací v trest odnětí svobody nemůže vést ani každá překážka na straně odsouzeného. Zaviněné nevykonání trestu nelze spatřovat například v onemocnění nebo v úrazu odsouzeného, jestliže mu to přechodně znemožní provádět uložené práce. Zaviněné nevykonání trestu obecně prospěšných prací ve stanovené době nemusí na druhé straně spočívat jen v úplné nečinnosti odsouzeného nebo v jeho odmítání provádět uložené práce, ale postup podle § 45a odst. 4 TrZ může odůvodnit i takové jeho jednání, jímž se vyhýbá zahájení pracovní činnosti nebo pokračování v ní a svévolně oddaluje výkon trestu tak, že je zřejmé, že k němu nemůže dojít ve lhůtě stanovené v § 45a odst. 3 TrZ. Zaviněné nevykonání obecně prospěšných prací může spočívat též například v přerušení jejich výkonu v důsledku svévolného odjezdu odsouzeného do zahraničí za jinou prací nebo způsobení si újmy na zdraví, aby tím dosáhl zdravotní nezpůsobilosti k výkonu prací. Jeho zavinění lze spatřovat též v tom, že svým počínáním zmaří stanovení doby výkonu trestu ve smyslu § 45a odst. 4 TrZ například tím, že před projednáním podmínek výkonu trestu změní místo bydliště, aniž by o tom informoval soud.

⁵⁶ Stanovisko Nejvyššího soudu ČR **R 2/2005-II.**: Druh práce a místo jejich výkonu v rámci uloženého trestu obecně prospěšných prací určuje soud nařízením výkonu tohoto trestu. Odsouzený nemůže soudem stanovené podmínky výkonu tohoto trestu svévolně měnit a pokud tak učiní a vykoná práce v rozporu s rozhodnutím soudu (např. pro jiný než určený obecní úřad), nelze takto vykonané práce pokládat za výkon nařízeného trestu obecně prospěšných prací.

Stanovisko Nejvyššího soudu ČR **50/1999-II.**: Jestliže odsouzený, aniž mu v tom něco závažného bránilo, přes výzvy příslušného orgánu nezačal v určené lhůtě vykonávat trest obecně prospěšných prací, je zřejmé, že ve stanovené době zaviněně nevykonal uložený trest a jsou tak splněny podmínky pro řízení o přeměně tohoto trestu v trest odnětí svobody. V takovém případě je nerozhodné, že zákonná roční lhůta stanovená pro výkon tohoto trestu dosud neuplynula.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 7 Tz 138/1998 (Soudní rozhledy 11/1999) Stanovenou dobou pro výkon trestu obecně prospěšných prací podle § 45a odst. 4 TrZ je jak doba 1 roku ode dne, kdy soud nařídil výkon tohoto trestu (§ 45a odst. 3 TrZ), tak i v jejím rámci stanovená doba pro výkon tohoto trestu odsouzenému příslušným obecním úřadem (*obecně prospěšnou institucí*) v harmonogramu prováděných prací. Soud tedy může rozhodnout o přeměně trestu obecně prospěšných prací v trest odnětí svobody při splnění podmínek uvedených

stanoví i pravidlo pro přepočítání obecně prospěšných prací v odnětí svobody: "...každé i jen započaté dvě hodiny nevykonaného trestu obecně prospěšných prací se počítají za jeden den odnětí svobody." Za nevedení řádného života je považováno např. páchaní další trestné činnosti nebo přestupků v rozhodné době, neplnění dalších uložených povinností, porušování pravidel běžného občanského soužití, neplnění svých závazků.⁵⁷ Rozhodnou dobou je doba od právní moci odsuzujícího rozsudku až do skončení výkonu tohoto trestu. Po uplynutí této doby není už přeměna trestu možná.⁵⁸

Výkon trestu OPP a jeho odložení, přerušení, či upuštění

Výkon trestu obecně prospěšných prací je upraven v trestním řádu. Obecně platí, že trest obecně prospěšných prací vykonává odsouzený v obvodu okresního soudu, ve kterém bydlí. Pokud s tím odsouzený souhlasí, může být trest vykonáván i mimo tento obvod.⁵⁹

Jakmile rozhodnutí ukládající trest OPP nabude právní moci, pošle předseda senátu (samosoudce) jeho opis okresnímu soudu, v jehož obvodu má odsouzený uložený trest vykonávat. Tímto okresním soudem je soud, v jehož obvodu odsouzený bydlí. Odsouzený je zároveň poučen o povinnosti dostavit se do 14 dnů od oznámení usnesení o nařízení výkonu trestu na obecní úřad nebo instituci, u níž má obecně prospěšné práce vykonat, k projednání podmínek výkonu trestu (§ 336 odst. 2 TrŘ). Trest obecně prospěšných prací musí pachatel vykonat v době stanovené soudem nebo upřesněné při projednání podmínek výkonu prací, nejpozději však do jednoho roku ode dne, kdy soud nařídil výkon tohoto trestu. Doba jednoho roku se počítá ode dne nařízení výkonu trestu obecně prospěšných prací. Do lhůty jednoho roku, v níž má být trest vykonán, se nezapočítává doba, po kterou byl výkon trestu obecně prospěšných prací odložen nebo přerušen a dále doba, po kterou odsouzený nemohl práce vykonávat pro zdravotní překážky, zdržoval se v cizině, byl ve vazbě nebo vykonával trest

v § 45a odst. 4 TrZ přesto, že odsouzený má ještě možnost vykonat trest obecně prospěšných prací ve zbytku doby uvedené v § 45a odst. 3 TrZ.

⁵⁷ Stanovisko Nejvyššího soudu ČR R 2/2005-I: Pokud odsouzený v době od právní moci odsuzujícího rozsudku, kterým mu byl uložen trest obecně prospěšných prací, nevedl řádný život, avšak část z uloženého trestu vykonal, pak přichází v úvahu přeměnit toliko zbytek nevykonaného trestu v nepodmíněný trest odnětí svobody.

⁵⁸ Zákon č. 140/1961 Sb. Trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁹ Sotolář, A. a kol. Právní rámec alternativního řešení trestních věcí. Díl 1. Praha: Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti ČR, 2001. 351 s. k dané problematice rovněž Zákon č. 141/1961/Sb. O trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

odnětí svobody. Soud může na potřebnou dobu odložit (ještě před začátkem výkonu trestu) nebo přerušit (v rámci průběhu výkonu trestu) výkon trestu obecně prospěšných prací, pokud odsouzenému ve výkonu trestu brání nemoc. U těhotné ženy nebo matky novorozeného dítěte se odloží nebo přeruší výkon trestu na dobu jednoho roku. V případě, že brání výkonu trestu jiné důležité důvody (např. rodinné důvody), lze takto postupovat i opakovaně, maximálně však na dobu tří měsíců od právní moci rozhodnutí. Pokud dojde u odsouzeného k takové změně zdravotního stavu, pro kterou není schopen dlouhodobě trest vykonat, může soud od výkonu trestu obecně prospěšných prací nebo jeho zbytku upustit.⁶⁰

3.3 Postup střediska Probační a mediační služby (dále jen PMS) v rámci trestu OPP

Probační a mediační služba v rámci svých činností při zajišťování přípravy, organizace a možností výkonu trestu obecně prospěšných prací zohledňuje jak veřejný zájem - ochrana společnosti, tak zájem samotné oběti - participace poškozeného, a stejně tak usiluje o prevenci dalšího trestného jednání pachatele a motivuje ho k převzetí odpovědnosti za způsobené škody a jeho opětovné zapojení do života ve společnosti bez konfliktu se zákonem.

Působení střediska PMS v oblasti zajištění možností a ukládání výkonu trestu obecně prospěšných prací můžeme rozdělit do dvou částí. První část popisuje postup střediska PMS v rámci trestního řízení ve fázi před pravomocným rozhodnutím soudu, druhá část pak postihuje činnost střediska PMS po pravomocném rozhodnutím soudu.⁶¹

Činnost střediska PMS před pravomocným rozhodnutím soudu

V této fázi trestního řízení je probační pracovník činný na základě požadavku státního zástupce nebo soudce na zjištění stanoviska obviněného k možnosti uložení trestu OPP. Zavádí tzv. probační spis (dle spisového řádu) a provede evidence klienta do probačního rejstříku. V rámci své práce s klientem probační pracovník tedy může provést „předjednání“

⁶⁰ Obecně prospěšné práce, jejich výkon a význam v českém trestním právu. [online]. Poslední aktualizace 14.1.2004 [citováno 2008-07-06] Dostupné z <http://trestni2.juristic.cz/489620/clanek/trest3>. k dané problematice rovněž Zákon č. 141/1961/Sb. O trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

⁶¹ Metodické standardy. Praha: Probační a mediační služba ČR, 2003.

uložení trestu OPP – tj. stručné seznámení klienta s podmínkami uložení trestu OPP a s následným průběhem jeho výkonu a zjištění motivace klienta tento druh trestu vykonat. Se souhlasem klienta může probační pracovník zjišťovat údaje týkající se jeho zdravotního stavu (respektive případných zdravotních omezení pro práci), dosažené pracovní kvalifikace, časových možností pro výkon trestu OPP apod. a zahrnout je do připravované probační zprávy, tzv. výstupu, jenž bude předán státnímu zástupci nebo soudu (*viz příloha č. 1: Postup při doručování pozvánek*). Ve zprávě by se měly rovněž objevit informace PMS týkající se zjištěných potřeb a motivace klienta podrobit se v rámci výkonu alternativního trestu případným uloženým přiměřeným povinnostem a omezením.

Středisko PMS ve spolupráci a po dohodě s místně příslušným soudem mapuje situaci v regionu, jež se týká stávajících a nových možností výkonu trestu OPP u státních a nestátních organizací (dále organizace, poskytovatelé) a společně s tímto soudem vede aktuální evidenci požadavků na vykonání trestu OPP. Probační pracovník navazuje kontakt s novými organizacemi s nabídkou možné spolupráce v této oblasti. V případě jejich zájmu (dle ustanovení § 45 odst. 3 TrZ.) jim předá informace potřebné pro zajištění výkonu trestu OPP, seznámí je se způsoby spolupráce a pravidly komunikace se střediskem PMS a s místně příslušným soudem během výkonu trestu OPP. Dohodne s nimi rovněž způsob pravidelné aktualizace požadavků týkajících se míst pro výkon trestu OPP.

Přehled požadavků (*viz příloha č. 4: Dohoda o realizaci výkonu trestu OPP*) by měl obsahovat konkrétní seznam druhů prací, místo, kde budou práce prováděny, rozsah prací (tj. počet hodin), možný termín provedení prací (například sezónní práce, práce o víkendech nebo v odpoledních hodinách aj.), předpokládaný počet osob, které mohou práce zároveň vykonávat, případně i zvláštní požadavky např. na kvalifikaci či dovednosti odsouzených, zdravotní způsobilost či omezení – např. nevhodné pro mladistvé a ženy, nutnost vlastnit zdravotní průkaz, upozornění na zvýšenou fyzickou náročnost práce, práci ve výškách apod. To vše je nutné k tomu, aby mohlo být soudem posouzeno splnění zákonné podmínky pro možnost výkonu práce v rámci trestu OPP – tedy podmínka obecné prospěšnosti vykonávané práce (*viz vzor č. 2: Požadavek na vykonání OPP*).⁶²

⁶² Metodické standardy. Praha: Probační a mediační služba ČR, 2003, k dané problematice rovněž Přesličková, H., Gajdoš, R., Krutina, M. Informativní brožura pro obce, nevládní organizace a účastníky trestního řízení. Obecně prospěšné práce a další instituty restorativní justice: 1. vyd. Praha: Český helsinský výbor, 2003. 76 s.

V případech, kdy je středisko PMS příslušným státním zástupcem (soudcem) konkrétně požádáno o „předjednání“ možnosti uložení trestu OPP, probační pracovník současně s touto činností s klientem dojednává další možnosti spolupráce a to jak v oblasti probačních, tak i v oblasti mediačních činností. Současně s navázáním kontaktu s obviněným činí probační úředník (asistent) kroky směřující k navázání kontaktu s poškozeným, kterému nabízí možnost spolupráce při řešení následků trestného činu a informuje ho o možnostech alternativních způsobů řešení trestného činu.⁶³

Činnost střediska PMS po pravomocném rozhodnutí soudu

Pracovník PMS při zahájení činnosti směřující k přípravě podkladů pro vydání usnesení o nařízení výkonu trestu OPP obdrží od soudu zpravidla alespoň tyto dokumenty: pravomocné rozhodnutí soudu o uložení trestu OPP, opis z rejstříku trestů (dále RT), stanovisko obviněného k možnosti uložení trestu OPP (pokud sama „nepředjednávala“), popřípadě zpracovanou probační zprávu před rozhodnutím. Je-li to nutné doplní si probační pracovník další informace z trestního spisu (např. znalecké posudky, údaje o výši způsobené škody, kontakt na poškozeného, atd.) Vše musí být dokladováno ve spise a klientovi je zaslána pozvánka k úvodnímu jednání (*viz příloha č. 1: Postup při doručování pozvánek klientům*). Pracovník PMS kontaktuje klienta za účelem sjednání; u mladistvého klienta kontaktuje také rodiče a spolupracuje s nimi. V této fázi dle okolností případu probační pracovník rovněž zahájí kroky směřující ke spolupráci s poškozeným.

Zajištění místa pro výkon trestu OPP

Probační pracovník průběžně ověřuje aktuální možnosti pro výkon trestu OPP u konkrétních poskytovatelů, kteří místo pro výkon trestu OPP nabízí. Vychází přitom z evidence požadavků (viz výše) vedených ve spolupráci s místně příslušným soudem. Probační pracovník neustále pracuje na rozšíření této evidence.

⁶³ Metodické standardy. Praha: Probační a mediační služba ČR, 2003.

Poskytovateli OPP předá vzor dohody o realizaci výkonu trestu OPP a harmonogramu prací (viz vzor č. 4: *Projednání podmínek výkonu trestu OPP*) a informace k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (viz příloha č. 2: *Doručení k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci osobám, odsouzeným k výkonu trestu OPP*). Taktéž dohodne způsob komunikace v případě neočekávaných změn v již poskytnutých požadavcích tak, aby příslušné středisko PMS mělo vždy průběžný přehled o aktuální potřebě těchto prací.⁶⁴

Projednání podmínek výkonu trestu OPP s klientem

Na úvodní schůzce podá probační pracovník souhrnně klientovi informace o činnosti PMS zvláště se zaměřením na postup střediska při zajištění výkonu a kontroly uloženého trestu OPP, dále podrobné informace o podmínkách a průběhu výkonu trestu OPP. Mělo by dojít k vyjasnění rolí zainteresovaných subjektů v průběhu trestu OPP (odsouzený, soud, PMS, instituce nabízející místo pro výkon trestu OPP) a k vymezení jejich práv, povinností a pravidel komunikace. Poté probační pracovník zjišťuje informace důležité pro možnost vykonávat trest OPP (pokud je nemá k dispozici viz „stanovisko“ dříve) a dojednává konkrétní podmínky místa a způsobu výkonu trestu OPP. Nakonec nabízí pomoc střediska PMS v případě potřeby odsouzeného. Probační pracovník u klienta zjišťuje především jeho postoj ke spáchanému činu a uloženému trestu, míru jeho motivovanosti trest vykonat. Dotazuje se klienta na jeho časové možnosti v souvislosti se zaměstnáním, studiem, rodinnou situací. Zjišťuje dosažené vzdělání, odbornou kvalifikaci a praktické pracovní dovednosti klienta. Zjišťuje zdravotní stav a případná zdravotní omezení klienta (doložení lékařské zprávy si zajišťuje klient sám). Zjišťuje rodinné poměry a sociální zázemí klienta, předchozí trestnou činnost. Postoj klienta k osobě poškozeného (poškozené organizaci) a jeho představu, popřípadě již realizované kroky směřující k odčinění způsobené újmy a nahrazení škody, seznámení s možností mediace. Na základě klientových psychosociálních potřeb nabízí případně zprostředkování pomoci nebo kontaktu na jiná pracoviště. Ověřuje aktuálního kontakt na klienta a dojednává způsob komunikace se střediskem PMS. Zjištěné informace shrne v záznamu o projednání podmínek výkonu trestu OPP (viz vzor č. 4: *Projednání podmínek výkonu trestu OPP*) a předá soudu jako podklad pro nařízení výkonu trestu OPP a instituci jako informaci o klientovi. Pokud by pracovníci PMS při zakládání spisu zjistili,

⁶⁴ Metodické standardy. Praha: Probační a mediační služba ČR, 2003.

že u klienta došlo k uložení dalšího trestu OPP a součet uložených hodin přesahuje maximální hranici 400 hodin, postupuje probační úředník (asistent) podle metodického doporučení (viz příloha č. 3: *Doporučený postup střediska PMS...*, vzor č. 7: *Podnět střediska PMS ČR k podání stížnosti pro porušení zákona*) zasláním podnětu ke stížnosti pro porušení zákona na Ministerstvo spravedlnosti ČR.⁶⁵

Zahájení výkonu trestu OPP v instituci

Pokud je to možné, zúčastní se probační pracovník úvodního projednání podmínek výkonu trestu OPP u poskytovatele spolu s klientem a ověří tak podmínky výkonu konkrétních prací a jejich organizační zajištění. Častěji ale dochází k tomu, že je probační pracovník pouze od poskytovatele informován, zda se daný klient dostavil (nedostavil) k projednání dohody o realizaci výkonu trestu OPP (viz vzor. č. 4: *Dohoda o realizaci trestu OPP*) a kdy bude (byl) zahájen výkon trestu OPP.⁶⁶

V případě, kdy se probační pracovník dozví, že se klient na projednání podmínek výkonu trestu OPP nedostavil, nebo nezahájil výkon trestu v dohodnutém termínu, zkontaktuje klienta znovu a upozorní ho na jeho povinnosti při výkonu trestu OPP s důrazem na možné důsledky jeho pasivního přístupu k výkonu uloženého trestu.⁶⁷

Kontrola výkonu trestu OPP a kontrola vedení řádného života

V případě, že klient dodržel základní podmínky – dostavil se k projednání dohody o realizaci výkonu trestu OPP do příslušné instituce, zahájil samotný výkon a rovněž trest OPP podle dohodnutého harmonogramu řádně vykonává, probační pracovník provádí dle

⁶⁵ Metodické standardy. Praha: Probační a mediační služba ČR, 2003.

⁶⁶ **Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. 7. 2001 sp. zn. 7 To 291/2001** (Soudní rozhledy 12/2001-IV.): 2. Smyslem projednání podmínek výkonu trestu obecně prospěšných prací s obecním úřadem je seznámit odsouzeného s konkrétním místem výkonu práce a s obsahem těchto prací, specifikovat dobu výkonu těchto prací, případně jejich harmonogram, předat odsouzenému pracovní nebo ochranné pomůcky, seznámit ho se spolupracovníky a případně i s osobou, která má uvedené práce na starosti. Zaviněné nedodržení takto stanoveného harmonogramu výkonu určených prací, tedy jejich „zaviněné nevykonání ve stanovené době“ ve smyslu § 45a odst. 4 TrZ, může být důvodem pro přeměnu trestu obecně prospěšných prací v trest odnětí svobody.

⁶⁷ Metodické standardy. Praha: Probační a mediační služba ČR, 2003.

aktuální potřeby, minimálně jedenkrát za dva měsíce, kontrolu výkonu trestu OPP (osobně, telefonicky, písemně, e-mailem). Tuto probační činnost vykonává příslušné středisko PMS průběžně a dle individuálních okolností případu až do ukončení výkonu trestu OPP v součinnosti s příslušnou institucí, popřípadě s dalšími zainteresovanými subjekty (např. městskou policií apod.). Instituce pro tento účel shromažďuje informace získané vlastním sledováním výkonu prací a eviduje aktuální počet odpracovaných hodin a kvalitu odvedené práce.⁶⁸

Probační pracovník by měl dále sledovat, zda klient vede v průběhu výkonu trestu OPP řádný život, dodržuje soudem uložená přiměřená omezení a povinnosti, jakým způsobem odčinil následky trestného činu a zda učinil kroky vedoucí k nápravě vztahů s poškozeným, uhradil náklady trestního řízení. V rámci pravidelného kontaktu se snaží u klienta posilovat schopnosti žít v souladu se zákony a pomáhá odstraňovat případná rizika recidivy trestné činnosti. Probační pracovník současně pracuje i s poškozeným/i zejména ve smyslu urovnání vztahů a otázek náhrady škody.⁶⁹

⁶⁸ Metodické standardy. Praha: Probační a mediační služba ČR, 2003.

⁶⁹ **Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 14. 8. 2001 sp. zn. 7 To 311/2001** (Soudní rozhledy 40/2002) Zákonným důvodem pro přeměnu trestu obecně prospěšných prací v trest odnětí svobody je jak zaviněné nevykonání stanovených prací, tak i nevedení řádného života (§ 45a odst. 4 TrZ), přičemž postačí i splnění jednoho z těchto předpokladů, a to i před uplynutím roční lhůty pro výkon tohoto trestu (§ 45a odst. 3 TrZ). Kontrola výkonu trestu obecně prospěšných prací Probační a mediační službou proto v sobě musí zahrnovat nejen kontrolu výkonu samotných prací, ale i celkového chování odsouzeného v občanském životě, a kombinovat v sobě sledování jeho chování s potřebným vedením a pomocí (§ 45a odst. 4 TrZ, § 2 odst. 1 a § 4 odst. 2 zákona č. 257/2000).

Probační činnosti nelze omezovat pouze na pasivní sledování chování odsouzeného, případně na periodicky se opakující setkání s ním na pracovišti Probační a mediační služby, ale v případě potřeby musí zahrnovat i aktivní pomoc a vedení odsouzeného k životu v souladu se zákonem a k plnění jeho závazků, stejně jako pomoc při vytváření vhodného sociálního a pracovního zázemí a při řešení jeho aktuálních životních problémů (§ 2 odst. 1 zákona č. 257/2000).

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. 7. 2001 sp. zn. 7 To 291/2001 (Soudní rozhledy 12/2001-VIII.): 2. Povinností příslušného probačního úředníka Probační a mediační služby, kontrolujícího výkon trestu obecně prospěšných prací, je jednak sledování toho jak odsouzený vykonává určené práce, jednak průběžné sledování jeho chování z hlediska toho, zda vede řádný život, tedy zda dodržuje právní řád a další základní normy občanské společnosti, plní své závazky, nenarušuje občanské soužití a nedopouští se trestných činů nebo přestupků. Součástí aktivit probačního úředníka musí být v případě potřeby vedle dohledu nad vlastním výkonem tohoto druhu trestu též činnost poradensko výchovná spojená s poskytováním potřebné pomoci odsouzenému, s jeho vedením k životu bez konfliktu se zákonem, se spoluprací s ním na řešení jeho životních problémů, s vytvářením jeho potřebného sociálního zázemí a s výběrem vhodných pracovní činností (§ odst. 1 zákona o Probační a mediační službě).

3. Kontrolu provádění obecně prospěšných prací je vhodné založit na osobním kontaktu s odsouzeným a pokud možno na jeho dobrovolném podávání informací o provádění přidělených prací a o celkovém způsobu jeho života. Sám probační úředník však přitom musí namátkově a případně po dohodě s odsouzeným kontrolovat způsob výkonu uvedených prací i další rozhodné skutečnosti též jiným způsobem (například informacemi od kontaktní osoby na obecním úřadě, návštěvou rodiny odsouzeného, rozmluvou s jeho přáteli nebo ověřením plnění jeho závazků vůči osobě poškozené jeho trestným činem). Průběžná jednání s odsouzeným, s osobami z jeho blízkého sociálního okolí a s poškozeným (byla-li nějaká osoba jeho trestným činem poškozena), jakož i osobním šetřením v místě bydliště odsouzeného je probační úředník povinen zjišťovat jaká je jeho aktuální

Postup při nevykonávání trestu OPP

Pokud odsouzený neprovádí bez uvedení závažného důvodu uložené práce dle sjednaného časového harmonogramu a v dohodnutém rozsahu nebo kvalitě, vyrozumí o tom daná instituce neprodleně středisko PMS, s nímž dále spolupracuje na řešení situace. Probační pracovník následně ověřuje u klienta důvod porušení podmínek. V případě, že klient bezdůvodně dále trest OPP nevykonává, středisko PMS mu zašle poslední výzvu k nástupu trestu OPP (*viz vzor č. 5: Poslední výzva k nástupu výkonu trestu OPP*). Pokud klient do 14 dnů od převzetí výzvy trest nezačne vykonávat, podává probační pracovník soudu návrh na přeměnu trestu OPP v trest odnětí svobody (*viz vzor č. 6: Návrh PMS ČR na přeměnu trestu...*). Návrh na přeměnu trestu OPP může podat jak středisko PMS tak i instituce, v níž má odsouzený trest OPP vykonávat.⁷⁰

Změna místa výkonu trestu OPP

Pokud dojde v průběhu výkonu trestu OPP u klienta ke změně bydliště, nebo klient z jiných důvodů žádá o změnu místa výkonu trestu, vyhotoví probační pracovník shrnující zprávu, obsahující především informace instituce o počtu klientem odpracovaných hodin a informace o důvodech změny místa výkonu trestu OPP. V případě potřeby doplní další informace – například o způsobu vedení života odsouzeného, o úhradě způsobené škody a nákladů trestního řízení a další relevantní informace o práci s klientem. Ke změně místa výkonu trestu by mělo docházet výjimečně a pouze v odůvodněných případech. O změně místa výkonu trestu OPP na základě této zprávy rozhoduje soud usnesením, popř. písemným opatřením. Odpracované hodiny v různých institucích se sčítají.⁷¹

životní situace, jaké zdroje obživy má a jaká je perspektiva jeho dalšího společenského uplatnění, stejně jako to, jak plní své povinnosti v rámci nařízeného výkonu trestu obecně prospěšných prací.

4. Kontrolu výkonu trestu obecně prospěšných prací nelze omezovat na periodicky se opakující setkání s odsouzenými na pracovišti Probační a mediační služby.

⁷⁰ Metodické standardy. Praha: Probační a mediační služba ČR, 2003.

⁷¹ Metodické standardy. Praha: Probační a mediační služba ČR, 2003.

Přeměna trestu OPP

Soud může na základě podání návrhu střediska PMS nebo návrhu instituce poskytující místo pro výkon trestu OPP nebo i bez takového návrhu rozhodnout o přeměně trestu OPP nebo jeho nevykonané části na trest odnětí svobody. Probační pracovník by měl být informován o konání veřejného zasedání ve věci přeměny trestu, případně se ho sám dle potřeby zúčastnit. Pracovník musí vždy již při projednávání podmínek výkonu trestu OPP klienta upozornit na postup v případě nevykonávání trestu OPP, tedy o možnosti podání návrhu na přeměnu v případě opakovaného porušování sjednaných podmínek. Návrh na přeměnu trestu OPP probační pracovník na vědomí instituci, ve které byl (měl být) trest OPP vykonáván.

Ukončení práce s klientem

O ukončení výkonu trestu OPP, informuje probační pracovník písemně příslušný soud. Ve zprávě předkládá informace o průběhu výkonu trestu, případně o plnění soudem stanovených přiměřených povinností a omezení, dále o tom, jakým způsobem klient řešil otázku náhrady škody a jaké kroky učinil ve snaze urovnat narušené vztahy mezi ním a poškozeným. Přílohou zprávy je hodnocení (*je součástí Dohody o realizaci trestu OPP viz vzor č. 4*) výkonu trestu OPP. Zpráva by měla obsahovat i stanovisko poškozeného. Ve chvíli, kdy odsouzený trest vykonal, nebo mu byl soudem přeměněn na nepodmíněný trest odnětí svobody, měl by být poškozený o této skutečnosti písemně informován.

Na základě zjištění, jakým způsobem bylo ve věci klienta soudem rozhodnuto, zda byl trest OPP přeměněn na trest odnětí svobody, bylo upuštěno od výkonu trestu OPP, nebo byl trest OPP zrušen souhrnným trestem, probační pracovník ukončuje práci se spisem a vyřadí jej z aktuální evidence dle spisového řádu.⁷²

⁷² Metodické standardy. Praha: Probační a mediační služba ČR, 2003.

3.4 Trest obecně prospěšných prací v obrazu změn trestního zákona a souvisejících předpisů

Návrh osnovy nového trestního zákoníku byl Parlamentem České republiky projednáván již v letech 2004 až 2006 jako sněmovní tisk č. 744. Byť 21. března 2006 došlo k jeho zamítnutí, je uvedený návrh stále používán k dalším úvahám nad daným tématem a po určitých dílčích úpravách východiskem další fáze rekodifikačního procesu.

Trestné činy by se měly v budoucnu dělit na přečiny a zločiny. Přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a úmyslné trestné činy, na něž trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do tří let. Tato kategorizace rozšíří prostor pro uplatnění alternativ, odklonů a diferenciací trestních sankcí.

Shrňme si nyní změny připravované v návrhu trestního zákona souvisejícího trestního řádu, které se dotýkají trestu OPP. Trest bude moci soud uložit i nadále za trestný čin, na který trestní zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje pět let. Možnost výkonu OPP osnova rozšiřuje tím, že bylo vypuštěno slovo „obdobných“ v § 45 odst. 3 stávající právní úpravy, čímž bude otevřena možnost výkonu i kvalifikovaných prací a nejen pouze prací obdobných úklidovým a údržbářským. Práce nesmí sloužit výdělečným účelům odsouzeného. Rozsah trestu, který bude moci soud uložit se sníží na 300 hodin. Zákonná úprava se tak přiblížila délce ukládaných trestů OPP ve vyspělých evropských zemích. I nadále bude moci soud uložit pachateli na dobu trestu přiměřená omezení či přiměřené povinnosti směřující k tomu, aby vedl řádný život.

Půjde-li o pachatele ve věku blízkém věku mladistvých, bude moci soud nově v zájmu využití výchovného působení rodiny, školy a dalších subjektů uložit, a to samostatně nebo vedle přiměřených omezení nebo přiměřených povinností, též některá z výchovných opatření uvedených v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže za obdobného užití podmínek stanovených pro mladistvé. I nadále se nebude vyžadovat k uložení trestu OPP souhlasu pachatele, soud pouze jako podle současné úpravy přihlédně k jeho stanovisku k možnosti uložení trestu OPP a rovněž k jeho zdravotní způsobilosti.⁷³

⁷³ Žatecká, E., Fryšták, M. Trest obecně prospěšných prací z pohledu nového trestního zákoníku a případných změn dalších souvisejících předpisů. Trestní právo. 2007, roč. 12 č. 9, s. 5-8. ISSN 1211-2860.

OPP bude odsouzený povinen stejně jako podle současné úpravy vykonat osobně a bezplatně ve svém volném čase, a to nejpozději do jednoho roku ode dne, kdy soud výkon trestu nařídil. Z výčtu možností doby, která se nezapočítává do roční lhůty bude nově vypuštěna doba, kdy se odsouzený zdržoval v cizině. Změny dozná i úprava přeměny trestu OPP nebo jeho zbytku v trest odnětí svobody. Ten bude přicházet v úvahu, jestliže pachatel v době od odsouzení do skončení výkonu trestu OPP nepovede řádný život, zaviněně nevykoná ve stanovené době uložený trest či bude nově mařit výkon tohoto trestu. Mění se úprava vzájemného přepočtu obou trestů, podle které se každá i jen započatá jedna hodina nevykonaného trestu OPP počítá za jeden den odnětí svobody.⁷⁴

Připravované změny se dotýkají i role PMS v rámci realizace trestu OPP. Dochází k celkovému posílení kompetencí pracovníků PMS. Nejdůležitější změna se týká podmínek pro ukládání trestu OPP soudem na základě trestního příkazu (tímto způsobem je v současné době ukládán nejčastěji). Nově bude moci být trest OPP uložen trestním příkazem pouze po předchozím vyžádání si zprávy probačního úředníka obsahující zjištění o možnostech výkonu tohoto trestu a o zdravotní způsobilosti obviněného, včetně stanoviska obviněného k uložení tohoto druhu trestu.⁷⁵

3.5 Veřejně prospěšné práce

V poslední kapitole bych chtěla upozornit na časté zaměňování pojmů Obecně prospěšné práce a Veřejně prospěšné práce a to nejen laickou veřejností, ale bohužel i v mediích a řadách studentů. Nemůžeme tyto dva pojmy zaměňovat, i když jde o výkon prací podobného charakteru.

Veřejně prospěšné práce, upravené zákonem o zaměstnanosti, představují nové pracovní příležitosti, které vytvářejí obce nebo zaměstnavatel na základě písemné dohody s úřadem práce ke krátkodobému pracovnímu umístění uchazeče o zaměstnání. Náklady na vytvoření veřejně prospěšné práce může úřad práce hradit podle uzavřené dohody až do výše skutečných nákladů vyplácených uchazečům o zaměstnání. Občan vykonávající tyto

⁷⁴ Obecně prospěšné práce, jejich výkon a význam v českém trestním právu. [online]. Poslední aktualizace 14.1.2004 [citováno 2008-07-06] Dostupné z <http://trestni2.juristic.cz/489620/clanek/trest3>.

⁷⁵ Žatecká, E., Fryšták, M. Trest obecně prospěšných prací z pohledu nového trestního zákoníku a případných změn dalších souvisejících předpisů. Trestní právo. 2007, roč. 12 č. 9, s. 5-8. ISSN 1211-2860.

práce je k obci či jinému zaměstnavateli v pracovněprávním vztahu a je za tuto práci odměňován.⁷⁶

Veřejně prospěšné práce jsou tedy institutem pracovního práva, kdežto Obecně prospěšné práce jsou institutem trestního práva.

⁷⁶ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů., § 112

4. Vlastní průzkum

*„Lépe zapálit jednu svíčku, než si stěžovat na tmu.“
(lidová moudrost)⁷⁷*

4.1 Cíle práce a hypotézy

Jedním z cílů mé diplomové práce, která se tak skládá ze dvou částí, a to teoretické a praktické, byla snaha podle dostupné literatury zmapovat problematiku alternativních trestů zejména pak trest obecně prospěšných prací, především s ohledem na činnost Probační a mediační služby ČR. Cílem praktické části je pomocí sekundární analýzy dat ověřit stanovené hypotézy a provedením kvalitativního šetření odpovědět na následující otázky:

1. Jak jsou tresty obecně prospěšných prací opravdu vykonávány (co je pracovní náplní)?
2. Kolik z uložených trestů obecně prospěšných prací je přeměněno na trest odnětí svobody?
3. Co bývá nejčastějším důvodem nevykonání trestu obecně prospěšných prací a tedy následnou přeměnou v trest odnětí svobody?

Hypotézy

Hypotéza č. 1: Nejčastější náplní trestu obecně prospěšných prací jsou úklidové práce, následovány pracemi stavebními a jinými pomocnými pracemi.

Hypotéza č. 2: Většina uložených trestů obecně prospěšných prací je opravdu vykonáno řádně. V marginálním množství se může jednat o případy, kdy od výkonu trestu obecně prospěšných prací bylo upuštěno a ve zbylých případech se bude jednat o přeměnu trestu obecně prospěšných prací na trest odnětí svobody.

⁷⁷ Chromý, Z. Abeceda moudrosti. Brno: Proxima, 1993, 478 s.

Hypotéza č. 3: Nejčastějším důvodem nevykonání trestu OPP je lenost odsouzených.

Metodika – sekundární analýza dat

Soubor, ze kterého pocházejí analyzovaná statistická data, tvoří odsouzení Městského soudu v Brně, a to k trestu obecně prospěšných prací za rok 2007. Rok 2007 jsem si vybrala záměrně. V době mého výzkumu již uplynula dostatečně dlouhá doba k tomu, aby byl trest OPP odsouzeným nařízen a oni jej mohli v rámci již uplynulé roční lhůty odpracovat. Výzkum byl prováděn na přelomu února a března roku 2009, stav uváděných statistických údajů je k 31.12.2007. Data jsem získala podrobným rozbořením těchto spisů. U každého odsouzeného k trestu obecně prospěšných prací jsem si všímala následujícího:

- Pohlaví odsouzeného.
- Kolik hodin OPP bylo uloženo.
- Druhu uložené práce.
- Zda byl trest skutečně vykonán.
- Co vedlo k nevykonání trestu OPP.
- Kolik hodin zůstalo neodpracováno a následně se přeměnilo na trest odnětí svobody.

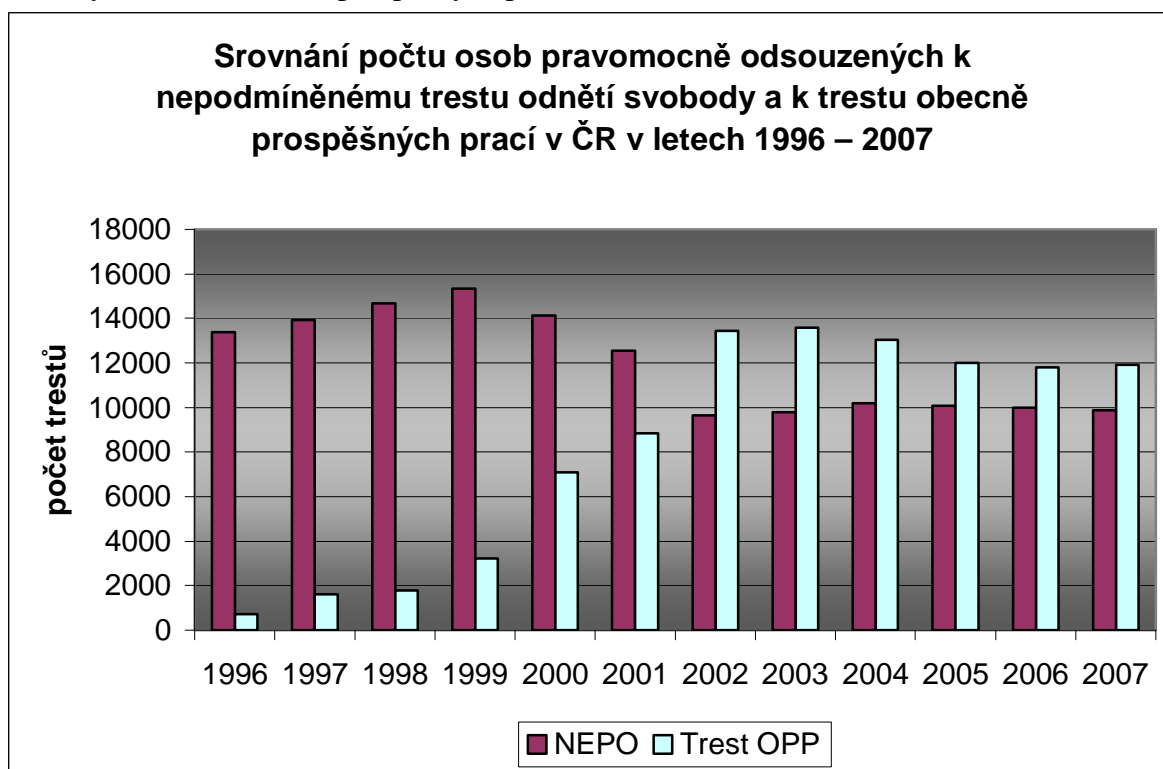
4.2 Výsledky analýzy dat

Tabulka č. 1: Srovnání počtu osob pravomocně odsouzených k nepodmíněnému trestu odnětí svobody a k trestu obecně prospěšných prací v ČR v letech 1996 – 2007

Rok	NEPO	Podíl ze všech trestů (%)	Trest OPP	Podíl ze všech trestů (%)
1996	13.375	23,1	725	1,3
1997	13.933	23,3	1.600	2,7
1998	14.656	27,1	1.776	3,3
1999	15.340	24,5	3.215	5,1
2000	14.114	22,3	7.084	11,2
2001	12.533	20,8	8.835	14,7
2002	9.659	14,8	13.424	20,6
2003	9.797	14,8	13.592	20,6
2004	10.192	14,9	13.031	19,0
2005	10.078	14,9	11.990	17,7
2006	9.997	14,4	11.787	17,0
2007	9.871	13,0	11.921	15,7

Zdroj: Ministerstvo spravedlnosti – Kriminalistická ročenka www.justice.cz

Graf č. 1: Srovnání počtu osob pravomocně odsouzených k nepodmíněnému trestu odnětí svobody a k trestu obecně prospěšných prací v ČR v letech 1996-2007.

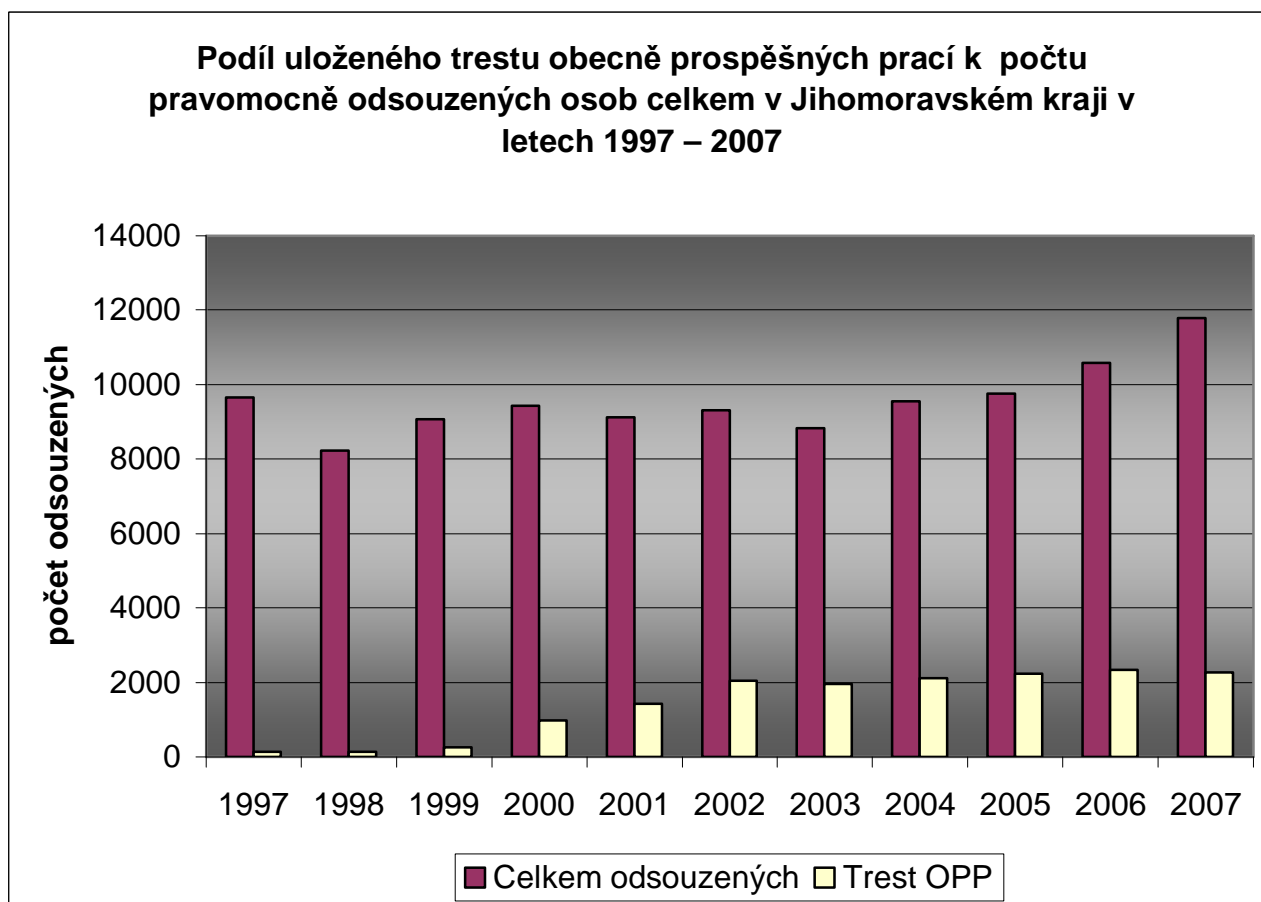
Zdroj: Ministerstvo spravedlnosti

Tabulka č. 2: Podíl uloženého trestu obecně prospěšných prací (trest OPP byl uložen jako hlavní sankce) k počtu pravomocně odsouzených osob celkem v Jihomoravském kraji v letech 1997 – 2007

Rok	Celkem odsouzených	Trest OPP	Podíl (%)
1997	9.650	141	1,46
1998	8.235	136	1,65
1999	9.066	250	2,76
2000	9.425	978	10,38
2001	9.125	1.420	15,56
2002	9.313	2.051	22,02
2003	8.825	1.951	22,11
2004	9.551	2.107	22,06
2005	9.764	2.111	21,62
2006	10.590	2.241	21,16
2007	11.783	2.135	18,12

Zdroj: Kriminalistická ročenka Ministerstva spravedlnosti www.justice.cz

Graf č. 2: Podíl uloženého trestu obecně prospěšných prací (trest OPP byl uložen jako hlavní sankce) k počtu pravomocně odsouzených osob celkem v Jihomoravském kraji v letech 1997-2007.

Zdroj: Ministerstvo spravedlnosti

Shrnutí 1

Ze statistik vyplývá, že trest OPP se od zakotvení v právním řádu postupně v soudní praxi stále více uplatňuje a tím přispívá ke snížení vězeňské populace. V roce 2002 bylo poprvé uloženo více trestů OPP (13.424) než nepodmíněných trestů odnětí svobody (9.659) a nastolený trend pokračoval i v následujících letech. Počet pravomocně odsouzených k trestu OPP postupně rostl od 725 v roce 1996 až k 13.592 v roce 2003, v letech 2005 až 2007 počet osob pravomocně odsouzených k trestu OPP mírně poklesl na necelých 12.000, přesto však stále překračoval počet osob odsouzených k nepodmíněnému trestu odnětí svobody. Velký nárůst nastal zejména v roce 2002, kdy se projevil dopad novelizace trestního řádu a trestního zákona provedené zákonem č. 265/2001 Sb. Novela jednak umožnila ukládat trest OPP jako alternativu nejen k trestu odnětí svobody, ale i v těch případech, kde k dosažení účelu trestu není třeba uložení jiného druhu trestu, jednak rozšířila okruh nevýdělečných subjektů, v jejichž prospěch lze obecně prospěšné práce vykonávat, a jednak znemožnila trestním příkazem ukládat nepodmíněný trest odnětí svobody. Podle mého názoru měly uvedené změny dopad právě na volbu druhu ukládaného trestu, kdy se v soudní praxi začal výrazně častěji ukládat trest OPP, a dokonce natolik, že od roku 2002 převyšuje počet uložených nepodmíněných trestů odnětí svobody. Za nárůstem počtu ukládaných trestů OPP podle mě rovněž stojí vznik Probační a mediační služby v roce 2001 a její činnost, pozitivně se také projevila skutečnost, že tento druh alternativního trestu více pronikl do praxe justičních orgánů.

Ve druhé tabulce a grafu jsem srovnávala počet uložených trestů OPP s celkovým počtem odsouzených osob. Jsem si vědoma, že může dojít k nepatrnému zkreslení, protože jednomu odsouzenému může být uloženo více druhů trestů (ostatně umožňuje to i samotná právní úprava trestu OPP, který může být uložen samostatně nebo i vedle jiného trestu). V tabulce uváděné počty vymezují případy, v nichž byl trest OPP uložen jako hlavní sankce. Domnívám se, že zkreslení není příliš velké a vypočítané údaje lze použít pro srovnání vývoje ukládání trestů OPP v Jihomoravském kraji a v České republice.

O vývoji ukládání trestu OPP v Jihomoravském kraji se dá říci, že ve své podstatě kopíruje vývoj v České republice. Podíl uloženého trestu OPP postupně rostl od 1,46 % v roce 1997 (v ČR 2,7 %) až k 22,11 % v roce 2003 (v ČR 20,6 %). V tomto roce bylo uloženo nejvíce trestů OPP v poměru k celkovému počtu odsouzených osob, stejně jako v rámci celé

České republiky. V následujících letech tento podíl začal pozvolna klesat až na 18,12% (v ČR pak na 15,7%). Je však třeba dodat, že počet uložených trestů OPP se až do roku 2006 zvyšoval, teprve v roce 2007 bylo uloženo méně trestů OPP než v roce 2006 (tj. 2.135 oproti 2.241). Klesající poměr uložených trestů OPP tak byl zapříčiněn zejména neustále se zvyšujícím počtem odsouzených osob. Lze říci, že tedy až v roce 2007 soudy méně ukládaly odsouzeným trest OPP. Naproti tomu v rámci celé České republiky dochází k omezování počtu uložených trestů OPP postupně již od roku 2004.

Následující tabulky a grafy jsou výsledkem vlastního výzkumu.

Nejdříve jsem se zabývala otázkou pohlaví, tedy jaký podíl tvoří muži a ženy odsouzení k trestu OPP v celkovém počtu 112-ti případů. Dále jsem zjišťovala kolik hodin obecně prospěšných prací bylo uloženo.

Tabulka č. 3: Struktura celkového počtu odsouzených k trestu OPP podle pohlaví a rozsahu uloženého trestu OPP v hodinách.

Pohlaví	Rozsah uloženého trestu v hodinách				Celkem
	50-100	101-200	201-300	301-400	
Muž	15	24	30	32	101
Žena	3	2	4	2	11
Celkem	18	26	34	34	112

Zdroj: Vlastní výzkum

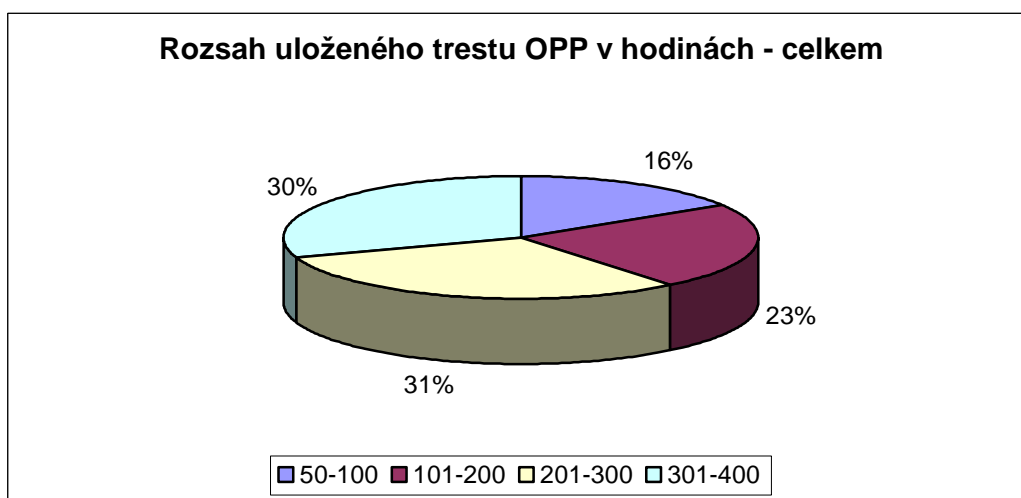
Shrnutí 2

Trest OPP byl uložen převážně mužům (n=101), žen odsouzených k trestu OPP bylo pouze 11. Dle mého názoru počet žen odsouzených k trestu OPP není oproti počtu mužů výrazně nižší (poměr odsouzených žen k celkovému počtu uložených trestů OPP v sledovaném případě činí 9,82 %), ale zhruba odpovídá poměru odsouzených žen k počtu celkově odsouzených osob v Jihomoravském kraji (např. v roce 2005 bylo v Jihomoravském kraji pravomocně odsouzeno 1190 žen, tj. 12,18 % všech odsouzených, v roce 2006 bylo

pravomocně odsouzeno 1500 žen, tj. 14,16 % všech odsouzených, v roce 2007 pak 1436 žen, tj. 12,19 % všech odsouzených).

Ve sledovaném vzorku případů byl mužům ukládán nejčastěji trest v rozsahu 301-400 hodin (tedy nejvyšší hranice; n=32). Ženám pak byl trest nejčastěji ukládán v rozsahu 201-300 hodin (n=4). Z tabulky vyplývá, že soudci Městského soudu v Brně mají tendenci ukládat tresty většinou (60,71%) v horní polovině zákonné sazby. V devíti případech byla využita i sazba nejvyšší. S vysokými tresty jsou ovšem nejčastěji spojeny přeměny a jiné problémy související s nevykonáváním trestu OPP. Proto se tato praxe nezdá být příliš vhodná. Z pohledu pachatele je totiž konec tak rozsáhlého trestu příliš daleko a těžko představitelný. Tato skutečnost pak může vést ke snížení akceptace trestu, k nerespektování uložených podmínek výkonu, ke zhoršení pracovního tempa či dokonce ke ztrátě motivace.⁷⁸

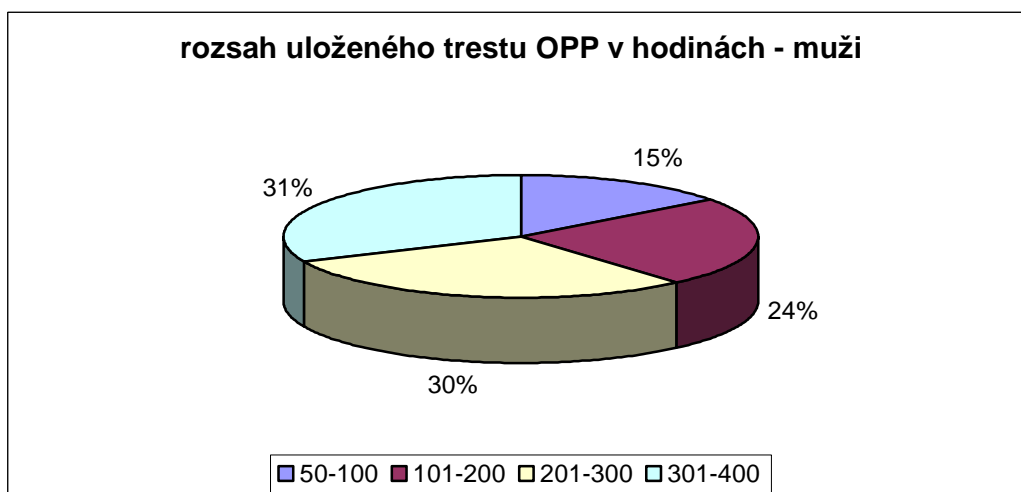
Graf č. 3: Rozsah uloženého trestu OPP v hodinách – celkem

Zdroj: Vlastní výzkum

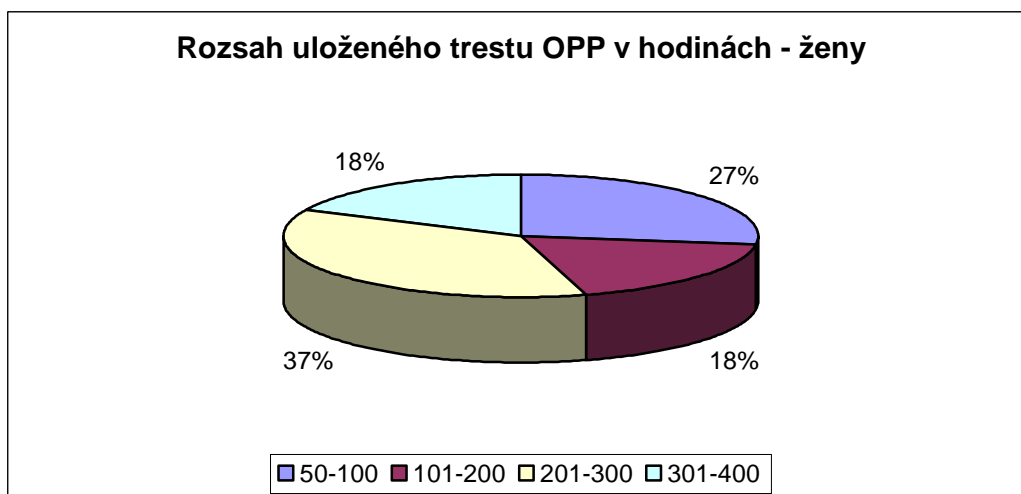
⁷⁸ Barbořík Michal: Trest obecně prospěšných prací – aktuální problémy a jejich řešení. Trestní právo, 2006, č. 5, LexisNexis CZ s.r.o., ISSN 1211-2860, str. 7

Graf č. 4: Rozsah uloženého trestu OPP v hodinách – muži

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 5: Rozsah uloženého trestu OPP v hodinách – ženy

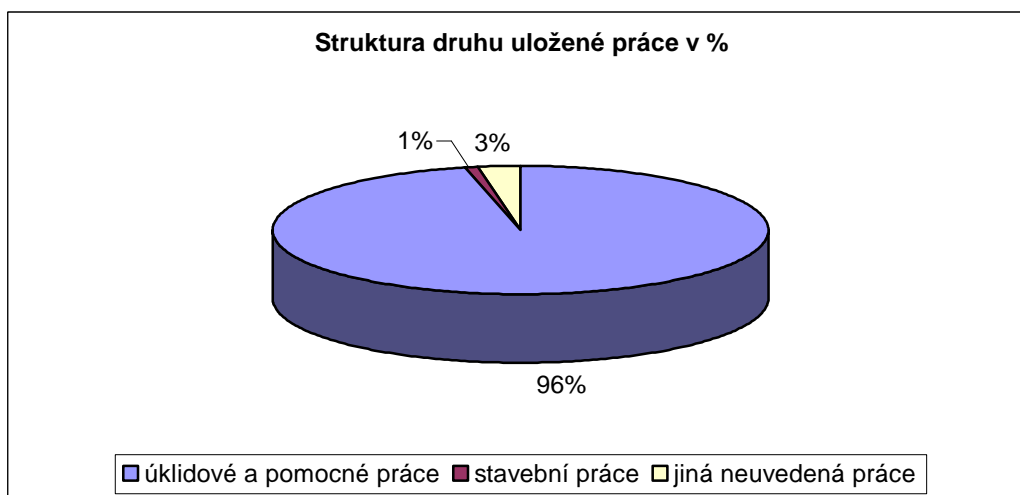

Zdroj: Vlastní výzkum

Tabulka č. 4: Struktura druhu uložené práce

rozsah uloženého trestu v hodinách	druh uložené práce			Celkem
	úklidové a pomocné práce	stavební práce	jiná neuvedená práce	
50-100	17	1	-	18
101-200	24	-	2	26
201-300	33	-	1	34
301-400	34	-	-	34
celkem	108	1	3	112

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 6: Struktura druhu uložené práce v %

Zdroj: Vlastní výzkum

Shrnutí 3

V drtivé většině je ukládán výkon úklidových a pomocných prací (n=108), v naprosté většině případů není rozlišováno, zda se jedná pouze o práci úklidovou či pomocnou, ale je uváděna tato položka souhrnně jako úklidové a pomocné práce. Stavební práce byly uvedeny pouze ojediněle (n=1), a to v souvislosti, že odsouzený sám žádal výkon takové práce, jelikož uváděl, že je vyučený jako zedník a bylo k tomu takto přihlédnuto a vyhověno. Nízký počet

ukládáných stavebních prací je dán pravděpodobně právě tím, že se jedná o činnost odbornější, vyžadující vyučení nebo alespoň praxi v oboru. Ve sledovaném vzorku případů byly stavební práce uloženy pouze jednomu odsouzenému, který o tento druh prací sám požádal. Je dobře, že soud přihlédl ke stanovisku odsouzeného a takový druh trestu uložil. Podle mého mínění je však okruh prací, které mohou být v rámci trestu OPP uloženy, značně omezen, jelikož dle platné právní úpravy mohou být ukládány pouze práce spočívající v údržbě veřejných prostranství, úklidu a údržbě veřejných budov a komunikací nebo jiných obdobných činnostech. Okruh těchto prací se tak zužuje toliko na práce nekvalifikované, fyzické, spíše práce pomocného charakteru. Současná právní úprava neumožňuje přihlédnout k vyšší kvalifikaci či schopnostem odsouzeného a uložit mu odpovídající práci. Dokážu si představit, že by např. odsouzený, který má právní vzdělání, poskytoval bezplatné právní rady v právní poradně nebo odsouzený hudebník zahrál (samozřejmě bez nároku na honorář a ve svém volném čase) několik koncertů v dětských domovech, v domovech důchodců či v dětských odděleních v nemocnicích apod. Tento problém odstraní nový trestní zákoník (zákon č. 40/2009 Sb. s účinností od 1. 1. 2010, který vyšel ve Sbírce zákonů dne 9. 2. 2009) tím, že v právní úpravě trestu OPP bylo vypuštěno slovo „obdobných“ ve výčtu činností, které mohou být odsouzeným ukládány, čímž bude umožněn i výkon kvalifikovaných prací.

Ve třech případech nebyl druh práce uveden. Myslím si, že je to nedostatek, druh práce by měl být v rozhodnutí konkrétněji vymezen. Může se sice zdát, že pokud není v rozhodnutí druh práce blíže konkretizován, je obcím a obecně prospěšným institucím poskytnut prostor, aby mohly operativně reagovat na jejich nově vzniklé potřeby. Podle mého mínění však takto může snadno dojít ke zneužití odsouzeného i na práce, které by mu soud jinak nestanovil, např. s ohledem na jeho zdravotní stav. Odsouzený má rovněž právo od počátku trestu vědět, jak bude jeho výkon probíhat a s jakým pracovním začleněním může počítat. Jsem toho názoru, že při specifikaci druhu práce je třeba najít „střední cestu“, tzn. nevymezovat druh práce příliš úzce a podrobně, aby nedošlo k situaci, že v průběhu výkonu trestu nebude moci zadavatel uložené práce nabídnout, a na druhou stranu ani příliš široce, aby nedocházelo ke zneužívání práce odsouzených.⁷⁹

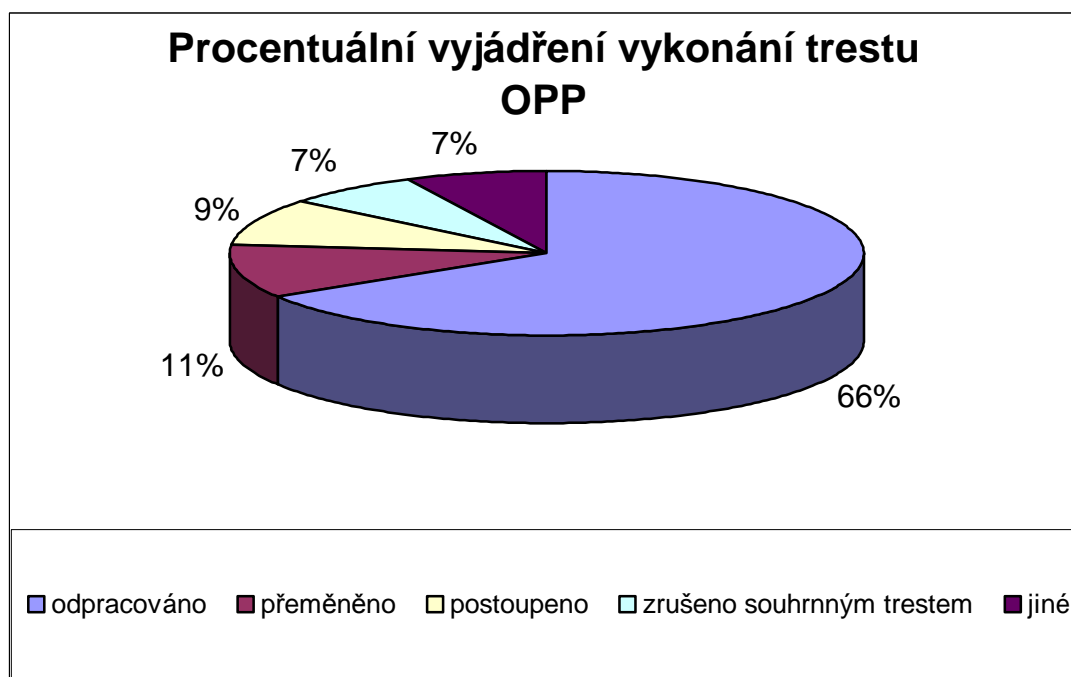
⁷⁹ Barbořík Michal: Trest obecně prospěšných prací – aktuální problémy a jejich řešení. Trestní právo, 2006, č. 5, LexisNexis CZ s.r.o., ISSN 1211-2860, str. 8

Tabulka č. 5: Struktura vykonání trestu OPP u odsouzených

odpracováno	přeměněno	postoupeno	Zrušeno souhrnným trestem	jiné	Celkem
74	12	10	8	8	112

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 7: Procentuální vyjádření vykonání trestu OPP

Zdroj: Vlastní výzkum

Shrnutí 4

:

Vycházíme opět ze 100%, což je 112 případů odsouzených k trestu OPP. Jak je patrné z tabulky i grafického zpracování, trest OPP odpracovalo 74 odsouzených, tedy vykonatelnost trestu je 66%.

Ve dvanácti případech (což je vyjádřeno 11%) byl trest OPP přeměněn na trest odnětí svobody, kdy každé i jen započaté dvě hodiny nevykonaného trestu se počítají za jeden den odnětí svobody. Při bližším zkoumání jsem zjistila, že většinou se jedná o přeměnu celých uložených trestů, tedy že odsouzený ani nezapočne vykonávat tento uložený trest. Bez závažných důvodů se tak odsouzení vyhýbají výkonu uloženého trestu OPP, nepřebírají

poštu, nereagují na výzvy PMS, nedostavují se k jednání a celkově nespolupracují. Zde bych chtěla upozornit na to, jak důležitým se ukazuje souhlas pachatel s uložením trestu OPP.

Přeměna trestu je těsně následována položkou postoupeno, tzn. že věc byla postoupena jinému soudu, dle místní příslušnosti např. pro změnu trvalého bydliště pachatele. Ve sledovaném vzorku se jednalo o 10 případů, v procentuálním vyjádření je to 9%.

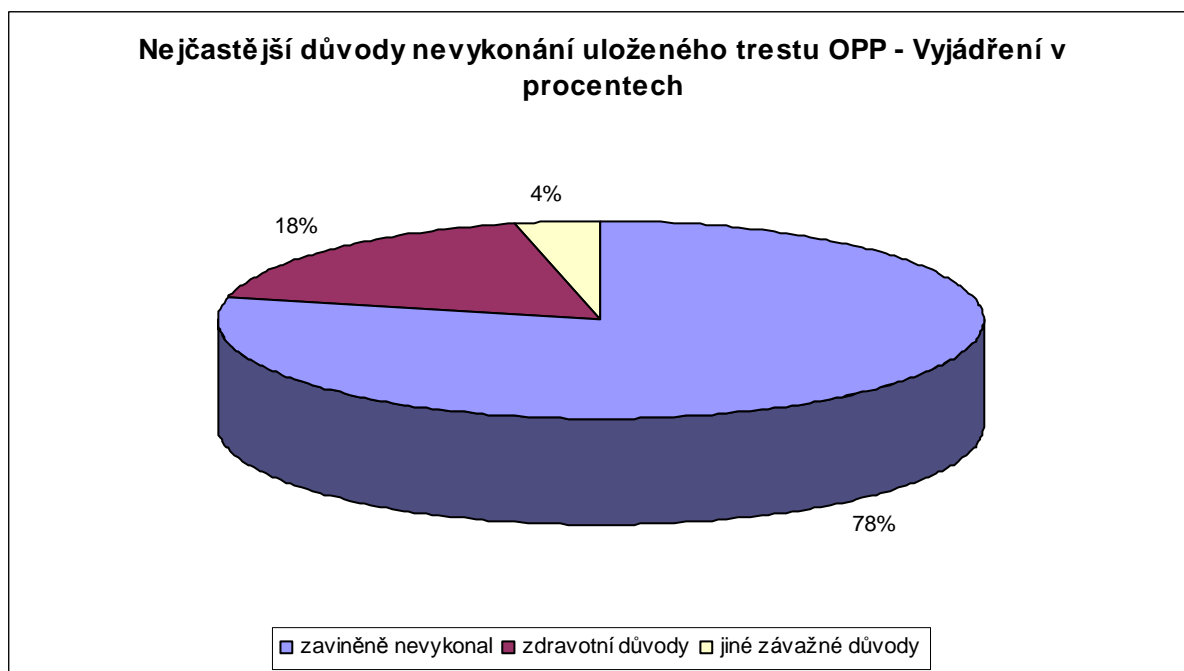
V 8 případech (7%) byl trest OPP zrušen souhrnným trestem, tzn. že odsouzený byl pro další trestnou činnost odsouzen novým rozhodnutím soudu. Co se týče položky vedené jako „jiné“ tvoří ji odsouzení, kteří v době, kdy byl tento výzkum prováděn, dosud svůj trest nevykonali, nebo kterým byl výkon trestu odložen nebo přerušen, např. z důvodu těhotenství, špatného zdravotního stavu, obnovy řízení.

Tabulka č. 6: Struktura nejčastějších důvodů nevykonání uloženého trestu OPP

zaviněně nevykonal	zdravotní důvody	Jiné závažné důvody
22	5	1

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 8: Nejčastější důvody nevykonání uloženého trestu OPP - Vyjádření v procentech

Zdroj: Vlastní výzkum

Shrnutí 5

Z výše uvedeného vyplývá, že nejčastějším důvodem nevykonání uloženého trestu OPP bývá zaviněné nevykonání. Pod tímto pojmem se nejčastěji vyskytují absolutní nereagování odsouzeného na jakékoliv výzvy, ať už ze strany soudu, či Probační a mediační služby (dále jen „PMS“), nepřebírání si pošty, nedostavování se na sjednané schůzky na PMS, vyhýbání se jakékoliv zodpovědnosti, nechut' odsouzených pracovat. Většina pachatelů trestné činnosti totiž nepracuje, jsou evidováni jako uchazeči o zaměstnání na úřadech práce, jejich zapojení do pracovního procesu je proto poměrně nesnadné. V řadě případů dochází k přeměně trestu OPP na nepodmíněný trest odnětí svobody, protože pachatelé trestné činnosti raději volí VTOS než práci. Značná část odsouzených, kterým je trest OPP ukládán, nikdy pracovat nebude, protože nechce.

V zásadě je možnost uložit trest OPP hodnocena kladně, problémy ale nastávají v souvislosti s jeho naplněním a výkonem. Důležitý a zdůrazňovaný je - podobně jako u ostatních alternativních trestů - postoj samotného odsouzeného. Účinnost trestu OPP je vysoká, pokud jeho uložení předjednájí s obžalovaným buď pracovníci PMS nebo přímo soud v rámci výslechu či hlavního líčení. Jako zcela neúčinný hodnotím tento trest, pokud je ukládán soudy trestním příkazem nebo osobám již v minulosti trestaným za úmyslnou trestnou činnost. Myslím si, že ukládání trestu OPP je účinné jen v případech prvotrestaných, odsouzených za méně závažné trestné činy a mladších pachatelů. Dle poznatků z praxe trest OPP však příliš účinný není. Velké procento odsouzených neodpracuje ani polovinu stanoveného trestu, načež dochází k jeho přeměně, mnohdy i po delší době. Nenaplnuje se tak zákonem proklamovaný účel trestu.

Ze zdravotních důvodů nevykonalo trest OPP pět odsouzených. Nejčastěji se jednalo o ženy, kterým byl trest OPP přerušen na dobu 1 roku z důvodu těhotenství. Doba vykonání trestu se tak prodloužila o další rok, trest nebyl v době konání průzkumu zatím vykonán. V jednom případě byl trest OPP dokonce uložen osobě, která jej ani vykonat nemohla, a to ze závažných zdravotních důvodů, jelikož odsouzeným byla osoba upoutaná na invalidní vozík. Zdá se mi to spíše jako kuriozita, kdy snad nedopatřením soudce opomněl přihlídnout k aktuálnímu zdravotnímu stavu odsouzeného či lékařským zprávám. Nicméně tento případ poukazuje opět na nevhodnost ukládání trestu OPP trestním příkazem některým osobám. Přikláním se k názoru, že soudci by měli více využívat možnosti nařídit hlavní líčení

a nerozhodovat pouze trestním příkazem. Při hlavním líčení má odsouzený přece jen větší možnost vyjádřit své stanovisko k navrhovanému trestu.

V položce jiné závažné důvody je zahrnuta obnova řízení.

4.3 Diskuze

Trest OPP je často ukládán bez součinnosti s PMS, čímž hrozí, že soud uloží trest OPP nevhodnému pachateli a/nebo že výkon trestu není realizován a dochází k přeměně trestu. Soudy totiž před rozhodnutím o uložení trestu OPP nemají dostatek potřebných informací o osobě obviněného (zejména v případech, kdy o uložení trestu OPP rozhodují trestním příkazem), jako například o jeho zdravotním stavu, neznají jeho stanovisko k možnosti uložení tohoto trestu a jeho motivaci tento trest vykonávat apod. To pak vede v mnoha případech k tomu, že odsouzení se vůbec nedostaví k výkonu dohodnutých prací a trest OPP musí být nakonec přeměněn v nepodmíněný trest odnětí svobody, což má za následek opětovné narůstání počtu odsouzených ve věznicích.⁸⁰

Z velké části je také trest OPP ukládán osobám již dříve trestaným (najdou se i případy, kdy byl odsouzenému trest OPP uložen opakovaně, aniž by soud zkoumal, zda byl odsouzenému takový druh trestu někdy uložen a zda byl již vykonán). Ukládání trestu OPP nevhodným osobám (nezaměstnaní bez pracovních návyků, recidivisté bez motivace trest vykonat a bez možnosti výchovného působení na ně) je jedna z hlavních příčin četných přeměn trestu OPP v nepodmíněný trest odnětí svobody.

Podle ustanovení § 45a odst. 1 TZ může soud uložit pachateli na dobu trestu i přiměřená omezení nebo přiměřené povinnosti uvedené v § 26 odst. 4 TZ směřující k tomu, aby vedl řádný život. Městský soud v Brně této možnosti několikrát využil a to „omezení spočívající nenavštěvovat fotbalové zápasy, neúčastnit se hazardních her, sázek, nezdržovat se na určitém místě (např. hospoda)“ apod. Jejich význam není zanedbatelný, jelikož by měly přispět k odstranění příčin, podmínek nebo příležitostí k opětovnému spáchání trestného činu. Zároveň mohou výrazně posílit výchovný prvek trestu OPP.⁸¹

⁸⁰ Barbořík Michal: Trest obecně prospěšných prací – aktuální problémy a jejich řešení. Trestní právo, 2006, č. 5, LexisNexis CZ s.r.o., ISSN 1211-2860, str. 9

⁸¹ Barbořík Michal: Trest obecně prospěšných prací – aktuální problémy a jejich řešení. Trestní právo, 2006, č. 5, LexisNexis CZ s.r.o., ISSN 1211-2860, str. 7

Trestní zákon v § 45a odst. 2 stanoví soudu povinnost přihlídnout mimo jiné ke stanovisku pachatele. Můžeme shrnout, že v naprosté většině případů (kromě výše zmíněného případu) soud stanovisko pachatele nezjišťoval. K tomuto jevu docházelo zejména v případech, kdy soud rozhodoval o uložení trestu OPP trestním příkazem (což byla většina rozhodnutí) a neměl tak ani možnost toto stanovisko bez předchozí spolupráce s PMS zjistit.

S otázkou „přihlídnutí ke stanovisku pachatele“ velmi úzce souvisí i problém spolupráce soudů a středisek PMS, která mohou být rovněž pověřována tzv. „předjednáním“ – zjišťováním stanoviska pachatele k možnosti uložení trestu OPP ještě před rozhodnutím soudu o trestu. Musím bohužel konstatovat, že u Městského soudu v Brně se této možnosti vůbec nevyužívá. Ani v jednom případě jsem nezaznamenala, že by středisko PMS bylo pověřeno tímto předjednáním. Jeví se mi, že tato neutěšená situace je dána absolutní nekomunikativností mezi soudem a střediskem PMS. Zda je to způsobeno pomalými reakcemi soudu na podněty, nebo naprostým nerespektováním pracovníků PMS jako rovnocenných partnerů však zůstává otázkou. Domnívám se, že právě využitím předjednání by byla zaručena vyšší účinnost uložených trestů OPP.

Závěr

*„Člověk se neutopí proto, že se ponoří, ale proto, že zůstane pod vodou.“
(Coelho Paulo, Rukověť bojovníka světla)⁸²*

Svou diplomovou prací jsem zamýšlela přiblížit pojem alternativních trestů, jejich právní úpravu a aplikaci. Je zřejmé, že oblast alternativního trestání je natolik široká, že ji nelze zpracovat v celém jejím rozsahu. Proto jsem svou pozornost zaměřila na trest OPP, který je v praxi hojně uplatňován. Popsala jsem krátce historii tohoto trestu a nastínila i zahraniční zkušenosti s jeho ukládáním. Pokusila jsem se podat co možná nejpodrobnější přehled základních otázek týkajících se tohoto trestu a zamyslet se nad možnými změnami a případnými návrhy vedoucími ke zlepšení dosavadní právní úpravy.

Cílem práce bylo v základních směrech se vyjádřit k problematice trestu obecně prospěšných prací a shrnout jak poznatky teoretické, tak poznatky získané z vlastního výzkumu. Dospěla jsem k závěru, že trest OPP má kromě svých nesporných výhod i své nevýhody spočívající zejména v opomenutí zákonné úpravy některých praktických otázek (např. kontrola odsouzených při práci, postih odsouzených za nekvalitně provedenou práci...), což způsobuje problémy především při výkonu tohoto trestu. Samozřejmě je nutné mít na mysli, že jsem svůj výzkum prováděla pouze u Městského soudu v Brně, ale podle mého názoru se nedostatky právní úpravy zákonitě projevují v celé ČR.

Hlavním cílem práce pak bylo zjistit, jaká je nejčastější náplň trestů OPP, kolik z uložených trestů OPP je přeměněno na trest odnětí svobody a co bývá nejčastějším důvodem nevykonání trestu obecně OPP a tedy i následné přeměny v trest odnětí svobody.

Ke zjištění těchto údajů jsem si stanovila následující tři hypotézy.

Hypotéza č. 1: Nejčastější náplní trestu obecně prospěšných prací jsou úklidové práce, následovány pracemi stavebními a jinými pomocnými pracemi.

⁸² Coelho, P. *Rukověť bojovníka světla*. Praha: Argo, 2006. 157 s, ISBN 80-7203-755-2.

Tato hypotéza se mi na základě výsledků analýzy částečně potvrdila. Mohu konstatovat, že v podstatě jsou ukládány pouze práce úklidové a pomocné, kdy tyto pojmy nejsou takřka rozlišovány, jiné práce jsou ukládány spíše výjimečně.

Dle mého soudu je nesmírná škoda, že se nevyužívá schopností a dovedností odsouzených při výkonu trestu OPP. Lepší zařazení a pracovní náplň by mohla vést nejen k vyšší vykonatelnosti tohoto trestu, ale i k rozšíření kvalifikace odsouzených, a snad i k větší spokojenosti. Dovedu si představit, že by se u odsouzených využívalo jejich profese, případně by se jejich kvalifikace mohla rozšířit na příbuzné obory. Odsouzení by tak získávali širší možnosti pro své další uplatnění a snázeji by mohli později najít zaměstnání. Mohlo by se jednat o jakousi obdobu rekvalifikace, např. v sociálních službách, nebo alternativu zrušené civilní služby.

Hypotéza č. 2: Většina uložených trestů obecně prospěšných prací je opravdu vykonáno řádně. V marginálním množství se může jednat o případy, kdy od výkonu trestu obecně prospěšných prací bylo upuštěno a ve zbylých případech se bude jednat o přeměnu trestu obecně prospěšných prací na trest odnětí svobody.

Tato hypotéza se nepotvrdila. Ze vzorku 112 případů skutečně vykonalo trest OPP 66 % odsouzených, přeměněno bylo 11 % případů, postoupeno 9 % a zrušeno souhrnným trestem 7 % případů. Je nutné dodat, že tuto kategorii jsem při projektu diplomové práce zcela opomněla a ukázala se jako jedna z neméně důležitých kategorií. V neposlední řadě kategorii „jiné“ pak odpovídá zbylých 7 % případů, které ve skutečnosti sice vykonány nejsou, ale ještě v rámci zákonné úpravy vykonány být mohou, nelze je proto zařadit ani do jedné z předchozích položek (kategorii „jiné“ popisují výše).

Hypotéza č. 3: Nejčastějším důvodem nevykonání trestu OPP je lenost odsouzených.

Tato hypotéza se potvrdila (pod pojmem lenost spatřuji široké spektrum možností, které vyjmenovávám výše.)

Musím znovu poukázat, že v trestním zákoně by mělo být zakotveno, že odsouzený se musí nejprve vyjádřit k tomu, zda tento trest bude respektovat, a musí s jeho uložením souhlasit, tak jako v jiných evropských zemích, např. na Slovensku, Francii, Velké Británii, apod. Dále bych doporučila nerozhodovat v tolika případech trestními příkazy, ale raději nařídit hlavní líčení, či předjednat souhlas pachatele pracovníky PMS. Předešlo by se tak zbytečné administrativě, vynaložení prostředků a sil jak ze strany soudu, tak ze strany PMS a mnoha přeměněm trestů, neboť lidé, kterým se pracovat nechce, tento trest nikdy vykonávat nebudou.

Je zřejmé, že efektivní fungování trestu OPP a dosažení účelu trestu může zajistit jen komplexní právní úprava. Ani dokonalá úprava ovšem nemůže zaručit, že bude dosaženo požadovaného efektu beze zbytku. Zákon vytváří pouze právní rámec a prostředí, které bude k dosažení tohoto cíle napomáhat, neméně však záleží na správné aplikační praxi všech zainteresovaných orgánů, jejich celkové souhře a především pak samotný postoj odsouzených k tomuto trestu. Důležité poznatky a zkušenosti můžeme získávat i ze zahraničí, zejména z evropských zemí, kde tento trest funguje již delší dobu a kde tudíž mají hlubší a celkovější zkušenosti s tímto trestem.

Diplomová práce může posloužit zejména jako studijní materiál. Obsahuje přehled alternativních trestů, vymezuje termín alternativních trestů, přibližuje právní úpravu trestu obecně prospěšných prací nejen v ČR, ale i ve vybraných zahraničních zemích, seznamuje částečně s institucí Probační a mediační služby. V neposlední řadě nabízí několik témat k diskuzi.

Stanovené cíle splněny a jsem přesvědčena, že práce může posloužit nejen jako studijní materiál.

Resumé

Přelom 20. a 21. století přinesl velké změny v oblasti výkonu trestní spravedlnosti na celosvětové úrovni. Tradiční postupy v trestním řízení již byly neuspokojivé, nedostačující a nevyhovující. Proto byly hledány nové postupy. Nejvíce byla zdůrazňována potřeba rozsáhlých změn v systému státní reakce na trestnou činnost a nové vymezení priorit v oblasti trestněprávního postihu pachatelů.

Výsledkem těchto změn bylo uplatnění alternativních postupů řízení před soudem a zavádění alternativ k potrestání. Důvodem pro celosvětové rozšíření těchto nových metod byla snaha individualizovat trestní postih, motivovat pachatele k životu v souladu se zákonem, zaangažovat do řešení trestních věcí osoby poškozené trestnou činností, řešit přetížení soudů, státních zastupitelství a policie, vypořádat se s přeplněností věznic, zlevnit trestní i civilní řízení a najít efektivní formy prevence kriminality.

Byl vytvořen nový systém alternativních sankcí. Alternativní sankce nejsou spojeny s uvězněním, nejsou chápány jako odplata společnosti za spáchaný trestný čin, jejich účelem je však obnovení poškozeného stavu. Umožňují odsouzenému zachování rodinných a sociálních kontaktů. Jedním z takových alternativních trestů je trest obecně prospěšných prací, na který jsem se ve své práci zaměřila.

Podle české právní úpravy trest obecně prospěšných prací je ukládán za trestné činy, u nichž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje 5 let, jestliže vzhledem k možnosti nápravy spáchaného trestného činu dalšího trestu není třeba. Při ukládání trestu soud přihlíží ke stanovisku pachatele a k jeho zdravotnímu stavu (zda-li je odsouzený schopný pravidelné práce). Soud může uložit trest ve výměře od 50 do 400 hodin a odsouzený je povinen trest vykonat do jednoho roku od jeho nařízení. V případě že odsouzený v průběhu výkonu trestu nevede řádný život nebo ve stanovené době trest nevykonal, soud zbytek trestu přemění v trest odnětí svobody – každé i započaté dvě hodiny nevykonaného trestu se počítají za jeden den odnětí svobody.

Aby byl výkon alternativních sankcí úspěšný, spolupracuje mnoho institucí a organizací. Nejdůležitější z nich je Probační a mediační služba. Zaměřuje se na mladistvé pachatele, prvotrestané a obžalované z méně závažných trestných činů. Probační a mediační pracovníci

zjišťují informace o pachatelích, jejich motivech, postoji k možnosti uložení alternativní sankce, jejich sociální a rodinné zázemí a také o poškozených (obětech). Co se týče výkonu trestu obecně prospěšných prací, probační pracovníci poskytují odsouzenému instrukce kde a kdy bude trest vykonávat a co bude jeho náplní. Probační pracovníci také kontrolují, jestli odsouzení vykonávají svůj trest a vedou řádný život.

Provedla jsem rovněž výzkum ohledně výkonu trestu obecně prospěšných prací v Jihomoravském kraji. Analyzovala a vyhodnotila jsem data z náhodně vybraných soudních spisů u Městského soudu v Brně. Dospěla jsem k těmto závěrům: jako obecně prospěšné práce jsou nejčastěji vykonávány úklidové práce; asi 60 % odsouzených opravdu vykoná uložený trest, zbytek trestů je buď přeměněn na nepodmíněný trest nebo vyřešen jiným způsobem; lenost je nejčastějším důvodem nevykonání trestu obecně prospěšných prací.

Předpokládám, že má diplomová práce podává komplexní pohled na problematiku alternativních sankcí, zvláště trestu obecně prospěšných prací, a jejich užití v praxi. Věřím, že uplatňování alternativních trestů se bude i nadále rozvíjet. Tato praxe podporuje tendence k rekodifikaci trestního zákona. Myslím, že alternativní tresty, instituce Probační a mediační služby a další alternativní metody jsou užitečné, a byla by velká škoda, kdyby se tento proces zpomalil nebo zastavil. Je totiž prospěšný celé společnosti.

Anotace

Bc.Pogšteřlová, DiS., Růžena. Alternativní tresty-trest obecně prospěšné práce, diplomová práce. Brno: UTB ve Zlíně, Fakulta humanitních studií, IMS Brno, 2009.

Předkládaná diplomová práce se věnuje problematice alternativních trestů, zejména pak je zaměřena na trest obecně prospěšných prací jako na jeden z možností trestání pachatelů. V současné době, kdy jsou věznicе přeplněné, je toto téma velmi aktuální. Diplomová práce je rozdělena do dvou hlavních částí – teoretické a praktické. V teoretické části své práce popisuji alternativy, které se uplatňují při řešení trestné činnosti. Naznačuji vývoj alternativních trestů v České republice. Svou pozornost věnuji také zahraniční právní úpravě. Podávám přehled právní úpravy tohoto institutu v několika evropských zemích a provedla jsem i srovnání s českou právní úpravou. Podstatná část práce se soustředí na platnou právní úpravu trestu obecně prospěšných prací. Zdůrazňuji některé problémy týkající se aplikace tohoto trestu a samozřejmě zmiňuji i relevantní právní pojmy. V praktické části se pomocí sekundární analýzy snažím najít odpovědi na následující otázky: Jak jsou tresty obecně prospěšných prací opravdu vykonávány (jaké práce jsou jejich náplní)? Kolik uložených trestů obecně prospěšných prací je přeměněno na nepodmíněný trest odnětí svobody? Jaký je nejčastější důvod nevykonání a následné přeměny trestu? Abych získala tyto odpovědi, provedla jsem analýzu dat z náhodně vybraných soudních spisů u Městského soudu v Brně a její vyhodnocení.

Klíčová slova

Alternativní tresty

Obecně prospěšné práce - *community service*

Probační a mediální služba ČR

Restorativní justice

Trestní zákon

Annotation

Bc. Pogšteřlová, DiS., Růžena, Alternative punishments – Community service order (Sentence of community service), Brno: UTB in Zlin, fakulty humanitarian studies, IMS Brno, 2009.

This thesis is devoted to the alternative punishments, especially it is focused on the community service order as one of the possible sentence of the offenders. Nowadays this theme is up-to-date because of the overcrowded prisons. My thesis is divided into two main parts – the theoretical one and the practical one. In the theoretical part of the thesis I describe alternatives which are used in solving the crimes. I also outline a history of the alternative punishments in the Czech republic. I pay my attention on the foreign legal regulation as well. I delineate a legislative in several european states and made a little comparation with the Czech legislation. The substantial part of my thesis is concentrated on the valid legal regulation of the sentence of community service. I point out some problems concerning with the application of this penalty and of course I mention the relevant legal terms. In the practical part, by secondary analyses, I try to find out the answers to the following questions: How the sentences of the community service order are really executed (what works are their filling)? How many imposed sentences of community service are commuted to the unconditional sentence? What is the most frequent reason of unexecuting and then commuting the sentence? To gain these replies I analysed and interpreted the data from the judicial records selected at random in the Metropolitan Court in Brno.

Keywords:

alternative punishments

community service order/sentence of community service

Probation and Mediation Service

restorative justice

Criminal Code

Code of Criminal Procedure

Seznam použitých zdrojů

1. *Alternativní opatření k trestu odnětí svobody*. České vězeňství, 1995, č.2, s. 29. ISSN: 1213-9297.
2. BARBOŘÍK, M. *Trest obecně prospěšných prací [online]*. Poslední aktualizace 22.3.2006. [cit. 2007-03-20]. Dostupný na <http://www.vsehrd.info/node/view/48>.
3. BARBOŘÍK, M. *Trest obecně prospěšných prací – aktuální problémy a jejich řešení*. Trestní právo, 2006, č. 5, LexisNexis CZ s.r.o., ISSN 1211-2860.
4. COELHO, P. *Rukověť bojovníka světla*. Praha: Argo, 2006. 157 s, ISBN 80-7203-755-2.
5. ČERNÍKOVÁ, V., MAKARIUSOVÁ, V. *Sociální ochrana*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 1996, s. 111.
6. DOUBRAVOVÁ, D., et al. *Příručka pro probaci a mediaci*. 1. vyd. Praha: Institut pro probaci a mediaci, 2001. ISBN 80-902998-0-6.
7. HOLAN, V. *Básně*, Havlíčkův Brod: Literární čajovna Suzanne Renaud, 2002. 51 s, ISBN 80-902231-7-6.
8. CHROMÝ, Z. *Abeceda moudrosti*. Brno: Proxima, 1993, 478 s.
9. JELÍNEK, J. a kolektiv *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. Praha, Linde, 2006, ISBN 807201630X.
10. KALMTHOUT, V. M. *Uplatňování alternativních sankcí - některé zkušenosti západoevropských zemí*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996. ISBN 80-85573-21-0
11. KARABEC, Z., DIBLÍKOVÁ, S., MACHÁČKOVÁ, R. *Krátkodobé tresty odnětí svobody*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2000. 87 s. ISBN 80-86008-76-2.
12. KARABEC, Z., ROZUM, J. *K problematice souhlasu pachatele s uložením trestu obecně prospěšných prací*. Právní praxe. 1998, č. 4, s. 227.
13. KRATOCHVÍL, V. a kolektiv *Trestní právo hmotné. Obecná část*. Brno: Masarykova universita v Brně, 2002, ISBN 80-210-2985-4.

14. KREJČIŘÍKOVÁ, K. *Problematika obecně prospěšných prací v Rakousku s přihlédnutím k jejich ukládání mladistvím*. Státní zastupitelství. 2008, č. 7-8, s. 64.
15. KUČHTA, J. *Trest obecně prospěšných prací – přítomnost a budoucnost*. Days of Public Law. [online]. 2007 [cit. 2008-07-06]. Dostupné z: <http://www.law.muni.cz/edicni/Days-of-public-law/files/pdf/trest/Kuchta.pdf>.
16. MATOUŠEK, O., et al. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. 352 s. ISBN 80-7367-002-X.
17. MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 2. vyd. Praha: Portál, 2003. 340 s. ISBN 80-7178-771-X.
18. *Metodické standardy*. Praha: Probační a mediační služba ČR, 2003.
19. *Obecně prospěšné práce, jejich výkon a význam v českém trestním právu*. [online]. Poslední aktualizace 14.1.2004 [citováno 2008-07-06] Dostupné z <http://trestni2.juristic.cz/489620/clanek/trest3>.
20. *Obecně prospěšné práce: průvodce trestem OPP pro klienty PMS ČR*. Informační leták PMS.
21. OSMANČÍK, O. a kol. *K problematice alternativních trestů a opatření*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996. 151 s. ISBN 80-86008-26-6.
22. *Probační dohled*. Informační leták PMS.
23. PŘESLIČKOVÁ, H., GAJDOŠ, R., KRUTINA, M. *Informativní brožura pro obce, nevládní organizace a účastníky trestního řízení. Obecně prospěšné práce a další instituty restorativní justice*: 1. vyd. Praha: Český helsinský výbor, 2003. 72 s. ISBN 80-86436-14-4.
24. ROZUM, J., KOTULAN, P., HÁKOVÁ, L. *Několik poznámek k trestu obecně prospěšných prací*. Trestní právo. 2005, roč. 10, č. 4, s. 9-14. ISSN 1211-2860.
25. ROZUM, J., KOTULAN, P.; HÁKOVÁ, L. *Ukládání nepodmíněného trestu odnětí svobody a jeho alternativ*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2005. 116 s. ISBN 80-7338-042-0.
26. ROZUM, J. *Výzkum nově zavedených prvků probace do trestního práva ČR*. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2000. 141 s. ; ISBN: 80-86008-77-0.

27. *Sdružení pro probaci a mediaci v justici*. Posílení úlohy nevládních neziskových organizací při řešení trestních věcí v rámci komunit. [on line]. [cit. 2008-07- 06]. Dostupné z <http://spj.cz/opp/menu/meindex.php?source=aktuality>.
28. SKÁCEL J. *Básně II*. 2 vyd. Třebíč: Akcent. 1997. 454 s.
29. SOTOLÁŘ, A., OUŘEDNÍČKOVÁ, L. aj. *Mediační a probační služba v ČR*. Éthum, 1998, č.18, s.13 – 14.
30. SOTOLÁŘ, A., PÚRY, F., ŠÁMAL, P. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. 1.vyd. Praha: C.H. Beck, 2000. 468 s. ISBN 80-7179-350-7.
31. SOTOLÁŘ, A., SOVÁK, Z., KRATOCHVÍL, V. et al. *Právní rámec alternativního řešení trestních věcí – díl první*. Praha: Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti České republiky, 2001. 607s.
32. *Soudní rozhledy 11/1999*, Měsíčník české, zahraniční a evropské judikatury. Praha: C.H. Beck, 1999. ISSN 1211-4405
33. *Soudní rozhledy 12/2001-IV*, Měsíčník české, zahraniční a evropské judikatury. Praha: C.H. Beck, 2001. ISSN 1211-4405
34. *Soudní rozhledy 12/2001-V*, Měsíčník české, zahraniční a evropské judikatury. Praha: C.H. Beck, 2001. ISSN 1211-4405
35. *Soudní rozhledy 12/2001-VII*, Měsíčník české, zahraniční a evropské judikatury. Praha: C.H. Beck, 2001. ISSN 1211-4405
36. SUCHÝ, O., VÁLKOVÁ, H. *Obecně prospěšné práce jako alternativa trestu odnětí svobody v mezinárodním srovnání*. Právní rozhledy. 1996, č. 4,
37. ŠAŠTINSKÁ, M. *Obecně prospěšné práce, jejich výkon a význam v českém trestním právu* [online]. Poslední aktualizace 14.4.2004. [cit. 2007-03-11]. Dostupný na: <http://trestni2.juristic.cz/489620/clanek/trest3>.
38. VANDUCHOVÁ, M. *K novému trestu obecně prospěšných prací*. Právní praxe. 1996, č. 7, s. 398
39. VĚTROVEC, V., NEDOROST, L., SOVÁK, Z. *Probační a mediační služba ČR*. Právní rádce [online]. 2002, [cit. 23.března 2006]. Dostupný na WWW:

<[http://pravnicaradce.ihned.cz/index.php?s1=F&s2=0&s3=0&s4=0&s5=0&s6=0&m=d&article\[id\]=11416450](http://pravnicaradce.ihned.cz/index.php?s1=F&s2=0&s3=0&s4=0&s5=0&s6=0&m=d&article[id]=11416450).

40. VŮJTĚCH, J., HANÁK, V. et al. *Výzkum institut obecně prospěšných prací*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1998. 155 s. ISBN 80-86008-48-7.
41. *Zákon č. 140/1961 Sb. Trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.*
42. *Zákon č. 141/1961/Sb. O trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.*
43. *Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže.*
44. *Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediální službě České republiky, ve znění pozdějších předpisů.*
45. *Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.*
46. ZEHR, H. *Úvod do restorativní justice*. Praha: Sdružení pro probaci a mediaci, 2003. 48 s. ISBN 80 902998-1-4.
47. ŽATECKÁ, E., FRYŠTÁK, M. *Trest obecně prospěšných prací z pohledu nového trestního zákoníku a případných změn dalších souvisejících předpisů*. Trestní právo. 2007, roč. 12 č. 9, s. 5-8. ISSN 1211-2860.

Seznam použitých zkratk

OPP – obecně prospěšné práce

PMS ČR – Probační a mediační služba České republiky

Sb. – sbírka zákonů

Trest PP – trest povinnej práce

TrŘ – trestní řád

TrZ – trestní zákon

ČR – Česká republika

Přílohy

Příloha č. 1: Postup při doručování pozvánek klientům

Příloha č. 1

Postup při doručování pozvánek klientům

Následující text je návodný, probační úředník (asistent) by měl vždy zvážit vhodnost uplatnění jednotlivých kroků, jak jsou řazeny v této osnově.

V celém průběhu kontaktování klienta se nabízí využití telefonického jednání. Je opět na citlivém posouzení probačního úředníka (asistenta), kdy této pružné formy komunikace využije.

První pozvánku klientovi probační pracovník odešle v bílé obálce.

Jestliže se klient na pozvání příslušného střediska PMS nedostavil, probační pracovník obešle klienta dopisem s dodejkou do vlastních rukou.

a) Jestliže si klient obálku s dodejkou nevyzvedl, probační úředník (asistent) prověřuje, zda:

se klient v místě uvedené na adrese zdržuje (například požádá o spolupráci obecní úřad, CEO, CEV apod.)

prověří v dostupných materiálech (trestním spise) vodítka k možnostem kontaktování klienta (například přes obhájce, kurátora, apod.)

Pokud se podaří získat další adresy pro doručení pozvánky, probační pracovník (asistent) na danou adresu (adresy) pozvánku odešle. Pokud žádná z těchto možností není úspěšná, probační úředník (asistent) podá soudu informaci o neznámém pobytu klienta a přehledu kroků, které pro kontaktování klienta učinil.

b) Jestliže si klient pozvánku prokazatelně převzal, ale nereagoval na ni, probační pracovník předá informaci soudu buď s návrhem na vydání usnesení o nařízení trestu bez projednání podmínek s klientem nebo navrhne použití jiných opatření k zajištění výkonu TOPP dle trestního řádu (výzva soudu klientovi, předvedení Policií ČR, nařízení veřejného zasedání o přeměně TOPP, vydání příkazu k zatčení z důvodu vyhýbání se výkonu TOPP atd.).

Příloha č. 2: Doporučení k zajištění ochrany a bezpečnosti zdraví při práci osobám, odsouzeným k výkonu trestu OPP

Příloha č. 2

Doporučení k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci osobám, odsouzeným k výkonu trestu obecně prospěšných prací.

I. Úvod

V ČR je bezpečnost a ochrana zdraví při práci z hlediska právních a ostatních předpisů zajištěna především v rámci pracovně právních vztahů, t.j. zaměstnanec - zaměstnavatel. Bezpečnost práce upravují zejména ustanovení hlavy páté zákoníku práce a jeho prováděcí předpisů. Zákon o ochraně veřejného zdraví a jeho prováděcí předpisy se z větší části zabývá hygienickou stránkou t.j. ochranou zdraví, při čemž jsou částečně oba zákony vzájemně provázány. Předpisů vztahujících se k bezpečnosti a ochraně zdraví při práci je však daleko více, protože tato problematika se dotýká všech rizik vyplývajících z každé lidské činnosti.

Proto před započítím prací a při výkonu práce osob, které byli odsouzeny k výkonu trestu obecně prospěšných prací, je pro zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci potřebné, vhodně využít ustanovení právních a ostatních předpisů, které jsou koncipovány pro účely pracovně právních vztahů.

Neohraničený rozsah druhu prací pro výkon trestu obecně prospěšných prací (dále jen OPP) v předem nespecifikovaném životním prostředí, neumožňuje vyčerpávajícím způsobem stanovit všechna kritéria potřebná pro preventivní opatření v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (dále jen BOZP). Cílem obsahu tohoto doporučení je proto upozornění na základní pravidla BOZP, která má dodržovat instituce, v jejíž prospěch jsou práce vykonávány (dále jen zadavatel), a na straně druhé osoba při výkonu trestu OPP. Odlišnosti je třeba doplnit podle vlastních specifických podmínek a potřeb tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku, na přírodě a životním prostředí.

II. Seznámení - poučení o rizicích

Osoby odsouzené k výkonu trestu obecně prospěšných prací je třeba před zahájením těchto prací prokazatelným způsobem seznámit s riziky, právními a ostatními předpisy, které se k vykonávané práci vztahují.

Zdravotní způsobilost odsouzeného k výkonu trestu OPP ověřuje soud v souladu s ustanovením § 45a odst.2 zákona č.140/1961 Sb.

Seznámení s riziky, příslušnými předpisy, návody k obsluze strojů, přístrojů a náradí, s vlastnostmi chemických látek nebo biologických činitelů a ostatních aspektů pracovního a životního prostředí provede osoba odborně způsobilá k těmto úkonům, kterou zpravidla určí zadavatel práce.

Pro výkon těchto povinností je vhodné, aby zadavatel měl určeného pracovníka, který bude odborně zdatný tyto úkoly provádět neformálním a z právního hlediska odpovídajícím způsobem. Odbornou způsobilost pro tyto účely nestanoví žádný předpis, pokud se nejedná

o činnost s vyhrazenými technickými zařízeními (elektrická zařízení, plynová zařízení, zdvihací zařízení a tlakové nádoby).

Organizace, které mají v rámci své působnosti zaměstnance, kteří v pracovně právním poměru již vykonávají druh práce, která je zadávána osobě ve výkonu TRESTU OPP, seznámí tuto osobu obdobným způsobem jako svého zaměstnance. V dokladu však nemůže být použita přímá vazba na zákoník práce a jeho prováděcí předpisy nebo jiné předpisy které se vztahují na pracovně právní poměr t.j. zaměstnanec - zaměstnavatel. Pro tyto účely se použije obdobnost s odkazem na předpisy pro pracovně právní účely, pokud práce osob ve výkonu trestu OPP bude shodná se zaměstnanci na pracovištích zadavatele práce.

Dokumentaci zajištění BOZP u osob ve výkonu trestu OPP vede zadavatel písemnou formou tak, aby u organizací kde jsou tyto práce vykonávány zaměstnanci, byl uložen doklad na obdobné úrovni jako jsou doklady o školení BOZP těchto zaměstnanců. V ostatních případech zajistí zadavatel prokazatelnost dokladem, který má obsahovat minimálně následující údaje:

1. Jméno a příjmení osoby vykonávající trest OPP
2. Jméno a příjmení osoby která seznámení a s ním spojené úkony provádí
3. Datum a místo kde seznámení bylo provedeno
4. Jméno soudu který rozsudek vydal, datum uložení, číslo jednací a nabytí právní moci
5. Osnovu seznámení, která podle konkrétních podmínek obsahuje např.: obecné zásady bezpečného chování ve vztahu k sobě a osobám, kterých se výkon práce týká nebo může týkat, dílčí jednotlivosti bezpečného postupu při práci ve vztahu k rizikům, návody k obsluze náradí, strojů a přístrojů, odkazy na právní a ostatní předpisy, poučení o používání ochranných prostředků, manipulaci s chemickými látkami vč. první pomoci, způsob ohlášení úrazu nebo jiné škodní události,
6. Místo výkonu práce
7. Podpis osoby seznamované (odsouzeného)
8. Podpis osoby která seznámení provedla

III. Zdravotní způsobilost

Zdravotní způsobilost pachatele odsouzeného k výkonu trestu OPP má být ověřena soudem, který trest uložil a to ve smyslu ustanovení § 45a odst.2 zákona č. 140/1961 Sb. v platném znění. Ve smyslu ustanovení § 339 odst. 1) a 2) zákona č. 141/1961 Sb. v platném znění, může předseda senátu výkon trestu OPP na potřebnou dobu odložit, jestliže z lékařských zpráv předložených odsouzeným nebo vyžádaných s jeho souhlasem vyplývá, že v důsledku přechodného zhoršení zdravotního stavu není odsouzený schopen trest vykonat.

V případě, že ten kdo přiděluje práci má za to, že je třeba ověřit zdravotní způsobilost ve vztahu ke konkrétním pracovním podmínkám ještě před zahájením práce, může tak učinit po dohodě s osobou odsouzenou k výkonu trestu OPP u zařízení závodní lékařské preventivní péče. Nemá-li zadavatel zajištěnu závodní lékařskou preventivní péči, je možné po dohodě s odsouzeným k výkonu trestu OPP ověřit zdravotní způsobilost u lékaře, který je registrujícím lékařem této osoby, pokud jej seznámí se všemi aspekty výkonu práce. Ve zvláštních případech, kdy nelze zajistit zdravotní prohlídku u lékaře závodní preventivní péče nebo registrujícího lékaře, je možné po dohodě a za určitých podmínek zajistit ověření zdravotní způsobilosti u jiného lékaře tak, že zadavatel podrobným způsobem provede popis druhu a výkonu prací, včetně všech aspektů pracovních podmínek a na základě tohoto popisu požádá o ověření zdravotní způsobilosti jiným lékařem.

Ženám těhotným, kojícím matkám a ženám do konce 9. měsíce po porodu je stanoven zákaz některých prací pro pracovně právní poměr zákoníkem práce a prováděcí vyhláškou č. 261/1997 Sb. ve znění č.185/1998 Sb. Dozví-li se zadavatel o tom, že v souvislosti s výkonem práce žen může nastat situace, která je předmětem právní úpravy výše uvedených předpisů, postupuje v souladu s nimi.¹

Pro muže a ženy dále platí, za určitých podmínek, přípustné hodnoty energetického výdeje a přípustné hmotnosti ručně přenášených břemen, jejichž úprava je obsažena v příloze č.5 vládního nařízení č. 178/2001 Sb. Upuštění od výkonu trestu je možné za předpokladu, že odsouzený je v důsledku změny svého zdravotního stavu dlouhodobě neschopen tento trest vykonat a o tomto rozhodl předseda senátu (§ 340a zákona č. 141/1961 Sb. v platném znění).

IV. Osobní ochranné prostředky

Na základě vyhledaných a vyhodnocených rizik je třeba tam, kde nelze rizika odstranit, přidělit osobě ve výkonu trestu OPP osobní ochranné prostředky (dále jen OOP). S používáním OOP je třeba provést seznámení.

Při hodnocení rizik pro výběr a použití OOP je možné postupovat podle přílohy č.1 vládního nařízení č. 495/2001 Sb. Pro výběr OOP jednotlivých ochranných prostředků lze využít přílohu č. 2 výše citovaného nařízení vlády.

Každý je povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku, na přírodě a životním prostředí (§ 415 OZ). Ten, komu byly OPP přiděleny má povinnost je používat pro ochranu svého zdraví případně pro ochranu zdraví osob, kterých se jeho činnost dotýká. Na tuto skutečnost upozorňuje zadavatel v rámci poučení BOZP před zahájením práce. Vykonává-li osoba ve výkonu trestu OPP práce v rámci zaměstnavatele, který zaměstnává stejným druhem prací své zaměstnance a tiito používají při práci OPP, přidělí pro tyto práce stejné OPP i osobě ve výkonu trestu OPP. Pro věcnou stránku se lze odkázat na ustanovení § 133a zákoníku práce a nařízení vlády č. 495/2001 Sb. kterou se stanoví bližší podmínky pro přidělování osobních ochranných pracovních prostředků s tím, že se jedná o srovnatelné řešení BOZP. Zadavatel, který nemá pro poskytování OOP vlastní předpis, vypracuje přiměřený doklad ve smyslu výše uvedených předpisů.

V. Pracovní úraz - nemoc z povolání

V případě, že osoba v přímé souvislosti s výkonem trestu OPP utrpí úraz, je povinností zadavatele prací vyhotovit o této skutečnosti záznam. V případě onemocnění nemocí, u které se má za to, že její příčinou souvislostí byl výkon trestu OPP, je třeba zajistit lékařský posudek z místně příslušné kliniky nebo oddělení nemocí z povolání, který toto potvrdí nebo vyvrátí.

V případě úrazu má být osoba ve výkonu trestu OPP poučena o povinnosti tuto skutečnost ohlásit bez zbytečného odkladu, pokud toho bude schopna. Osoby které jsou zadavatelem určeny a kterým byl úraz ohlášen, provedou vyšetření příčin úrazu a učiní o něm záznam. Pro tyto účely vede zadavatel knihu úrazů a poranění tak, aby obsahovala všechny údaje potřebné k sepsání záznamu o úrazu. Pro tyto účely lze pro účely přiměřeně využít přílohu k nařízení vlády č.494/2001 Sb. případně níže uvedený vzor.

¹ Dle § 339 odst. 2 tr. řádu předseda senátu odloží výkon trestu obecně prospěšných prací na těhotné ženě a matce novorozенého dítěte po dobu jednoho roku po porodu.

Záznam o úrazu osoby vykonávající trest OPP (vzor)

Zadavatel trestu OPP: (název, adresa sídla, IČO)		
Jméno a příjmení postiženého:		Pohlaví: muž žena
Datum narození postiženého:		Státní příslušnost:
Druh práce:	Adresa trvalého pobytu:	
Měl postižený kvalifikaci pro výkon práce, při které došlo k úrazu? ☐ ANO ☐ NE		
Místo, kde k úrazu došlo:		
Datum a hodina úrazu:	Začátek směny:	Počet zraněných osob celkem:
Druh zranění a zraněná část těla:		
Druh úrazu:	☐ smrtelný	☐ ostatní
Co bylo zdrojem úrazu? (je možné označit více zdrojů)		
☐ dopravní prostředek	☐ průmyslové škodliviny, chemické látky, biologické činitele	
☐ kontakt se strojním zařízením nebo jeho částí	☐ horké látky a předměty, oheň a výbušniny	
☐ materiál, břemena, předměty (pád, přiražení, odlétnutí, náraz, zavalení)	☐ stroje hnací, pomocné, obráběcí, pracovní	
☐ pád na rovině, z výšky, do hloubky, propadnutí	☐ lidé, zvířata nebo přírodní živly	
☐ nástroj, přístroj, nářadí	☐ jiný blíže nespecifikovaný zdroj	
Proč k úrazu došlo (příčiny)? (je možné označit více příčin)		
☐ pro poruchu nebo vadný stav některého ze zdrojů úrazu	☐ pro nedostatečné osobní zajištění zaměstnance včetně osobních ochranných pracovních prostředků	
☐ pro špatné, nebo nedostatečně odhadnuté riziko	☐ pro porušení pracovní kázně postiženým	
☐ pro závady na pracovišti	☐ pro nepředvídatelné riziko práce nebo selhání lidského činitele	
	☐ pro jiný, blíže nespecifikovatelný důvod	
Vyčerpávající popis příčin a okolností, za nichž došlo k úrazu:		
Uvedte jaké předpisy byly v souvislosti s úrazem porušeny a kým:		
Datum a podpis postiženého (podle možnosti)	Datum, jména a příjmení a podpisy svědků úrazu	Datum, jméno a příjmení, funkce a podpis zástupce zadavatele trestu OPP

VI. Odpovědnost za škodu

Při stanovení odpovědnosti za škodu se zpravidla vychází z § 415 a nesledujících (hlava první občanského zákoníku - dále jen OZ) - zákona č. 40/1964 Sb. v platném znění. Každý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právní povinnosti. Odpovědnosti se zproští ten, kdo prokáže, že škodu nezavinil. Každý odpovídá i za škodu způsobenou okolnostmi, které mají původ v povaze přístroje nebo jiné věci, jichž bylo při plnění závazku použito. Této odpovědnosti se nemůže zprostit. Osoba, která převzala osobní ochranné prostředky odpovídá za jejich poškození, ztrátu nebo zničení ve smyslu § 421 OZ. Při určení výše škody se vychází z ceny v době poškození věci.

VII. Vzory zápisů o seznámení s riziky a poučení o BOZP (viz přílohy)

1. Vzor zápisu o seznámení

Záznam o zajištění BOZP při výkonu Trestu OPP

Zadavatel trestu OPP: (název, adresa sídla, IČO)		
Rozsudek uložení trestu OPP vydal:	dne:	
čj.	nabytí práv. moci dne:	počet hodin trestu OPP:
Jméno a příjmení osoby vykonávající trestu OPP:		Datum narození:
Státní příslušnost:	Adresa trvalého pobytu:	
Základní popis a charakteristiky přidělené práce, místo výkonu trestu OPP:		
Osnova seznámení s možnými riziky, předpisy a pokyny k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci: (vypsát další odkazy na právní předpisy, pokyny k bezpečné práci, návody k obsluze strojů, přístrojů a nářadí apod.) Například: 1. Seznámení s riziky vykonávané práce 2. Pracovní pokyny k bezpečnému výkonu prací 3. Návody k obsluze strojů a přístrojů 4. Návody ke správnému používání nářadí a náčiní 5. Používání osobních ochranných pracovních prostředků 6. Poučení o zacházení s chemickými látkami a přípravky 7. Povinnosti v případě úrazu při výkonu trestu OPP, první pomoc 8. Pokyny k předcházení požáru při výkonu trestu OPP 9. Povinnosti v případě vzniku požáru při výkonu trestu OPP 10. Další předpisy a pokyny:		

<p>Prohlášení osoby vykonávající trest OPP:</p> <p>Prohlašuji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - že jsem byl/a seznámen/a s předpisy a pokyny k zajištění BOZP shora uvedenými, - že jsem všemu porozuměl/a, - že výše uvedené předpisy a pokyny budu při výkonu trestu OPP dodržovat. <p>Datum a podpis osoby vykonávající trest OPP:</p>	<p>Datum, jméno a příjmení, funkce a podpis zástupce zadavatele trestu OPP, který seznámení provedl:</p>
---	--

2. Vzor obecně platných zásad pro účely seznámení s předpisy a pokyny osob při výkonu trestu OPP s tím, že jejich povinností je zejména:

- a) dbát podle svých možností o svou vlastní bezpečnost, o své zdraví i o bezpečnost a zdraví osob, kterých se bezprostředně dotýká jeho jednání, případně opomenutí
- b) dodržovat právní a ostatní předpisy a pokyny k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, s nimiž byl seznámen
- c) řídit se zásadami bezpečného chování a pokyny zadavatele prací
- d) dodržovat při práci stanovené pracovní postupy, používat stanovené pracovní prostředky
- e) používat přidělené osobní ochranné prostředky a ochranná zařízení a tato svévolně neměnit a nevyřazovat z provozu
- f) nepožívat alkoholické nápoje a nezneužívat jiné návykové látky v době vykonávání prací trestu OPP
- g) bezodkladně oznámit zadavateli svůj úraz, pokud se stal v souvislosti s výkonem trestu OPP
- h) oznámit zadavateli nedostatky a závady týkající se výkonu trestu OPP, které by mohli ohrozit bezpečnost nebo zdraví při práci
- i) nekouřit na místech kde je to zakázáno nebo kde pracují současně také nekuřáci
- j) nepracovat s nástroji nebo přístroji, které nebyly k práci přiděleny
- k) v době výkonu trestu OPP neprovádět práce, které nejsou předmětem určené činnosti
- l) neprovádět práce, které mohou vést ke vzniku požáru, pokud nemají odbornou způsobilost požadovanou pro výkon takových prací
- m) seznámit se s místními požárními poplachovými směrnici
- n) uhasit požár, jestliže je to možné, nebo provést nutná opatření k zamezení jeho šíření
- o) oznámit neodkladně na určeném místě zjištěný požár, nebo zabezpečit jeho ohlášení
- p) poskytnout osobní pomoc jednotce požární ochrany na výzvu velitele zásahu, požární jednotky nebo obce

3. Vzory obsahu seznámení s riziky u vybraných druhů prací

- a) **Práce při úklidu veřejných komunikací, zeleně a ostatních veřejně přístupných ploch** práce s ostrými nástroji, rotačními sekačkami (*riziko - chůze po nerovném terénu a možnost pádu na rovině nebo schodišti, ostrých a rotačních částí a zadření třísek nebo jiné řezné, případně bodné poranění, nebezpečný stav úchopových nebo pracovních částí ručního nářadí a následné poškození zdraví, nebezpečné zacházení s nářadím a nástroji...*)
- před zahájením prací se seznámit s návodem k obsluze svěřených nástrojů
 - nepracovat bez použití stanovených a přidělených osobních ochranných prostředků (rukavice, brýle, štít, obuv, přilba a pod.)
 - nezasahovat do rotujících částí
 - nepracovat s ručním nářadím, které má poškozené nebo opotřebované části
 - dbát zvýšené opatrnosti na chodnicích a cestách, především společných pro chodce a motorová i nemotorová vozidla
- b) **Práce spojené s obsluhou strojů nebo přístrojů** (*riziko - nebezpečná manipulace a ohrožení pádem předmětů, poškozené části el. přívodů nebo ovladačů a zasažení el. proudem, nezakryté ostré a rotační části, odlétnutí střešin nebo jiných částic a zasažení obsluhy případně i jiných osob, ..*)
- nepracovat se stroji a přístroji pokud mají odstraněné ochranné kryty, nezasahovat do odkrytých částí elektrického vedení nebo jeho spojovacích částí, ...
 - používat přidělené osobní ochranné prostředky
 - šetrně zacházet s kabely a přívodními šňůrami
 - práce v blízkosti el. zařízení provádět pouze za stanovených podmínek
 - před přemístěním spotřebiče připojeného pohyblivým přívodem, spotřebič bezpečně odpojit vytažením vidlice ze zásuvky, pokud není k tomuto spotřebič konstrukčně uzpůsoben.
 - dbát na správné osazení a upevnění nástroje
- c) **Práce při údržbě a úklidu veřejně přístupných komunikací v zimním období** práce na kluzkém povrchu (*riziko - kluzkých a nerovných povrchů terénu a uklouznutí a pádu, nadměrně nízkých teplot a nepoužití vhodných dílů ochranného ošacení nebezpečí omrznutí, vyčnívajících ostrých a špičatých výstupků na poškozených dřevěných násadách ručního nářadí a způsobení řezných nebo bodných poranění, ...*)
- dbát zvýšené opatrnosti při pohybu na zasněženém a zledovatělém povrchu
 - používat přidělené osobní ochranné prostředky včetně výstražného oděvu
 - nepracovat s poškozeným nářadím
 - dbát na protiskluznost podešve obuvi
- d) **Práce s chemickými látkami nebo nebezpečnými látkami** (*riziko - výbuchu, hoření, toxické, žíravé, popálení, dráždivé, senzibilující, karcinogenní, mutagenní a z toho plynoucí nebezpečí požáru, vdechnutím způsobené akutní nebo chronické poškození zdraví nebo smrt, popálení, podráždění a poškození pokožky nebo sliznice, alergické reakce,...*)
- před zahájením manipulace s chemickou látkou se seznámit s návodem k použití
 - zásadně nepracovat bez vhodných ochranných pracovních prostředků
 - poučení o zásadách první pomoci v případě zasažení nebezpečnou látkou
 - k používání mít pouze nezbytně nutné množství nebezpečné látky
 - seznámení s nebezpečnými vlastnostmi látky k životnímu prostředí
 - v uzavřených prostorách zajistit dostatečné větrání
- e) **Práce při úklidu a třídění odpadu** (*riziko - ostré, špičaté předměty a možnost bodných a řezných poranění, biologické činitele a nebezpečí infekčního onemocnění, chemické látky a nebezpečí požáru, výbuchu, popálení, poleptání,...*)

- práce provádět pouze v ochranných rukavicích případně ochranou dýchadel
 - mít informace o druhu odpadu a jeho nebezpečnosti
 - práci věnovat trvalou pozornost
 - zajistit okolí proti nežádoucím vlivům nebezpečných látek nebo předmětů
- f) **Práce spojené s úklidem biologického materiálu** (*riziko - infekce, alergie, toxické způsobující onemocnění při přenosu dotykem nebo vzduchem ochrana před infekcí dotykem i vzduchem, ..*)
- při práci používat vhodné a dostatečně nepropustné rukavice
 - v případě trvalého výkonu prací podléhajících danému režimu provést očkování
 - trvale používat přidělené osobní ochranné prostředky
 - při manipulaci se zabaleným odpadem věnovat velkou pozornost nebezpečí poranění o vyčnívající hroty a ostré předměty
 - dbát o dodržování hygienických požadavků
 - tekuté kultury nepřemísťovat v neuzavřeném systému
- g) **Mytí oken a jiné úklidové práce prováděné ve výšce nad 1,5 m nad zemí** (*riziko - pád z výšky, do hloubky, propadnutím nebo sesutím, ..*)
- práce provádět na plochách opatřených zábradlím nebo jiným kolektivním zajištěním
 - kde není možné kolektivní zajištění použít prostředky osobního jištění
 - prostory nad kterými se pracuje musí být bezpečně zajištěny
 - materiál, nářadí a pomůcky musí být ve výškách bezpečně uloženy a zajištěny proti pádu
 - nepracovat ve výšce při teplotě nižší než -10 C
- h) **Práce spojené se stavební činností** (*riziko - pádu materiálu, předmětů, zakopnutí, uklouznutí ne nerovných plochách a terénu, pád z výšky, rotační stroje a jejich části el. výzbroje, poškozené nebo nevhodné nářadí, fyzická zátěž, prašnost, chemické látky,..*)
- používání přidělených osobních ochranných prostředků zejména na ochranu před pádem předmětů - hlava, horní a dolní končetiny
 - pracovat pouze na stanovené pracovním místě
 - neobsluhovat stroje u kterých nebylo provedeno seznámení s návodem k obsluze
 - nezvedat předměty s nadměrnou hmotností a bez dobrých úchopových vlastností
 - nepoužívat nebezpečné pracovní postupy
 - nepracovat ve výšce bez řádného zajištění
 - ve výšce zajistit předměty proti pádu
 - neshazovat předměty a zbytky stavebního materiálu na nezajištěná místa dopadu
- i) **Výkopové práce** (*riziko - sesutí a zasypání, pádu osob a předmětů do hloubky,..*)
- stěny výkopu musí být zajištěny proti sesutí
 - okraje výkopů musí být zajištěny proti pádu do výkopu
 - při ručním provádění výkopových prací musí být pracovníci rozmístěni aby se navzájem neohrožovali
 - na odlehlém pracovišti nesmí práce od hloubky 1,3 m provádět pracovník osamocené
- j) **Práce ve stravovacím provozu** (*riziko - práce epidemiologicky závažná, kluzké podlahy a komunikace a nebezpečí pádu, horké látky a možnost spálení a opaření, horké předměty a možnost popálení, ostré předměty a možnost řezných a bodných ran, rotační stroje a jejich částí a možnost řezných a tržných poranění, pády předmětů, ...*)
- pro práci a způsobilost musí být vystaven zdravotní průkaz
 - dodržovat stanovené hygienické zásady
 - neporušovat provozní řád

- nosit osobní ochranné prostředky zejména pracovní oděv, obuv a při přípravě stravy pokrývku hlavy a ve zvláštních případech ochranné rukavice
- neopouštět provozovnu v průběhu pracovní doby v pracovním oděvu a v pracovní obuvi
- dbát aby pracovní obuv měla funkční protiskluznou podešev
- nepoužívat nebezpečné pracovní postupy při práci na mlecích, hnětacích a ostatních strojích
- dbát opatrnosti při práci s horkými předměty nebo látkami
- do zázemí provozovny nepřipustit vstup nepovolaných osob a zvířat
- pomůcky určené k hrubému úklidu odkládat odděleně od pomůcek na čištění pracovních ploch

k) Práce spojené s obsluhou jiných osob (*riziko - nadměrné zátěže hmotností a nenadálým pohybem, poranění pohybového aparátu, biologické činitele, ohrožení infekcí, nebezpečí napadení druhou osobou, zhmožděnin,...*)

- při práci používat přidělené osobní ochranné pracovní prostředky
- manipulaci osob provádět vzhledem k jejich hmotnosti mechanizačními prostředky
- v případě ruční manipulace přivolat další osoby k bezpečnému zvládnutí hmotnosti
- používat ochrannou nebo pracovní obuv s protiskluznou podešví
- dodržovat zásady osobní hygieny
- na pracovištích s režimem podléhajícím povinnosti očkování nepracovat pokud očkování nebylo provedeno nebo nebyla prokázána imunita
- v pracovním a ochranném oděvu nevycházet na jiná nebo veřejně přístupná místa, pokud místní provozní řád nestanoví jinak

Příloha č. 3: Doporučení k postupu při překročení hranice 400 hodin OPP

Příloha č. 3:

Doporučený postup střediska PMS ČR v případě zajištění výkonu trestu OPP u klienta, jemuž byl trest OPP uložen opakovaně a který má vykonat tresty OPP, u nichž součet uložených hodin převyšuje horní hranici výměry stanovené ustanovením § 45a odst. 1 tr. zákona

V případě, kdy klientovi byl uložen trest OPP a již byl soudem nařízen i výkon tohoto trestu OPP, středisko postupuje způsobem popsáním v materiálu „Návrh metodického postupu PMS při ukládání a zajištění výkonu trestu OPP včetně součinnosti PMS s ostatními zainteresovanými institucemi“.

V průběhu zajištění výkonu trestu OPP nicméně může nastat situace vyžadující specifický postup střediska PMS a to v případech popsanych níže:

I. Situace:

Trest OPP byl pravomocně uložen, výkon trestu nařízen a současně je uložen další trest OPP

Specifický postup střediska PMS nastane v případě, kdy bude klientovi v době výkonu trestu OPP uložen další trest OPP a součet dosud neodpracovaných hodin z prvního uloženého trestu OPP a hodin uložených v rámci druhého trestu OPP bude vyšší než horní hranice výměry stanovené trestním zákonem - tedy více než 400 hodin (blíže viz znění ustanovení § 36 trestního zákona). V tomto případě bude klient nadále pokračovat ve výkonu prvního uloženého trestu OPP, přičemž v případě zajištění výkonu trestu OPP uloženého jako druhého, bude středisko PMS postupovat následujícím způsobem:

Při zjištění výše uvedené skutečnosti středisko PMS bez zbytečných průtahů vypracuje podnět ke stížnosti pro porušení zákona adresovaný odboru organizace a dohledu Ministerstva spravedlnosti ČR. Součástí tohoto podnětu bude zpráva střediska PMS stručně shrnující vzniklou situaci včetně uvedení spisových značek obou trestních spisů. O svém postupu informuje příslušný soud.

Příklad 1:

Panu Macháčkovi byl uložen trest OPP v celkovém počtu 350 hodin, z jehož výkonu má v době uložení dalšího trestu OPP (v celkovém počtu 100 hodin) odpracováno 50 hodin. Součet zbývajících (tj. dosud neodpracovaných) hodin OPP z prvního trestu (tj. 300 hodin) a hodin uložených v rámci druhého trestu OPP (100 hodin) činí 400 hodin. V tomto případě výkonu obou uložených trestů OPP nic nebrání.

Příklad 2:

V případě, kdy by pan Macháček měl v době uložení druhého trestu OPP odpracováno pouze 15 hodin z prvního uloženého trestu OPP, součet zbývajících (tj. dosud neodpracovaných) hodin (335 hodin) a hodin uložených v rámci druhého trestu OPP (100 hodin) by již převyšoval horní hranici výměry stanovené trestním zákonem (jednalo by se celkem o 435 hodin výkonu TOPP). V tomto případě by pan Macháček pokračoval ve výkonu prvního uloženého trestu OPP, výkon trestu OPP uloženého jako druhého v pořadí by nebyl zahájen a zároveň by středisko o celé vzniklé situaci informovalo odbor organizace a dohledu MSp ČR a vypracovalo by podnět ke stížnosti pro porušení zákona.

II. Situace:

Trest OPP byl pravomocně uložen, ale výkon trestu OPP ještě nebyl nařízen a současně byl uložen další trest OPP

V tomto případě středisko taktéž postupuje výše popsáným způsobem, tedy zajistí podmínky výkonu prvního uloženého trestu OPP a rovněž o vzniklé situaci bez odkladu informuje prostřednictvím podnětu ke stížnosti pro porušení zákona odbor organizace a dohledu MSp ČR. Podnět střediska se zároveň s odesláním na MSp v kopii zasílá i na místně příslušné krajské státní zastupitelství. Kopie rozhodnutí v dané věci není potřeba na KSZ zasílat neboť si KSZ v rámci svého projednávání věci vyžádá všechny soudní spisy, v nichž byly dosud nevykonané tresty OPP uloženy.

Příloha č. 4: Dohoda o realizaci výkonu trestu OPP a harmonogram

Příloha č. 4

Dohoda o realizaci výkonu trestu obecně prospěšných prací (OPP)

Na základě usnesení soudu v č.j.o nařízení výkonu trestu OPP

ze dne počet hodin..... místo výkonu

se odsouzený/á:

narozen/a:

bytem:

a městský, obecní úřad, nezisková organizace (poskytovatel místa výkonu trestu OPP)

dohodli na výkonu trestu OPP takto:

1. Odsouzený(á) zahájí výkon trestu OPP dne.....a práce budou dokončeny nejpozději do dohodnutého termínu, tedy dne(doba trvání nesmí překročit lhůtu jednoho roku od nařízení výkonu trestu OPP).
2. Poskytovatel místa výkonu trestu OPP poučil odsouzeného o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a požární ochraně v rozsahu daném příslušnými právními předpisy pro dohodnutý druh práce a učinil o tom písemný záznam, podepsaný odsouzeným, který je přílohou této dohody. V případě potřeby poskytovatel místa výkonu trestu OPP předá proti podpisu odsouzenému kromě nářadí a pracovních pomůcek také ochranné pracovní pomůcky. Odsouzený se zavazuje je řádně používat a v případě jejich ztráty nebo svévolného poškození je povinen je nahradit, jinak mu nebude umožněno pokračovat ve výkonu trestu OPP.
3. Harmonogram výkonu trestu OPP je zpracován na základě potřeb poskytovatele místa výkonu a dle časových možností odsouzeného. Odsouzený/á se na jeho vypracování podílí a dohodnuté termíny jsou pro něj/ni závazné. **Odsouzený/á bere na vědomí, že pokud se bez omluvy opakovaně nedostaví ve sjednaném termínu, může být tato dohoda ze strany poskytovatele místa výkonu zrušena ještě před jejím ukončením.**
4. Odsouzený/á bere na vědomí poučení, že je povinen/povinna provádět určené práce osobně, bezplatně, a že poskytovatel místa výkonu OPP bude hlásit Probační a mediační službě - středisku.....nejméně 1x za 2 měsíce počet odpracovaných hodin, datum ukončení výkonu trestu či veškerá neplnění dohodnutých podmínek výkonu trestu OPP, zejména jestliže určené práce nejsou bez závažného důvodu prováděny vůbec, nebo nejsou prováděny ve stanovené době nebo kvalitě.

Po ukončení výkonu trestu OPP bude kopie této dohody zaslána místně příslušnému středisku PMS ČR.

vdne

podpis odpovědného zástupce+ razítko organizace

podpis odsouzené(ho)

Hodnocení výkonu trestu OPP:

Výkon trestu obecně prospěšných prací byl ukončen dne

Celkem bylo na určené práci odpracováno hodin

Tím **byl** – **nebyl** splněn výkon trestu obecně prospěšných prací

Celkové zhodnocení trestu OPP

Oznámeno Probační a mediační službě středisko -dne.....

podpis odpovědného zástupce + razítko organizace

Pokud se odsouzený/á nemůže v dohodnutém termínu k výkonu prací dostavit, musí se předem omluvit a doložit důvod nepřítomnosti (např. lékařské potvrzení) odpovědné kontaktní osobě.....tel:.....

dohodnutý termín (datum)	podpis odsouzeného	náplň práce a konkrétní místo výkonu trestu OPP	počet hodin vykonaného trestu OPP	pozn.	podpis kontaktní osoby
<i>Příklad:</i>					
a) hodinová práce					
6. 5. 2003	xy	Hrabání listí park xy	0	nedostavil se (popř. omluven)	xy
b) úkolová práce					
6.-12. 5. 2003	xy	Natírání plotu ul. xy (60 hodin)	20	Provedeno pouze částečně (popř. provedeno nekvalitně – nutno opravit)	xy

Pozn. Při nedostatku kolonek v tabulce harmonogramu je nutno zbývající počet hodin přiložit na dalším listě.

Vzor č. 1: Stanovisko obviněného k uložení trestu OPP

Vzor č. 1

adresa střediska

středisko

.....soudu/státnímu zastupitelství v

ke Sp.zn.: ...

č.j.PM.....

Vdne.....

Stanovisko obviněného k uložení trestu obecně prospěšných prací

Jméno a příjmení klienta:

nar.:

RČ:

č. OP:

trvale bytem:

přechodně bytem:

zaměstnání:

pracovní dovednosti:

Dnešního dne jsem byl/a probačním úředníkem (asistentem)poučen/a o podmínkách TOPP a dotázán/a na stanovisko k případnému uložení trestu obecně prospěšných prací ve smyslu §45a odst. 2 trestního zákona.

Prohlašuji, že k dnešnímu dni mi nejsou známa žádná zdravotní omezení, která by bránila ve výkonu trestu obecně prospěšných prací *. Pokud mi tento trest bude rozhodnutím soudu uložen, budu jej řádně vykonávat dle dohodnutého časového harmonogramu.

Poučení:

Byl/a jsem poučen/a, že trest obecně prospěšných prací musím vykonat osobně a bezplatně ve svém volném čase, dle dohodnutého harmonogramu, nejpozději však do jednoho roku ode dne, kdy soud výkon tohoto trestu nařídil. Pokud bych ve stanovené době uložený trest zaviněně nevykonal/a, tento se přeměňuje na trest nepodmíněný, a to tím způsobem, že každé i jen započaté dvě hodiny nevykonaného trestu obecně prospěšných prací se počítají za jeden den trestu odnětí svobody. Po celou dobu výkonu trestu obecně prospěšných prací povedu řádný život, nedopustím se žádných trestných činů ani přestupků a budu spolupracovat s pracovníky PMS ČR.

Jméno a příjmení
+podpis klienta

Jméno a příjmení, podpis+razítko
probační úředník/asistent PMS ČR

* V případě zdravotních omezení je nutno doložit lékařskou zprávu.

Vzor č. 2: Požadavek na vykonání OPP

Vzor č. 2

adresa střediska

středisko

Středisku Probační a mediační služby v dne.....

(středisko Probační a mediační služby následně informuje příslušný soud)

POŽADAVEK NA VYKONÁNÍ OBECNĚ PROSPĚŠNÝCH PRACÍ

Název instituce.....

Zřizovatel, adresa, IČO

Předmět činnosti.....

Požadujeme výkon těchto prací.....

.....

.....

.....

.....

.....

Rozsah (předpokládaný počet hodin za rok)

Kolik lidí současně je možno zaměstnat.....

Časové možnosti pro zajištění místa výkonu trestu OPP (sezónní práce, víkendy atd.)

.....

Zvláštní požadavky (kvalifikace, zdravotní průkaz atd.)

.....

Bereme na vědomí povinnost sdělit místnímu středisku Probační a mediační služby každou podstatnou změnu těchto požadavků.

Odpovědná kontaktní osoba – jméno a příjmení, tel., e-mail, podpis, razítko:

.....

.....

Probační a mediační služba ČR, 2003

Vzor č. 3: Pozvánka k projednání výkonu trestu OPP

Vzor č. 3

adresa střediska

středisko

Adresa klienta

Č.j. ..PM.....

Vdne.....

Pozvánka k projednání výkonu trestu obecně prospěšných prací

Vážený pane/vážená paní,

rozsudkem/trestním příkazemsoudu vze dne,
Č.j., který nabyl právní moci dneVám byl uložen **trest obecně
prospěšných prací ve výměřehodin.**

Výkon trestu obecně prospěšných prací spočívá v povinnosti odpracovat ve Vašem volném čase, bezplatně a osobně určený počet hodin ve prospěch města, obce nebo neziskové organizace.

Pracovníci Probační a mediační služby ČR (PMS) jsou soudem pověřeni projednat s Vámi bližší podmínky výkonu Vašeho trestu a dohodnout konkrétní místo, kde budete trest vykonávat, druh prací a časový harmonogram.

V této souvislosti Vás žádám, abyste se dostavil

dnevhodin

do střediska PMS

Vaše účast je nutná, v případě, že se ze závažných důvodů nemůžete k projednání výkonu trestu dostavit, je možné si domluvit náhradní termín na tel:.....

Na setkání si vezměte doklad totožnosti, potvrzení o zaměstnání, popř. doklad o hrazení škody a nákladů trestního řízení.

S pozdravem

.....
razítko a podpis probačního
pracovníka

Vzor č. 4 Projednání podmínek výkonu trestu OPP – podklad pro vydání usnesení o nařízení trestu

Vzor č. 4

adresa střediska

středisko

č.j. soudu v

č.j. ...PM

Projednání podmínek výkonu trestu obecně prospěšných prací - podklad pro vydání usnesení o nařízení trestu

Jméno a příjmení klienta:

Datum narození:

Bydliště:

Povolání:

Pracovní dovednosti a zkušenosti:

Zdravotní stav, omezení (dlouhodobé léčby, operace, alergie):

Překážky pro výkon trestu OPP (základní vojenská služba, mateřská dovolená):

Soudem uložené přiměřené povinnosti či omezení:

Projednané místo výkonu trestu OPP: (např. Obecní úřad v)
kontaktní osoba:
tel:

Druh prací:

Výměra trestu OPP: počet hodin

Časové možnosti: (např. pondělí – pátek od – do, víkendy od – do)

.....

Klient se zavázal odpracovat uložený trest v dohodnuté lhůtě
.....od převzetí usnesení o nařízení trestu.

Podpisem stvrzuji, že jsem byl(a) poučen(a) o zákonných podmínkách výkonu trestu obecně prospěšných prací (§§45, 45a TrZ a §§335-340b TrŘ). Jsem si vědom(a), že tento trest musím vykonat: osobně, bezplatně, ve svém volném čase, dle dohodnutého časového harmonogramu sjednaného s institucí. Pokud v době odsouzení do skončení výkonu trestu nepovedu řádný život, nebo zaviněně nevykonám ve stanovené době uložený trest, přemění soud trest OPP nebo jeho zbytek v trest odnětí svobody, přitom každé i jen započaté dvě hodiny nevykonaného trestu OPP se počítají za jeden den odnětí svobody. Pokud se vyskytnou překážky v práci, budu okamžitě informovat probačního úředníka (asistenta) a odpovědného zástupce příslušné instituce.

Záznam z projednání podmínek se vyhotovuje čtyřikrát; po jednom vyhotovení obdrží klient, soud, instituce, ve které bude trest vykonáván a jedno se založí do probačního spisu.

Vdne.....

podpis klienta:.....

Podpis probačního úředníka(asistenta):.....

Poučení o výkonu trestu obecně prospěšných prací (dále jen OPP)

§45 trestního zákona:

1) Soud může uložit trest OPP, odsuzuje-li pachatele za trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje pět let, jestliže vzhledem k povaze spáchaného trestného činu a možnosti nápravy pachatele uložení jiného trestu k dosažení účelu trestu není třeba.

2) Za podmínek uvedených v odstavci 1 lze trest OPP uložit, i když ve zvláštní části tohoto zákona není stanoven. Může být uložen jako trest samostatný nebo i vedle jiného trestu. Nelze však uložit trest OPP vedle trestu odnětí svobody.

3) Trest OPP záleží v povinnosti ods. provést ve stanoveném rozsahu práce k obecně prospěšným účelům spočívající v údržbě veřejných prostranství, úklidu a údržbě veřejných budov a komunikací nebo jiných obdobných činnostech ve prospěch obcí, nebo ve prospěch státních nebo jiných obecně prospěšných institucí. Práce nesmí sloužit výdělečným účelům.

§45a trestního zákona:

1) Trest OPP může soud uložit ve výměře od 50 do 400 hodin. Soud může uložit pachateli na dobu trestu i přiměřená omezení nebo přiměřené povinnosti uvedené v § 26 odst. 4 směřující k tomu, aby vedl řádný život, zpravidla mu též uloží, aby podle svých sil nahradil škodu, kterou trestným činem způsobil.

2) Při ukládání trestu OPP přihlédne soud ke stanovisku pachatele, k možnosti uložení tohoto trestu a k jeho zdravotní způsobilosti. Trest OPP neuloží, je-li pachatel zdravotně nezpůsobilý k soustavnému výkonu práce.

3) OPP je odsouzený povinen vykonat osobně a bezplatně ve svém volném čase nejpozději do jednoho roku ode dne, kdy soud nařídil výkon tohoto trestu. Do této doby se nezapočítává doba, po kterou odsouzený:

- a) nemohl práce vykonávat pro zdravotní nebo zákonné překážky
- b) zdržoval se v cizině
- c) byl ve vazbě nebo vykonával trest odnětí svobody.

4) Jestliže pachatel v době od odsouzení do skončení výkonu trestu OPP nevedl řádný život, nebo zaviněně nevykonával ve stanovené době uložený trest, přemění soud trest OPP nebo jeho zbytek v trest odnětí svobody a rozhodne zároveň o způsobu jeho výkonu, přitom i jen započaté dvě hodiny nevykonaného trestu OPP se počítají za jeden den odnětí svobody.

5) Na pachatele, kterému byl uložen trest OPP se hledí, jako by nebyl odsouzen, jakmile byl trest vykonán nebo bylo od výkonu trestu nebo jeho zbytku pravomocně upuštěno.

§335 trestního řádu:

Trest OPP odsouzený vykonává v obvodu okresního soudu, ve kterém bydlí. Se souhlasem odsouzeného může být trest vykonáván i mimo tento obvod.

§336 trestního řádu:

1) Jakmile se rozhodnutí, podle něhož se má vykonat trest OPP, stane vykonatelným, předseda senátu jeho opis zašle okresnímu soudu, v jehož obvodu má odsouzený trest vykonávat.

2) O druhu a místě výkonu OPP rozhodne okresní soud uvedený v odstavci 1. Přitom vychází z potřeby výkonu prací ve svém obvodu a přihlíží k tomu, aby odsouzený trest vykonával co nejbližší místu, kde bydlí. Odsouzeného zároveň poučí o povinnosti dostavit se do 14 dnů od oznámení rozhodnutí na obecní úřad nebo instituci, u nichž má OPP vykonávat, k projednání podmínek výkonu trestu.

3) O nařízení výkonu trestu OPP soud vyzoomí probačního úředníka, který provádí kontrolu nad výkonem tohoto trestu; probační úředník při výkonu kontroly postupuje v součinnosti s příslušným obecním úřadem nebo institucí, u nichž jsou OPP vykonávány.

§337 trestního řádu:

Nesplní-li ods. povinnost stanovenou v §336 odst.2) nebo bez závažného důvodu neprovádí určené práce, obecní úřad nebo instituce, u nichž mají být OPP vykonávány, to sdělí soudu. Zároveň mu sdělí, vykonal-li ods. trest OPP.

§339 trestního řádu:

1) Předseda senátu na potřebnou dobu odloží nebo přeruší výkon trestu OPP, jestliže z lékařských zpráv předložených odsouzeným nebo vyžádaných s jeho souhlasem vyplývá, že v důsledku přechodného zhoršení zdravotního stavu není odsouzený schopen trest vykonat.

2) Výkon trestu OPP na těhotné ženě a matce novorozence předseda senátu odloží nebo přeruší na dobu jednoho roku po porodu.

3) Z jiných důležitých důvodů může předseda senátu výkon trestu OPP odložit na dobu nejvýše tří měsíců ode dne, kdy rozhodnutí, kterým byl trest uložen, nabylo právní moci.

5) Doba, po kterou byl výkon trestu OPP odložen nebo přerušen se nezapočítává do lhůty jednoho roku, v níž má být trest OPP nejpozději vykonán.

§340 trestního řádu:

1) Předseda senátu odloží nebo přeruší výkon trestu OPP, je-li ods. povolán k výkonu vojenské služby nebo civilní služby.

§340a trestního řádu:

1) Předseda senátu upustí od výkonu trestu OPP nebo jeho zbytku, jestliže je ods. v důsledku změny svého zdravotního stavu dlouhodobě neschopen trest vykonat.

§340b trestního řádu:

1) O přeměně trestu OPP nebo jeho zbytku v trest odnětí svobody rozhodne předseda senátu na návrh obecního úřadu nebo instituce, u nichž mají být OPP vykonávány, probačního úředníka nebo i bez návrhu.

Vzor č. 5: Poslední výzva k nástupu výkonu trestu OPP

Vzor č. 5

adresa střediska

středisko

Adresa klienta

Č.j. soudu.....

Č.j. ..PM.....

Vdne.....

Poslední výzva k nástupu výkonu trestu obecně prospěšných prací

Vážený pane/vážená paní,

rozsudkem/trestním příkazemsoudu vze dne,
Č.j., který nabyl právní moci dneVám byl uložen trest obecně
prospěšných prací ve výměřehodin.

Tento trest Vám byl usnesením soudu ze dneč.j.....nařízen
vykonat v

Obecní úřad/nezisková organizace nám sdělila, že trest řádně nevykonáváte, neplníte
uzavřený harmonogram prací a máte odpracováno pouze hodin.

**Důrazně Vás tímto naposledy vyzývám, abyste se ihned dostavil na určené místo
výkonu trestu a začal trest obecně prospěšných prací řádně vykonávat dle
sjednaného harmonogramu. Tato skutečnost bude do 14 dnů ověřena. V případě, že
nadále nebudete trest řádně vykonávat, podáme soudu návrh na přeměnu zbytku
trestu OPP na trest nepodmíněný. Ve Vašem případě se jedná odnů odnětí
svobody.**

Máte-li závažné důvody, pro které nemůžete trest obecně prospěšných prací vykonávat,
kontaktujte mne ihned na tel:.....

S pozdravem

.....
razítko a podpis probačního
pracovníka

Na vědomí: soud, příslušná instituce

Vzor. č. 6: Návrh PMS ČR na přeměnu trestu OPP (zbytku trestu)

Vzor č. 6

adresa střediska

středisko

Okresnímu soudu v

Č.j.

Č.j.PM

V..... dne

Věc: návrh Probační a mediační služby ČR, střediska, na přeměnu trestu obecně prospěšných prací (zbytku trestu) ve výměře hodin uloženého odsouzenémurozsudkem Okresního soudu vze dnesp. zn.....na trest odnětí svobody

Odsouzenému, nar., bytem, byl rozsudkem Okresního soudu vze dnesp. zn. za trestný čin podle § tr. zákona uložen trest obecně prospěšných prací ve výměřehodin. Citovaný rozsudek nabyl právní moci

Usnesením Okresního soudu vze dnesp. zn.....bylo podle § 336 odst. 2 tr. řádu rozhodnuto, že odsouzený bude trest obecně prospěšných prací vykonávat při Obecním úřadu vna úklidu a údržbě veřejných prostranství.

Odsouzený s faktickým výkonem uloženého trestu nikdy nezapočal (odpracoval pouze....., naposledy pracoval dne

Odsouzený.....byl pozván k projednání vzniklé situace do střediska Probační a mediační služby v dne (ve dnech).....K jednání se však nedostavil. Na písemné výzvy k nástupu výkonu trestu obecně prospěšných prací ze dnezaslané Probační a mediační službou, středisko, odsouzený nereagoval ani přes upozornění, že mu může být trest obecně prospěšných prací přeměněn na trest nepodmíněný, pokud se k výkonu trestu ve lhůtě 14 dnů nedostaví.

Z uvedeného je tedy zřejmé, že odsouzený se výkonu uloženého trestu obecně prospěšných prací bez vážných důvodů vyhýbá, když na výzvy k výkonu uloženého trestu nereagoval. Poukazujeme na ustanovení § 45a odst. 4 tr. zákona, podle něhož soud přemění trest obecně prospěšných prací v trest odnětí svobody, jestliže odsouzený zaviněně nevykonal ve stanovené době uložený trest.

Vzhledem ke shora uvedeným skutečnostem

n a v r h u j e m e ,

aby Okresní soud vrozhodl, že se podle § 45a odst. 4 tr. zákona za použití § 340b odst. 1 tr. řádu přeměňuje odsouzenémunevykonaný trest obecně prospěšných prací z rozsudku Okresního soudu v.....ze dnesp. zn.....na trest odnětí svobody.

Informujte, prosím, naše středisko o dalším řízení v této věci, děkujeme.

Na vědomí: místně příslušné státní zastupitelství

Jméno a příjmení
úředník PMS ČR
středisko+razítko

Probační a mediační služba ČR, 2003

Vzor č. 7: Podnět střediska PMS ČR k podání stížnosti pro porušení zákona

Vzor č. 7

adresa střediska

středisko

Ministerstvo spravedlnosti ČR
Odbor organizace a dohledu
Vyšehradská 16
128 10 Praha 2

Sp. zn.: ...PM.....

V.....dne.....

Podnět střediska PMS ČR k podání stížnosti pro porušení zákona

(Okresním) soudem v bylo dne rozhodnuto v trestní věci ods. nar. vedené pod spisovou značkou OS ... sp. zn. o uložení trestu OPP v délce hodin. Toto rozhodnutí nabylo právní moci dne V současné době ods. tento trest vykonává/nevykonává a z počtu uložených hodin TOPP má k dnešnímu dni odpracováno hodin.

Dne bylo (okresním) soudem v rozhodnuto v trestní věci téhož odsouzeného, nar. o uložení dalšího trestu OPP v délce hodin. Tato trestní věc je vedena u OS pod sp. zn. Toto rozhodnutí nabylo právní moci dne

V době rozhodnutí OS v o uložení dalšího trestu OPP nebyl prvně uložený trest OPP vykonán - z celkového počtu hodin TOPP uložených v rámci prvního rozhodnutí bylo vykonáno hodin (*popřípadě s výkonem trestu OPP nebylo vůbec započato apod. - nutné doplnit dle okolností daného případu*).

V důsledku těchto okolností pak bylo střediskem PMS ČR v dne zjištěno, že v případě ods. činí počet takto uložených a dosud nevykonaných hodin trestu OPP celkem, což znamená, že celkový počet uložených a zároveň dosud nevykonaných hodin trestů OPP je vyšší než horní hranice výměry stanovené trestním zákonem.

.....
podpis pracovníka a razítko

Přílohy: kopie rozhodnutí soudu, sdělení příslušné instituce o počtu již vykonaných hodin trestu OPP, kopie usnesení o nařízení výkonu trestu

Tabulka č. 7: Vybrané trestné činy podle ukládání trestu OPP v ČR celkem a v Jihomoravském kraji v letech 1997-2006

Vybrané trestné činy podle četnosti ukládání trestu obecně prospěšných prací v České republice celkem a v Jihomoravském kraji v letech 1997 – 2006 – seřazeny podle četnosti v letech 2005 a 2006 (zdroj Kriminologická ročenka Ministerstva spravedlnosti www.justice.cz)

Rok	1997		1998		1999		2000		2001		2002		2003		2004		2005		2006	
TČ §	ČR	JM	ČR	JM	ČR	JM	ČR	JM	ČR	JM	ČR	JM	ČR	JM	ČR	JM	ČR	JM	ČR	JM
247	612	66	677	50	1128	65	2513	324	3219	464	5129	677	4734	647	4317	676	3836	683	3470	602
171	125	7	139	10	307	13	623	51	696	87	1238	141	1327	140	1465	135	1488	158	1279	165
213	62	7	117	7	195	16	516	104	598	130	1103	195	1275	230	1341	252	1297	284	1256	306
250b							24	2	92	22	348	76	440	68	427	59	872	109	1130	319
202	122	8	78	11	204	22	393	57	519	99	791	153	826	113	812	159	795	172	735	155
238	87	4	152	10	206	16	436	44	576	88	788	152	862	133	748	123	590	101	547	102
250	53	1	63	4	140	16	447	46	538	78	819	137	729	113	641	143	488	88	375	73
221	64	5	56	8	107	11	294	38	352	52	456	54	501	63	507	73	432	68	365	59
248	46	1	51	4	119	6	292	43	375	70	417	75	369	58	334	67	281	53	248	58
201	39	1	51	0	67	4	144	16	158	26	176	38	178	28	208	42	224	43	298	55
249	54	4	47	2	72	1	127	10	183	31	269	31	292	31	236	27	186	31	143	23
155	24	2	43	1	46	0	80	8	102	11	139	29	122	6	148	17	134	30	123	28
257	39	3	59	6	86	12	166	33	222	44	178	35	131	22	137	22	129	31	111	28
251	43	5	23	0	51	1	100	13	149	16	147	17	183	20	175	32	116	15	119	15

Vysvětlivky:

ČR – počet uložených OPP za uvedený trestný čin celkem

JM – počet uložených OPP za uvedený trestný čin v Jihomoravském kraji

247 – krádež

171 – maření výroku soudního rozhodnutí

213 – zanedbání povinné výživy

250b – úvěrový podvod

202 – výtržnictví

238 – porušování domovní svobody

250 – podvod

221 – ublížení na zdraví

248 – zpronevěra

201 – ohrožení pod vlivem návykové látky

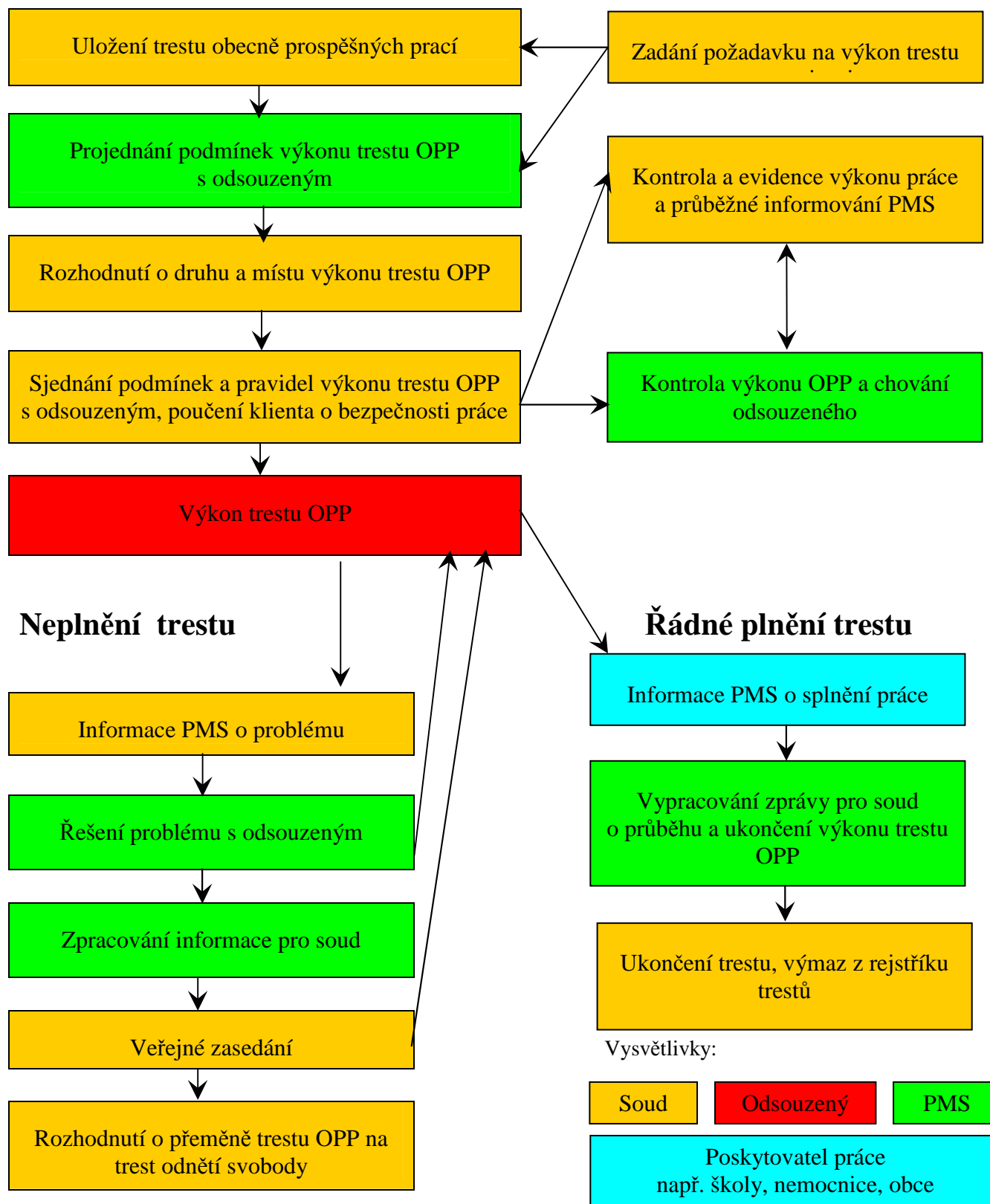
249 – neoprávněné užívání cizí věci

155 – útok na veřejného činitele

257 – poškozování cizí věci

251 – podílnictví

Obrázek č. 1: Úloha zúčastněných stran při výkonu trestu OPP

Obrázek č. 2: Obecně prospěšné práce – průvodce trestem OPP pro klienty PMS ČR

Co to jsou obecně prospěšné práce (OPP)

Alternativní trest, který může soud uložit v rozsahu 50 - 400 hodin (u dospělých) a 50 - 200 hodin (u mladistvých) za trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje 5 let.

OPP je nutno odpracovat osobně, bezplatně, ve svém volném čase, nejpozději ve lhůtě jednoho roku od převzetí usnesení o konkrétním místě výkonu trestu.

Místem pro výkon trestu OPP může být obecní úřad, městský úřad, státní nebo jiná obecně prospěšná, nezisková organizace.

Jakmile je trest vykonán, či bylo od výkonu trestu OPP nebo jeho zbytku pravomocně upuštěno, hledí se na pachatele, kterému byl uložen, jako by nebyl odsouzen a soud zahradí odeouzení (provádí se výmaz z rejstříku trestů).

Moje povinnosti související s výkonem trestu OPP

Dostavit se k projednání podmínek výkonu trestu OPP do střediska Probační a mediační služby (PMS) a v průběhu celého trestu spolupracovat s probačním pracovníkem.

Informovat pracovníka PMS o svých osobních poměrech (bydliště, zaměstnání, sociální situace) a ve spolupráci s ním určit své časové možnosti pro výkon trestu OPP a podílet se tímto způsobem na přípravě podkladů pro vydání usnesení o nařízení trestu okresním (obvodním) soudem.

V průběhu trestu včas informovat o jakýchkoli změnách (pracovní neschopnost, pobyt v cizině, změna bydliště, změny v zaměstnání, atd.), jež by dlouhodobě bránily ve výkonu trestu OPP.

Vést řádný život a nedopouštět se další trestné činnosti.

Pokud je v rozsudku stanovena náhrada škody je nutné ji splatit, a to například i formou splátkového kalendáře, sestaveného ve spolupráci s probačním pracovníkem. Ten o průběhu jednání a způsobu náhrady škody informuje následně poškozeného.

Co mám udělat po převzetí usnesení

Do 14 dnů od převzetí usnesení o místě výkonu trestu OPP vydaného okresním (obvodním) soudem jsem povinen se dostavit k příslušné organizaci a domluvit si průběh výkonu trestu OPP (sepsání dohody, poučení o BOZP).

Podílet se na vypracování harmonogramu výkonu trestu OPP a považovat dohodnuté termíny za závazné.

Práce vykonávat ve stanovené kvalitě tak, aby byly dokončeny v termínu určeném při podepsání dohody s organizací.

Co mám udělat, když nemohu trest dočasně vykonávat (nemoc, závažné osobní důvody)

Omluvit se telefonicky nebo osobně u příslušné organizace.

Dohodnout si termín, od kterého budu pokračovat ve výkonu trestu OPP (v návaznosti na sestavený harmonogram práce).

Dostavit se k probačnímu pracovníkovi s dokladem o pracovní neschopnosti, popř. vysvětlit důvody přerušení výkonu trestu.

Co se stane, když poruším podmínky výkonu trestu OPP

Nedodrží-li opakovaně a bez závažných důvodů stanovený časový harmonogram prací - práce nebude provedena v předem dohodnuté kvalitě apod., může být dohoda o provedení výkonu trestu OPP ze strany instituce vypovězena.

Pokud nebudu trest OPP řádně vykonávat a budu se jeho dokončení vyhýbat, může okresní (obvodní) soud rozhodnout o přeměně neodpracovaného trestu OPP na nepodmíněný trest odnětí svobody i před vypršením zákonem stanovené roční lhůty pro výkon trestu OPP (2 neodpracované hodiny OPP = 1 den odnětí svobody).

V řádně odůvodněných případech může soud rozhodnout o změně místa výkonu trestu OPP do jiné instituce.

Moje práva související s výkonem trestu OPP

Mohu se aktivním přístupem spolupodílet na určení organizace, pro níž bude trest OPP vykonán, konečné rozhodnutí o místě výkonu trestu OPP je však vždy plně v pravomoci probačního pracovníka a okresního (obvodního) soudu.

Mohu spolupracovat s příslušnou organizací na vytváření časového harmonogramu průběhu trestu.

V případě neshod na určeném pracovišti mohu vyhledat probačního pracovníka a ve spolupráci s ním vzniklou situaci řešit.

U S N E S E N Í

Městský soud v Brně rozhodl samosoudkyní ve veřejném zasedání konaném dne 29.ledna 2009 v trestní věci odsouzeného jménem **Jméno Příjmení, nar. X.X.X v Brně**, bytem Město, Ulice 111/11,

t a k t o :

Podle § 45a odst. 4 trestního zákona se odsouzenému **p ř e m ě ň u j e** zbytek trestu obecně prospěšných prací ve výměře 339 (třistatřicetidevítí) hodin, uložený trestním příkazem Městského soudu v Brně ze dne 20. 6. 2007 sp. zn. 99T 333/2007, v nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání **169 (stošedesátidevítí) dnů**.

Podle § 39a odst. 2 písm. b) trestního zákona se odsouzený pro výkon trestu zařazuje do věznice s **d o z o r e m**.

O d ů v o d ň ě n í :

Trestním příkazem Městského soudu v Brně ze dne 20.6.2007 č.j. 99T 333/2007-49, v právní moci dne 11.8.2007, byl odsouzený Jméno Příjmení uznán vinným ze spáchání trestného činu krádeže dle § 247 odst. 1 písm. a) tr. zákona ve formě spolupachatelství dle § 9 odst. 2 tr. zákona a za to mu byl uložen trest obecně prospěšných prací ve výměře 350 hodin.

Provedeným dokazováním u veřejného zasedání bylo zjištěno, že odsouzenému byl usnesením Městského soudu v Brně ze dne 11.2.2008 č.j. 92T 333/2007-89 nařízen výkon trestu obecně prospěšných prací ve prospěch ZOO Brno, U zoologické zahrady 46, Brno. Odsouzený převzal toto usnesení dne 11.2.2008 a od této chvíle mu začala plynout jednorozční lhůta, ve které měl povinnost nařízený trest vykonat. Ze zprávy Probační a mediační služby Brno bylo zjištěno, že odsouzený ke dni 4.7.2008 nezačal trest vykonávat. Opatřením Městského soudu v Brně ze dne 16.10.2008 č.j. 99T 333/2007-125 bylo změněno místo výkonu trestu obecně prospěšných prací do ÚMČ Brno-sever, neboť odsouzený byl z důvodu nespolehlivosti vyřazen, přičemž z nařízeného trestu odpracoval pouze 11 hodin. Následně bylo opatřením Městského soudu v Brně ze dne 8.12.2008 č.j. 99T 333/2007-129 opět změněno místo výkonu trestu obecně prospěšných prací z důvodu pracovních a osobních, a to do TJ Moravan a byl poučen, že lhůta pro odpracování končí dne 11.2.2009. Z popisu z Rejstříku trestů bylo zjištěno, že se jedná o osobu devětkrát soudně trestanou, přičemž v době, kdy měl vykonávat trest obecně prospěšných prací, se dopustil trestné činnosti a tedy nevedl řádný život. Z příloženého soudního rozhodnutí bylo zjištěno, že trestním příkazem Okresního soudu v Benešově ze dne 19.12.2007 č.j. 1T 334/2007-52, v právní moci dne 12.1.2008, byl odsouzený Jméno Příjmení uznán vinným ze spáchání pokusu trestného činu krádeže dle § 8 odst. 1 tr. zákona k §247 odst. 1 písm. a) tr. zákona ve formě spolupachatelství dle § 9 odst. 2 tr. zákona a za to mu byl uložen trest odnětí svobody v trvání 8 měsíců s podmíněným odkladem na zkušební dobu v trvání 3 let. Z příloženého soudního spisu bylo zjištěno, že trestním příkazem Okresního soudu ve Svitavách ze dne 5.5.2008 č.j. 2T 333/2008-29, v právní moci dne 25.6.2008, byl odsouzený Jméno Příjmení uznán vinným

⁸³ Prohlášení: Tímto prohlašuji, že osobní údaje a data uvedené v příloze byly v této práci změněny (nespadají do ochrany osobních údajů dle Zákona o ochraně osobních dat č. 101/2000 Sb.)

ze spáchání trestného činu krádeže dle § 247 odst. 1 písm. a), e) tr. zákona a za to mu byl uložen trest obecně prospěšných prací ve výměře 50 hodin. Ze sdělení úřadu městské části Brno- Bystrc bylo zjištěno, že odsouzený v době výkonu trestu nebyl projednáván pro přestupek.

Odsouzený u veřejného zasedání nebyl přítomen, avšak předvolání k veřejnému zasedání mu bylo řádně doručeno. Proto bylo konáno veřejné zasedání v nepřítomnosti odsouzeného.

Podle § 45a odstavec 4 trestního zákona jestliže pachatel v době od odsouzení do skončení výkonu trestu obecně prospěšných prací nevedl řádný život, nebo zaviněně nevykonal ve stanovené době uložený trest, přemění soud trest obecně prospěšných prací nebo jeho zbytek v trest odnětí svobody a rozhodne zároveň o způsobu jeho výkonu; přitom každé i jen započaté dvě hodiny nevykonaného trestu obecně prospěšných prací se počítají za jeden den odnětí svobody.

Odsouzený z celkově uložené výměry odpracoval pouze 11 hodin, tedy zaviněně nevykonal ve stanovené době uložený trest a navíc se dopustil trestné činnosti v době od odsouzení do skončení výkonu trestu obecně prospěšných prací, tedy nevedl řádný život. Aby byl naplněn účel trestního řízení, soud přistoupil k přeměně zmíněné sankce a přeměnil v souladu s ustanovením § 45a odst.4 tr.zákona odsouzené trest obecně prospěšných prací v trest nepodmíněného odnětí svobody, když každé dvě hodiny nevykonaného trestu byly transformovány do jednoho dne odnětí svobody.

Soud současně rozhodl o způsobu výkonu trestu odnětí svobody a odsouzeného zařadil dle § 39a odst. 2 písm. b) tr. zákona do věznice s dozorem, neboť se jedná o pachatele, kterému byl uložen trest za úmyslný trestný čin ve výměře nepřevyšující dva roky a který dosud nebyl ve výkonu trestu pro úmyslný trestný čin.

P o u ě e n í:

Proti tomuto usnesení lze podat stížnost do tří dnů ode dne oznámení ke Krajskému soudu v Brně prostřednictvím Městského soudu v Brně.

Městský soud v Brně
dne 29.ledna 2009

Mgr. Jméno Příjmení v.r.
samosoudkyně

Za správnost vyhotovení:
Jméno Příjmení

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Brně rozhodl v hlavním líčení konaném dne 2. října 2007 samosoudkyní Mgr. Jméno Příjmení, **t a k t o :**

Obžalovaný

Jméno P ř í j m e n í, nar. 11.1.1911 v Brně,

bez pracovního poměru, trvale bytem Město, Ulice 111/11,

je v i n e n, ž e

1.

dne 20. května 2007 v době kolem 07.10 hodin v Brně na ulici Královopolská 19 na benzinové stanici společně s již odsouzeným Josefem Svobodou odcizili zde volně umístěný kompresor zn. MAHLE šedé barvy, v.č. 667457, kdy po předchozí vzájemné domluvě tento kompresor Jméno Příjmení naložil do vozidla zn. Citroen Xantia, barvy šedá metalíza, r.z. 1B0 5421, kterým společně přijeli a odsud odjeli i s odcizeným kompresorem, čímž způsobili společnosti BENZINA, s.r.o., se sídlem v Praze, Dělnická 12, IČ: 60193328, škodu ve výši 7.800,- Kč,

2.

dne 20. května 2007 v době od 06.30 do 08.10 hodin v Brně z ulici Královopolská až na ulici Laštůvkova řídil vozidlo zn. Citroen Xantia, barvy šedá metalíza, r.z. 1B0 5421, kdy bezprostředně po ukončení jízdy byl kontrolován policejní hlídkou a následně bylo zjištěno, že uvedené vozidlo řídil s obsahem 1,42 promile alkoholu v krvi,

⁸⁴ Prohlášení: Tímto prohlašuji, že osobní údaje a data uvedené v příloze byly v této práci změněny (nespadají do ochrany osobních údajů dle Zákona o ochraně osobních dat č. 101/2000 Sb.)

t e d y

v bodě 1:

přisvojil si cizí věc tím, že se jí zmocnil a způsobil tak škodu nikoli nepatrnou,

v bodě 2:

vykonával ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, činnost, při které by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku.

T í m s p á c h a l

trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a) trestního zákona formou spolupachatelství podle § 9 odst. 2 trestního zákona (v bodě 1),

trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 201 odst. 1) trestního zákona (v bodě 2),

a z a t o s e o d s u z u j e

podle § 45 odst. 1, odst. 2 a § 45a odst. 1 trestního zákona, za použití § 35 odst. 1 trestního zákona k **ú h r n n é m u t r e s t u o b e c n ě p r o s p ě š n ý c h p r a c í** ve výměře

250 (dvěstěpadesát) hodin.

Podle § 53 odst. 1, odst. 2 písm. a) trestního zákona, za použití § 35 odst. 1 trestního zákona k **ú h r n n é m u p e n ě ž i t é m u t r e s t u** ve výměře

10.000,- (desettisíc) Kč.

Podle § 54 odst. 3 trestního zákona se ukládá pro případ, že by ve stanovené lhůtě peněžitý trest nebyl vykonán, náhradní trest odnětí svobody v trvání

2 (dvou) měsíců.

Podle § 49 odst. 1 a § 50 odst. 1 trestního zákona, za použití § 35 odst. 1 trestního zákona se obžalovanému ukládá **ú h r n n ý t r e s t z á k a z u č i n n o s t i** spočívající v zákazu řízení motorových vozidel všeho druhu na dobu

36 (třicetišesti) měsíců.

O d ů v o d n ě n í :

Dokazováním provedeným u hlavního líčení, zejména z výpovědi svědků Jméno Příjmení, Jméno Příjmení a Jméno Příjmení a dále pak z listinných důkazů, zejména z protokolu o ohledání místa činu, ze záznamu Policie ČR z protokolu o zadržení osoby podezřelé a z odborného vyjádření, rovněž tak z lékařské zprávy a z provedených testů, vzal soud za prokázaný skutkový děj tak, jak je popsán ve výroku tohoto rozsudku.

Obžalovaný Jméno Příjmení v přípravném řízení k věci nevypovídal a u hlavního líčení trestné jednání, které je mu kladeno za vinu, popřel. Uvedl, že nevěděl nic o tom, že Jméno Příjmení naložil kompresor zn. Mahle do vozidla a dále pak popřel, že by během řízení nebo před řízením motorového vozidla požíval alkohol. Uvedl, že alkoholu se napil až poté, kdy přijel ráno dne 20. května 2007 spolu se svou přítelkyní Klárou Kadlecovou domů, kdy doma pobýval asi tři čtvrtě hodiny a poté přišla Policie ČR a během této doby vypil asi půl litru slivovice. Obžalovaný uvedl, že po celou noc pili pouze Jméno Příjmení a Jméno Příjmení, kterým v podstatě dělal řidiče, přičemž jednání Jméno Příjmení a Jméno Příjmení bylo nevhodné, vzhledem k jejich opilosti a sám obžalovaný byl touto situací stresován. Obě tyto osoby převážel po Brně a až poté, kdy odjeli z benzinové stanice je požádal, aby si z auta vystoupili a následně jel pro svou přítelkyni Jméno Příjmení.

Z trestného jednání je obžalovaný plně usvědčován výpověďmi svědků Jméno Příjmení a Jméno Příjmení, dále svědka Jméno Příjmení, když tyto výpovědi netrpí vnitřními ani vnějšími rozpory, jsou v souladu s provedenými listinnými důkazy.

Jméno Příjmení byl původně ve věci obviněný, když proti vydanému trestnímu příkazu nepodal odpor a tento nabyl právní moci, takže Jméno Příjmení byl pravomocně odsouzen za trestný čin krádeže dle § 247 odst. 1 písm. a) trestního zákona. U hlavního líčení vystupoval tento jako svědek, uvedl, že na benzince naložil předmětný kompresor zn. Mahle do vozidla. Uvedl, že po celý večer on a Jméno Příjmení požívali alkohol, přičemž obžalovaný Jméno Příjmení nepil. Poté, kdy byl svědek upozorněn, že ve věci již podával výpověď, a to v postavení obžalovaného, přičemž byl řádně poučen o následcích křivého obvinění, tento uvedl, že u hlavního líčení již si na všechny okolnosti nepamatuje a v přípravném řízení vypovídal pravdu, ohledně skutečnosti, že sám Jméno Příjmení navrhl, že přenosný kompresor vezmou do auta, s čímž obžalovaný Jméno Příjmení souhlasil a předmětnou noc popíjeli všichni tři.

Z výpovědi svědka Jméno Příjmení soud zjistil, že dne 20. května 2007 si všiml podezřelého jednání tří mužů, přičemž se jednalo o obžalovaného Jméno Příjmení, dále Jméno Příjmení a Jméno Příjmení, když mladíci požádali o zapůjčení heveru, který svědek zapůjčil z vlastního majetku. Poté, kdy pneumatika byla vyměněna, neustále docházelo k dohušťování této pneumatiky, dále si zakoupili mladíci piva na benzinové stanici, sedli si na patník a tyto piva popíjeli, přičemž svědek již s odstupem času, nebyl schopen říci, zda pivo popíjel i obžalovaný Jméno Příjmení. Odcizený kompresor zn. Mahle byl poté Policií ČR vrácen na benzinovou stanici.

Z výpovědi svědkyně Jméno Příjmení soud zjistil, že ji obžalovaný ráno dne 20. května 2007 vyzvedl v místě jejího bydliště na ulici Žitné č. 3 v Brně. Při nastupování si všimla, že na místě spolujezdce na podlaze je kovový předmět, na který se obžalovaného dotázala, avšak u hlavního líčení již nebyla schopna si uvědomit, co jí k tomu obžalovaný řekl. Svědkyně přesně popsala dobu, po kterou pobývala s obžalovaným u něho doma, na ulici

Laštůvkové. Svědkyně potvrdila, že mezi příjezdem s obžalovaným a příchodem Policie ČR uběhlo asi 10 minut, kdy tímto časem si byla jista, protože věc se seběhla velice rychle. Po celou dobu pobývala s obžalovaným a jednoznačně vyvrátila, že by obžalovaný pil nějaké alkoholické nápoje v této době.

S výpovědí svědků poté korespondují listinné důkazy, zejména protokol o ohledání místa činu, včetně provedené fotodokumentace, kdy je zřejmé, že došlo k ohledání osobního motorového vozidla Citroen Xantia, r.z. 1B0 5421, v místě bydliště obžalovaného, na ulici Laštůvkova, a to před domem č. 17, kde na podlaze na místě spolujezdce byla nalezena přenosná tlaková nádoba na vzduch šedé barvy zn. Mahle. Z fotodokumentace jasně vyplývá, že se jednalo o předmět větších rozměrů, který z místa řidiče byl naprosto nepřehlédnutelný. Z protokolu o zadržení podezřelé osoby a z úředního záznamu Policie ČR soud zjistil, že dne 20. května 2007 v 7.30 hod. se dostavila hlídka policie do místa bydliště obžalovaného Jméno Příjmení, kde se mělo nacházet vozidlo Citroen, šedé barvy r.z. 1B0 5421, kdy osádka tohoto vozidla měla dle oznamovatele dne 20. května 2007 v době mezi 7.05 až 7.15 hod. odcizit na benzinové čerpací stanici volně ložený přenosný tlakový kompresor. Předmětné vozidlo bylo nalezeno v místě bydliště obžalovaného Příjmení, kdy dotykem na kapotu bylo zjištěno, že muselo přijet před krátkým okamžikem, neboť bylo cítit sálající teplo. Na podlaze vozidla se nacházel přenosný tlakový kompresor zn. Mahle, proto byl vyhledán majitel vozidla obžalovaný Jméno Příjmení. Hlídka policie společně s obžalovaným vyčkala na příjezd pracovníků centra, kteří událost zadokumentovali a dále byla u obžalovaného provedena dechová zkouška na alko test Dräger s pozitivním výsledkem 1,42 ‰ alkoholu v dechu. O tomto svědčí výsledky provedených zkoušek. Dále pak u obžalovaného bylo provedeno lékařské vyšetření, jak vyplývá z protokolu o lékařském vyšetření při ovlivnění alkoholem. Z protokolu o vydání věci je pak zřejmé, že obžalovaný dobrovolně vydal kompresor zn. Mahle, který byl zpátky vrácen na Benzinu, na ulici Královopolská 19. Z odborného vyjádření pak soud zjistil, že časová hodnota tohoto kompresoru zn. Mahle činila 7.800,- Kč. Z karty z registru řidičů soud zjistil, že obžalovaný byl opakovaně řešen pro přestupky v dopravě, a to v průběhu roku 2006 celkem 4x, kdy se jednalo o překročení nejvyšší povolené rychlosti v obci a nerespektování světelných nebo akustických signálů, kdy opakovaně byla ukládána obžalovanému bloková pokuta. Dále pak ze spisu Městského státního zastupitelství v Brně sp.zn. 6 Zt 333/2006 soud zjistil, že usnesením státního zástupce ze dne 1. prosince 2006 došlo k podmíněnému zastavení trestního stíhání obžalovaného pro trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, odst. 2 trestního zákona, kterého se měl dopustit dne 23.8.2006, kdy jako řidič na přechodu pro chodce srazil poškozenou Jméno Příjmení, které způsobil těžké ublížení na zdraví.

Provedené důkazy soud hodnotil jak jednotlivě, tak v jejich vzájemném souhrnu. Soud neuvěřil obhajobě obžalovaného, kterou považoval za čistě účelovou, když obžalovaný je jednoznačně usvědčován výpověďmi svědků a listinnými důkazy. Ohledně trestného činu krádeže ze dne 20. května 2007 je obžalovaný jednoznačně usvědčován výpovědí svědka Jméno Příjmení, který potvrdil, že navrhl obžalovanému Jméno Příjmení, aby na benzince vzali volně umístěný kompresor zn. Mahle, tento umístnil do vozidla se souhlasem obžalovaného Jméno Příjmení, přičemž z provedené fotodokumentace je zřejmé, že obžalovaný nemohl přehlédnout, že z benzinky byl předmětný kompresor odcizen. Časová hodnota kompresoru byla stanovena odborným vyjádřením na částku 7.800,- Kč. Dále pak je zřejmé, že obžalovaný Jméno Příjmení dne 20. května 2007 řídil vozidlo pod vlivem alkoholu, který byl naměřen předmětným testem s obsahem 1,42 ‰ alkoholu v krvi, kdy soud neuvěřil účelové obhajobě obžalovaného, že se napil až po příjezdu do bytu, neboť je zřejmé, že mezi příjezdem a příchodem Policie ČR uběhl krátký časový úsek pouhých 10 minut, což

vyplývá z výpovědi svědkyně Příjmení, která navíc je ve vztahu přítelkyně k obžalovanému, a proto nebyl shledán důvod, pro který by chtěla obžalovanému přitěžovat a uvádět nepravdivé údaje. Svědkyně jednoznačně uvedla, že po celou dobu byla s obžalovaným a tento žádný alkohol nepil. Je rovněž zřejmé, že pokud by obžalovaný vypil v průběhu 10 minut půl litru slivovice, potom by mu nemohl být bezprostředně naměřen alkohol v krvi, tak jak bylo učiněno Policií ČR. Navíc i z výpovědi svědka Jméno Příjmení z přípravného řízení vyplývá, že uvedl, že všichni tři, tj. včetně obžalovaného, v noci popíjeli.

Obžalovaný tedy svým jednáním naplnil jak po stránce subjektivní, tak po stránce objektivní, v bodě 1 výroku tohoto rozsudku, všechny zákonné znaky trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a) trestního zákona, spáchaný formou spolupachatelství dle § 9 odst. 2 trestního zákona, když každý ze spolupachatelů odpovídá za celé trestné jednání. Obžalovaný dále tím, že řídil vozidlo pod vlivem alkoholu v krvi, a to s obsahem 1,42 ‰ naplnil jak po stránce subjektivní, tak po stránce objektivní, všechny zákonné znaky ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 201 odst. 1 trestního zákona. Obžalovaný přitom jednal minimálně v úmyslu eventuálním dle § 4 písm. b) trestního zákona, neboť věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný trestním zákonem, a pro případ, že je způsobí, byl s tímto srozuměn.

Při úvaze o druhu a výši trestu soud přihlédl ke všem skutečnostem uvedeným v § 23 odst. 1 trestního zákona a § 31 odst. 1 trestního zákona.

K osobě obžalovaného soud zjistil, že nemá záznam v evidenci přestupců. Z opisu z Rejstříku trestů soud zjistil, že obžalovaný byl 1x odsouzen, kdy k tomuto odsouzení nelze přihlídnout, neboť se ve zkušební době osvědčil. Dále ze spisu Městského státního zastupitelství v Brně sp.zn. 6 Zt 333/2006 je zřejmé, že obžalovaný má podmíněně zastaveno trestní stíhání pro trestný čin dle § 224 odst. 1, odst. 2 trestního zákona a zkušební doba běží do 19.12.2007. Dále pak ze spisu Městského soudu v Brně sp.zn. 89T 333/2005 soud zjistil, že je zde proti obžalovanému vedeno trestní stíhání, a to pro trestný čin poškozování cizích práv dle § 209 odst. 1 písm. a) trestního zákona. Ve věci byl nejdříve vydán trestní příkaz, který byl obžalovanému doručen dne 29.12.2005 a tímto doručením došlo k oddělení nyní projednávané trestné činnosti. Ve věci pak byl dále dne 13. srpna 2007 vyhlášen odsuzující rozsudek, jímž byl obžalovaný uznán vinným předmětným trestným činem a odsouzen k trestu obecně prospěšných prací ve výměře 150 hodin. Toto rozhodnutí dosud nenabýlo právní moci. Vzhledem k uvedeným údajům se na obžalovaného dosud hledí, jako by nebyl odsouzen, k čemuž soud přihlédl jako k polehčující okolnosti a přihlédl k tomu zejména v souvislosti s tím, že má za to, že není nutné trest u obžalovaného spojovat s bezprostředním výkonem ve vězení. Soud však uložil alternativní tresty, jejichž dopad obžalovaný pocítí a tudíž by na obžalovaného mohly mít výchovný vliv. Soud uložil jednak trest obecně prospěšných prací, kdy oproti trestnímu příkazu bylo nutné snížit výměru trestu obecně prospěšných prací, a to na 250 hodin, když soud přihlédl k tomu, že rozsudkem ve věci Městského soudu v Brně sp.zn. 89T 333/2005 došlo byt' k nepravomocnému uložení obecně prospěšných prací ve výměře 150 hodin a nelze překročit zákonnou výměru obecně prospěšných prací ve výměře 400 hodin. Vzhledem ke snížení trestu obecně prospěšných prací, pak soud uložil další alternativní trest, a to peněžitý, ve výměře 10.000,- Kč, se stanovením náhradního trestu odnětí svobody v případě, že peněžitý trest nebude vykonán. Soud zároveň ukládal trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel, přičemž soud přihlédl k tomu, že obžalovaný má opakovaně přestupky, jakožto řidič, a proto soud uložil přísnější trest zákazu činnosti, v trvání 36 měsíců, kdy soud navíc přihlédl

k tomu, že obžalovaný má podmíněně zastaveno trestní stíhání, kdy jakožto řidič způsobil těžké ublížení na zdraví.

P o u ě e n í : Proti tomuto rozsudku lze podat odvolání do osmi dnů od doručení opisu rozsudku ke Krajskému soudu v Brně prostřednictvím Městského soudu v Brně. Ve stanovené lhůtě musí být odvolání odůvodněno tak, aby bylo patrné, ve kterých výrocích je rozsudek napadán a jaké vady jsou vytýkány rozsudku nebo řízení, které rozsudku předchází. Státní zástupce je povinen v odvolání uvést, zda je podává buď i zčásti, ve prospěch nebo v neprospěch obžalovaného. Rozsudek může odvoláním napadnout státní zástupce pro nesprávnost kteréhokoli výroku, obžalovaný pro nesprávnost výroku, který se ho přímo dotýká, zúčastněná osoba pro nesprávnost výroku o zabránění věci, poškozený, který uplatnil nárok na náhradu škody, pro nesprávnost výroku o náhradě škody. Osoba oprávněná napadat rozsudek pro nesprávnost některého jeho výroku může jej napadat také proto, že takový výrok učiněn nebyl, jakož i pro porušení ustanovení o řízení předcházejícím rozsudku, jestliže toto porušení mohlo způsobit, že výrok je nesprávný nebo chybí.

Městský soud v Brně
dne 2. října 2007

Mgr. Jméno Příjmení, v.r.
samosoudkyně

Za správnost vyhotovení:
Jméno Příjmení

ČESKÁ REPUBLIKA
TRESTNÍ PŘÍKAZ

Samosoudkyně Městského soudu v Brně vydala dne 7. ledna 2009 podle § 314e odst. 1 trestního řádu tento

trestní příkaz:

Obviněná
Jméno Příjmení,
dat. nar., trvale bytem

je vinna, že

jako jednatelka společnosti KOVOMET SERVIS, s.r.o., IČ 269 46 475, se sídlem Brno, Vídeňská 120, vědomě nesplnila svou zákonnou povinnost vyplývající z její funkce a za zaměstnance neodvedla povinné platby, a to:

České správě sociálního zabezpečení, Městské správě sociálního zabezpečení Brno-město, se sídlem Brno, Veverčí 5, za období od srpna 2007 do srpna 2008 pojistné na sociální zabezpečení stanovené zákonem č. 589/1992 Sb. o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti ve znění pozdějších předpisů, ve výši 39.970,- Kč, přestože zaměstnancům vyplácela mzdu, ze které jim pojistné ve výši 8 % z vyměřovacího základu srážela,

Všeobecné zdravotní pojišťovně ČR, územní pracoviště Brno-město, Benešova 10, za období od září 2007 do srpna 2008, pojistné na veřejné zdravotní pojištění stanovené zákonem č. 592/1992 Sb. o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění ve znění

⁸⁵ Prohlášení: Tímto prohlašuji, že osobní údaje a data uvedené v příloze byly v této práci změněny (nespadají do ochrany osobních údajů dle Zákona o ochraně osobních dat č. 101/2000 Sb.)

pozdějších předpisů, ve výši 16.946,- Kč, přestože zaměstnancům vyplácela mzdu, ze které jim toto pojistné ve výši 4,5 % z vyměřovacího základu srážela,

příčemž svým jednáním způsobila celkový dluh ve výši 56.916,- Kč,

t e d y

jako plátce ve větším rozsahu nesplnila svoji zákonnou povinnost za poplatníka odvést daň, pojistné na sociální zabezpečení nebo zdravotní pojištění nebo příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.

T í m s p á c h a l a

trestný čin neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení, na zdravotní pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti podle § 147 odst. 1 trestního zákona,

a z a t o s e o d s u z u j e

podle § 45 odst. 1, 2 a § 45a odst. 1 trestního zákona, s přihlédnutím k § 314e odst. 2 písm. b) trestního řádu k **t r e s t u o b e c n ě p r o s p ě š n ý c h p r a c í** ve výměře

300 (třista) hodin.

Podle § 45a odst. 1 trestního zákona se obviněné ukládá povinnost, aby během výkonu trestu podle svých sil nahradila škodu, kterou trestným činem způsobila.

P o u ě n í :

Proti tomuto trestnímu příkazu lze do osmi dnů od jeho doručení podat u zdejšího soudu odpor. Právo podat odpor nenáleží poškozenému. Pokud je odpor podán včas oprávněnou osobou, trestní příkaz se ruší a ve věci bude nařízeno hlavní líčení. Při projednání věci v hlavním líčení není samosoudce vázán právní kvalifikací ani druhem a výměrou trestu obsaženým v trestním příkaze. Nebude-li odpor řádně a včas podán, trestní příkaz se stane pravomocným a vykonatelným. V případě, že obviněný nepodá odpor, vzdává se tím práva na projednání věci v hlavním líčení.

Městský soud v Brně
dne **7. ledna 2009**

Mgr. Jméno Příjmení v.r.
Samosoudkyně

Za správnost vyhotovení:
Jméno Příjmení